

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eurooppalaisesta tilivarojen turvaamismääräysmenettelystä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eurooppalaisesta tilivarojen turvaamismääräysmenettelystä. Lailla annettaisiin täydentävät kansalliset säännökset mainittua menettelyä koskaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen.

Toimivalta turvaamismääräyksen antamiseen keskitettäisiin Helsingin käräjäoikeuteen.

Ulosottomies vastaisi turvaamismääräyksen täytäntöönpanosta, jos turvaamisen kohteena oleva pankkitili sijaitsisi Suomessa. Täytäntöönpanossa tarvittavat asiakirjat voitaisiin Suomessa toimittaa myös Valtakunnanvoudinvirastolle, joka toimittaisi asiakirjat edelleen ulosottomiehelle.

Asetuksen mukainen menettely muistuttaisi Suomessa mahdollisimman pitkälti oikeudenkäymiskaaren mukaisia turvaamistoimia ja niiden täytäntöönpanoa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 18 päivänä tammikuuta 2017.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO JA NYKYTILA.....	3
2 ASETUKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	4
2.1 Kohde, soveltamisala ja määritelmät (1 luku).....	4
2.2 Menettely turvaamismääräyksen saamiseksi (2 luku).....	6
2.3 Turvaamismääräyksen tunnustaminen, täytäntöönpanokelpoisuus ja täytäntöönpano (3 luku).....	14
2.4 Oikeussuojakeinot (4 luku).....	22
2.5 Yleiset säännökset (5 luku).....	27
2.6 Voimaantulo (6 luku).....	31
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	31
3.1 Täydentävän lainsäädännön tarpeellisuus.....	31
3.2 Toimivaltaiset tuomioistuimet.....	32
3.3 Vakuuden antaminen ja vapauttaminen.....	34
3.4 Tilitietojen hankintamenettely.....	36
3.5 Turvaamismääräyksen täytäntöönpano.....	37
3.6 Turvaamismääräyksen tiedoksianto.....	39
3.7 Oikeussuojakeinot turvaamismääräyksen täytäntöönpanoa vastaan.....	43
3.8 Muutoksenhaku.....	44
3.9 Kielet.....	46
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	47
4.1 Vaikutukset valtiontalouteen ja viranomaisten toimintaan.....	47
4.2 Yritysvaikutukset ja yhteiskunnalliset vaikutukset.....	48
5 ASIAN VALMISTELU.....	49
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	51
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	51
2 VOIMAANTULO.....	73
LAKIEHDOTUS.....	74
Laki eurooppalaisesta tilivarojen turvaamismääräysmenettelystä.....	74

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto ja nykytila

Euroopan unionin yksityisoikeuden alan säädöksillä on perinteisesti pyritty varmistamaan, että jossakin jäsenvaltiossa annettu tuomio tunnustetaan ja se on täytäntöönpanokelpoinen muissa jäsenvaltioissa. Tällaisia säädöksiä ovat esimerkiksi tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1215/2012 (uudelleenlaadittu) (jäljempänä uudelleenlaadittu Bryssel I -asetus) ja eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 861/2007 (jäljempänä vähäisiä vaatimuksia koskeva asetus). EU:n siviilioikeudellisen alan säädöksissä ei sen sijaan pääsääntöisesti ole säädetty siitä, miten tuomio pannaan täytäntöön, vaan täytäntöönpano tapahtuu kulloinkin sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaan.

Vuonna 2009 hyväksytyssä Tukholman ohjelmassa oikeuden, vapauden ja turvallisuuden varmistamiseksi kansalaisille korostettiin, että Euroopan oikeudenkäyttöalueen avulla olisi tuettava talouden toimintaa sisämarkkinoilla. Ohjelmassa pyydettiin komissiota arvioimaan tiettyjen unionin tason väliaikaisten toimenpiteiden ja turvaamistoimien käyttöönoton tarvetta ja toteutettavuutta, jotta estettäisiin esimerkiksi varojen katoaminen ennen vaatimuksen täytäntöönpanoa. Komissiota pyydettiin myös esittämään asianmukaisia ehdotuksia muun muassa tuomioiden täytäntöönpanon tehostamiseksi EU:ssa pankkitalletusten ja velallisten omaisuuden osalta.

Kaikissa jäsenvaltioissa on kansallisia menettelyjä pankkitilillä oleviin varoihin kohdistuvista turvaamistoimenpiteistä, mutta tällaisten toimenpiteiden myöntämisen edellytykset ja niiden täytäntöönpanon tehokkuus vaihtelevat huomattavasti jäsenvaltiosta toiseen. Kansallisten turvaamistoimenpiteiden hakeminen ja täytäntöönpano rajat ylittävissä asioissa voi muutenkin olla vaikeaa ja aiheuttaa velkojalle kustannuksia. Tämä koskee varsinkin tilanteita, joissa velkoja pyrkii turvaamaan useita tilejä eri jäsenvaltioissa.

Tällä hetkellä velallinen voi sisämarkkinoiden ansiosta helposti välttää täytäntöönpanotoimenpiteet siirtämällä varansa yhdessä jäsenvaltiossa sijaitsevalta pankkitililtä toiseen jäsenvaltioon. Velkojalla on sen sijaan vain vähäiset mahdollisuudet saada velallisen ulkomaisen pankkitilin varoja turvattua yhtä nopeasti varmistaakseen saatavansa maksamisen. Tämän vuoksi on pidetty tarpeellisenä luoda unionin tason menettely, jonka avulla pankkitilillä olevat varat voidaan rajat ylittävissä tapauksissa turvata nopeasti ja tehokkaasti.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 655/2014 eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräysmenettelyn käyttöön ottamisesta rajat ylittävää velkojen perintää varten siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa (jäljempänä asetus) annettiin 15 päivänä toukokuuta 2014. Asetuksella perustetaan uusi ja itsenäinen eurooppalainen tilivarojen turvaamismääräysmenettely, jonka avulla velkoja voi estää velallista siirtämästä tai nostamasta varoja EU:ssa sijaitsevalta pankkitililtä. Asetus sisältää säännökset turvaamismääräyksen antamisesta ja täytäntöönpanosta sekä oikeussuojakeinoista. Menettely muodostaa vaihtoehdon kansallisen lainsäädännön mukaisille turvaamistoimille. Asetus tulee täysimääräisesti sovellettavaksi 18 päivästä tammikuuta 2017 lukien, lukuun ottamatta 50 artiklaa, jota sovelletaan jo 18 päivästä heinäkuuta 2016.

Eurooppalaisesta tilivarojen turvaamismääräysmenettelystä annetun asetuksen menettelysäännökset eivät ole tyhjentevät, vaan periaatteena on, että kansallista lainsäädäntöä sovelletaan

siltä osin kuin asetuksessa ei toisin säädetä. Täydentävien säännösten tarpeellisuuden arvioimiseksi on selvittettävä, miten asetuksessa säädetty menettelyä koskevat säännökset sijoittuvat Suomen oikeudelliseen ympäristöön. Asetuksen säännösten tulkinta jää kuitenkin lain soveltajan tehtäväksi.

2 Asetuksen pääasiallinen sisältö

2.1 Kohde, soveltamisala ja määritelmät (1 luku)

Asetuksen ensimmäinen luku sisältää säännökset asetuksen kohteesta (1 artikla), soveltamisalasta (2 artikla), rajat ylittävistä asioista (3 artikla) ja määritelmistä (4 artikla).

Asetuksella perustetaan 1 artiklan 1 kohdan mukaan unionin menettely, jonka avulla velkoja voi saada eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräyksen. Turvaamismääräyksellä estetään nostamista tai siirtämistä jäsenvaltiossa sijaitsevalla pankkitilillä olevia velallisen varoja määräyksessä mainittuun määrään saakka, jos mainittu siirtäminen tai nostaminen vaarantaisi velkojan vaatimuksen myöhemmän täytäntöönpanon.

Eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräyksen yhtenä keskeisenä erona oikeudenkäymiskaaren (jäljempänä myös OK) 7 luvun mukaisiin turvaamistoimiin on se, että ensiksi mainitussa turvattava omaisuus – pankkitilillä olevat varat – yksilöidään jo tuomioistuimen antamassa turvaamismääräyksessä. Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten turvaamistoimien kohteena voi olla lähtökohtaisesti mikä tahansa ulosmitattavissa oleva omaisuus. Tuomioistuimien ei pääsääntöisesti määrää, mihin omaisuuteen turvaamistoimi kohdistetaan, vaan tämä jää ulosottomiehen päätettäväksi ulosottoaaren (jäljempänä myös UK) 8 luvun mukaisesti.

Eurooppalainen tilivarojen turvaamismääräys on 1 artiklan 2 kohdan mukaan velkojan käytettävissä vaihtoehtona kansallisen lainsäädännön mukaisille turvaamistoimenpiteille. Turvaamismääräysmenettely on johdanto-osan 6 kappaleen mukaan velkojan käytettävissä ylimääräisenä ja vapaaehtoisena keinona, ja velkoja voi edelleen vapaasti käyttää mitä tahansa muuta menettelyä saadakseen vastaavan, kansallisen lainsäädännön mukaisen toimenpiteen. Asetus ei siten estä turvaamismääräyksen ja kansallisen turvaamistoimenpiteen hakemista rinnakkain eli siten, että velkoja pyrkii turvaamaan samalta velalliselta olevan saman saatavan sekä eurooppalaisella tilivarojen turvaamismääräyksellä että kansallisella turvaamistoimenpiteellä. Velkojan on kuitenkin ilmoitettava kansallisen turvaamistoimenpiteen hakemisesta ja sen mahdollisesta antamisesta turvaamismääräyshakemusta käsittelevälle tuomioistuimelle siten kuin 8 artiklan 2 kohdan m alakohdassa ja 16 artiklassa tarkemmin säädetään. Ilmoittamatta jättäminen voi aiheuttaa velkojalle vahingonkorvausvastuun siten kuin 13 artiklan 2 kohdan c alakohdassa säädetään.

Asetuksen soveltamisalasta säädetään 2 artiklassa, jonka 1 kohdan mukaan asetusta sovelletaan rahallisiin vaateisiin siviili- ja kauppaoikeudellisissa rajat ylittävissä asioissa. Asetuksen yleiseen soveltamisalaan artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetty poikkeukset ovat pääosin samat kuin uudelleenlaaditussa Bryssel I -asetuksessa. Asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle on suljettu muun muassa vero- ja tulliasiat, hallinto-oikeudelliset asiat, aviovarallisuussuhteista ja avioliittoon verrattavista suhteista johtuvat varallisuusoikeudet, testamentti ja perintö sekä maksukyvyyttömyysmenettelyt, sosiaaliturva ja välimiesmenettely.

Eurooppalaista tilivarojen turvaamismääräysmenettelyä koskeva asetus sisältää myös eräitä muita soveltamisalan rajoituksia. Asetusta ei 2 artiklan 3 kohdan nojalla sovelleta pankkitileihin, joihin ei tilin sijaintijäsenvaltion lainsäädännön nojalla saa kohdistaa ulosottoa. Säännöksen taustalla on se, että joissakin jäsenvaltioissa esimerkiksi diplomaattista koskemattomuutta nauttivien henkilöiden pankkitilit on suljettu ulosoton ulkopuolelle. Asetusta ei 2 artiklan 4 kohdan nojalla sovelleta myöskään keskuspankkien pankkitileihin.

Asetusta ei johdanto-osan 50 ja 51 kappaleen mukaan sovelleta suhteessa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Tanskaan, joilla on Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyissä pöytäkirjoissa mainittu erityisasema vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen nojalla ehdotettujen toimenpiteiden suhteen.

Rajat ylittävällä asialla tarkoitetaan 3 artiklan 1 kohdan ja johdanto-osan 10 kappaleen mukaan asiaa, jossa turvaamismääräyksellä turvattava pankkitili sijaitsee eri jäsenvaltiossa kuin turvaamismääräystä koskevaa hakemusta käsittelevä tuomioistuimien tai velkojan kotipaikka. Velkoja ei sen sijaan voi hakea kotipaikkansa jäsenvaltion tuomioistuimelta turvaamismääräystä samassa jäsenvaltiossa sijaitsevasta pankkitilistä, vaikka velkoja hakisikin samanaikaisesti turvaamismääräystä toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevasta tilistä. Tällaisessa tapauksessa velkojan olisi johdanto-osan 10 kappaleen mukaan tehtävä kaksi erillistä hakemusta, toinen turvaamismääräystä ja toinen kansallista turvaamistoimenpidettä varten.

Asetuksen keskeiset määritelmät sisältyvät 4 artiklaan. Turvaamismääräyksen kohteena oleva pankkitili voi olla mikä tahansa varoja eli rahaa tai vastaavanlaisia rahasaatavia sisältävä tili, jota pidetään pankissa velallisen nimellä tai hänen puolestaan kolmannen nimellä (4 artiklan 1 ja 3 alakohta). Pankilla taas tarkoitetaan luottolaitosta, jonka liiketoimintana on vastaanottaa yleisöltä talletuksia tai muita takaisinmaksettavia varoja ja myöntää luottoja omaan lukuunsa. Asetusta ei siten sovelleta rahoituslaitoksiin, jotka eivät ota vastaan tällaisia talletuksia, kuten rahoitusmarkkinapalveluja koskeviin laitoksiin (4 artiklan 2 alakohta ja johdanto-osan 9 kappale). Jäsenvaltio, jossa pankkitili sijaitsee, määrittää IBAN-tilinumeron tai vaihtoehtoisesti pankin pääkonttorin tai sivuliikkeen sijaintivaltion perusteella (4 artiklan 4 alakohta).

Vaativuksella tarkoitetaan 4 artiklan 5 alakohdan mukaan sellaisen tietyn rahamäärän maksamista koskevaa vaatimusta, joka on erääntynyt, tai sellaisen määritettävissä olevan rahamäärän maksamista koskevaa vaatimusta, joka johtuu jo toteutuneesta liiketoimesta tai tapahtumasta edellyttäen, että vaatimuksesta voidaan nostaa kanne oikeudessa. Tällaisia vielä erääntymättömiä rahallisia vaatimuksia voivat johdanto-osan 12 kappaleen mukaan olla muun muassa sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevat vaatimukset ja rikokseen perustuvat yksityisoikeudelliset korvaus- tai hyvitysvaatimukset.

Turvaamismääräystä hakeva velkoja voi 4 artiklan 6 alakohdan nojalla olla luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö tai muu oikeudenkäyntikelpoinen elin, jolla on kotipaikka jossakin jäsenvaltiossa. Sen sijaan 4 artiklan 7 alakohdassa määritellyn velallisen kotipaikka voi olla muuallakin kuin unionin jäsenvaltiossa.

Asetuksen kannalta keskeiset alkuperäjäsenvaltion ja täytäntöönpanojäsenvaltion käsitteet on määritelty 4 artiklan 11 ja 12 alakohdassa. Alkuperäjäsenvaltiolla tarkoitetaan jäsenvaltiota, jossa turvaamismääräys on annettu, ja täytäntöönpanojäsenvaltiolla jäsenvaltiota, jossa turvattava pankkitili sijaitsee.

2.2 Menettely turvaamismääräyksen saamiseksi (2 luku)

Saatavuus (5 artikla)

Eurooppalainen tilivarojen turvaamismääräys on *5 artiklan* mukaan velkojan käytettävissä ennen pääasiakanteen vireillepanoa, pääasiakanteen käsittelyn aikana sekä velkojan saatua tuomion, tuomioistuimessa tehdyn sovinnon tai virallisen asiakirjan, jossa velallista vaaditaan maksamaan velkojan vaatimus. Pääasiakanteella tarkoitetaan johdanto-osan 13 kappaleen mukaan kaikkia menettelyjä, joiden tavoitteena on saada asianomaiseen vaatimukseen sovellettava täytäntöönpanokelpoinen asiakirja. Näihin kuuluvat esimerkiksi maksumääräyksiä koskevat yksinkertaistetut menettelyt.

Sillä seikalla, onko pääasiakanteen jo vireillä tai ratkaistu turvaamismääräystä haettaessa, on jäljempänä selostetusti vaikutusta turvaamismääräyksen antamisen edellytyksiin ja noudatettavaan menettelyyn. Jos velkoja esimerkiksi hakee turvaamismääräystä ennen pääasiakanteen vireillepanoa, hänen on pantava pääasiakanteen vireille 10 artiklassa säädettyssä määräajassa.

Eurooppalaista tilivarojen turvaamismääräystä voidaan siten hakea myös vaatimusta koskevan täytäntöönpanoasiakirjan tultua lainvoimaiseksi. Tältä osin turvaamismääräys eroaa jossain määrin oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisista turvaamistoimista. Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että turvaamistointia ei voitaisi hakea enää lainvoimaisen tuomion saamisen jälkeen. Tätä on perusteltu sillä, että takavarikon hakijalla ei tuossa vaiheessa ole enää yleisten prosessiperiaatteiden mukaista oikeussuojan tarvetta. Sen sijaan ulosottomies voi ulosottokaaren 8 luvun 13 §:n nojalla määrätä oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisen turvaamistoimen myös tilanteessa, jossa hakijan ulosottoperuste on saanut lainvoiman.

Toimivalta (6 artikla)

Toimivaltaisista tuomioistuimista säädetään *6 artiklassa*. Säännös koskee kansainvälistä toimivaltaa eli sitä, minkä jäsenvaltion tuomioistuimet ovat toimivaltaisia antamaan turvaamismääräyksen. Jos velkoja ei ole vielä saanut täytäntöönpanoasiakirjaa eli tuomiota, tuomioistuimessa tehtyä sovintoa tai virallista asiakirjaa, toimivalta turvaamismääräyksen antamiseen on *1 kohdan* mukaan sen jäsenvaltion tuomioistuimilla, jotka ovat toimivaltaisia ratkaisemaan pääasian. Jos velallinen kuitenkin on kuluttaja ja velkojan vaatimus perustuu *2 kohdassa* määritellysti kuluttajasaatavaan, toimivalta kuuluu ainoastaan velallisen kotipaikan jäsenvaltion tuomioistuimille. Jos velkoja on jo saanut tuomion, tuomioistuimessa tehdyn sovinnon tai virallisen asiakirjan, toimivalta turvaamismääräyksen antamiseen on tuomioistuimilla siinä jäsenvaltiossa, jossa kyseinen täytäntöönpanoasiakirja annettiin (*3 ja 4 kohta*).

Asetuksessa ei säädetä siitä, miten tuomioistuimen alueellinen toimivalta määräytyy yksittäisissä jäsenvaltioissa. Esityksessä ehdotetaan, että toimivalta tutkia hakemuksia eurooppalaisesta tilivarojen turvaamismääräyksestä keskitettäisiin Suomessa Helsingin käräjäoikeuteen. Asiasta olisi otettava säännös asetusta täydentävään lakiin.

Turvaamismääräyksen antamisen edellytykset (7 artikla)

Turvaamismääräyksen antamisen edellytyksistä säädetään *7 artiklassa*. Velkojan on *1 kohdassa* määritellysti osoitettava tuomioistuimelle, että turvaamismääräykselle on pikainen tarve, koska on olemassa todellinen riski siitä, että vaatimuksen myöhempi täytäntöönpano estyy tai

olennaisesti vaikeutuu ilman turvaamismääräystä. Jos velkoja ei ole vielä saanut täytäntöönpanoasiakirjaa, hänen on lisäksi osoitettava, että hän todennäköisesti menestyy velalliseen kohdistamassaan pääasiavaatimuksessa (2 kohta).

Edellytykset turvaamismääräyksen antamiselle perustuvat vain asetukseen, joten oikeudenkäymiskaaren 7 luvun säännöksillä kansallisten turvaamistoimenpiteiden edellytyksistä ei ole merkitystä turvaamismääräyksen edellytyksiä harkittaessa. Turvaamismääräyksen antamisen edellytykset muistuttavat sinänsä jossain määrin oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1 §:n mukaisen saamistakavarikon kahta perusedellytystä. Viimeksi mainitun säännöksen mukaan hakijan on ensinnäkin saatettava todennäköiseksi, että hänellä on saaminen, joka voidaan määrätä maksettavaksi ulosottokaaren 2 luvun 2 §:ssä tarkoitetulla ratkaisulla (niin sanottu vaade-edellytys). Toiseksi edellytetään olemassa olevaa vaaraa siitä, että vastapuoli kätkee, hävittää tai luovuttaa omaisuuttaan taikka menettelee muulla hakijan saamista vaarantavalla tavalla (niin sanottu vaaraedellytys).

Asetuksen 7 artiklan 2 kohdan edellytystä voidaan periaatteessa verrata vaade-edellytykseen ja 1 kohdan edellytystä vaaraedellytykseen. Asetuksen 7 artiklan edellytyksiä ei kuitenkaan voida tulkita samalla tavalla kuin oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1 §:n edellytyksiä. Kynnys asetuksen 7 artiklan edellytysten täyttymiselle on saamistakavarikon edellytyksiä korkeammalla. Saamistakavarikon vaade-edellytystä on oikeuskäytännössä (esim. KKO 1994:132 ja 1994:133) ja oikeuskirjallisuudessa tulkittu siten, että saaminen ei saa olla sillä tavoin selvästi perusteeton, ettei sitä koskevaa vaatimusta voitaisi hyväksyä yksipuolisella tuomiolla. Lisäksi saamisen tulee olla riittävästi yksilöity. Vaaraedellytyksen osalta hakijalle taas ei ole oikeuskäytännössä asetettu mitään varsinaista näyttövaatimusta. Vähimmäisvaatimuksena on pidetty sitä, ettei vaaraa voida käsillä olevissa olosuhteissa pitää varsin epätodennäköisenä. Lisäksi saamisen suuren määrän on voitu katsoa jo sellaisenaan tukevan vaaran olemassaoloa (KKO 1994:133).

Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisia turvaamistoimia voidaan luonnehtia siten, että kynnys niiden antamiselle on varsinkin saamistakavarikon osalta matala, mutta kompensoivat oikeussuojamekanismit suhteellisen vahvoja. Näitä oikeussuojamekanismeja ovat hakijan velvollisuus vakuuden asettamiseen ja ankara vahingonkorvausvastuu. Asetukseen sisältyy jäljempänä selostettavin tavoin samantyyppisiä oikeussuojamekanismeja, mutta niitä ei voida pitää yhtä vahvoina kuin kansallisissa turvaamistoimissa.

Turvaamismääräystä koskeva hakemus (8 artikla)

Turvaamismääräystä koskeva hakemus tehdään 8 artiklan 1 kohdan mukaan vakiolomakkeelle. Hakemuksessa on 2 kohdan mukaan oltava muun muassa tuomioistuimen nimi ja osoite (*a alakohta*), velkojan ja velallisen nimi ja yhteystiedot (*b ja c alakohta*), velallisen pankin tunnistamiseksi tarvittavat tiedot (*d alakohta*), turvattavaksi haettava määrä (*g alakohta*) ja kuvaus olennaisista seikoista, joilla turvaamismääräyksen antamista voidaan perustella 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti (*j alakohta*). Turvattavan tilin numero on 8 artiklan 2 kohdan *e alakohdan* mukaan ilmoitettava, jos se on saatavilla.

Jos velkojalla ei ole 2 kohdan d alakohdassa mainittuja tietoja velallisen pankin tunnistamiseksi, hänen on pyydettävä, että täytäntöönpanojäsenvaltion tiedonhankintaviranomainen hankkisi nämä tiedot siten kuin 14 artiklassa säädetään (2 kohdan *f alakohta*). Jos velkoja ei ole vielä saanut täytäntöönpanoasiakirjaa, hakemuksessa on oltava myös muun muassa kuvaus tuomioistuimen toimivaltaa puoltavista seikoista ja vaatimuksen perusteista (2 kohdan *h alakohta*).

Turvaamismääräystä koskevaan hakemukseen on 8 artiklan 3 kohdan mukaan liitettävä olennaiset liiteasiakirjat ja jäljennös jo saadusta täytäntöönpanoasiakirjasta. Jäljennöksen on täytettävä tarvittavat edellytykset sen aitouden toteamiseksi. Hakemus liiteasiakirjoineen voidaan 8 artiklan 4 kohdan nojalla toimittaa millä tahansa hakemuksen tekopaikan jäsenvaltion lainsäädännössä hyväksytyllä tavalla, myös sähköisesti.

Todisteiden vastaanottaminen (9 artikla)

Tuomioistuimen päätös tehdään 9 artiklan 1 kohdan nojalla lähtökohtaisesti kirjallisessa menettelyssä velkojan hakemuksen ja sen liitteiden perusteella. Jos tuomioistuin pitää toimitettuja todisteita riittämättöminä, se voi kansallisen lainsäädäntönsä niin salliessa pyytää velkojaa toimittamaan lisää asiakirjatodisteita. Tuomioistuin voi myös käyttää muuta kansallisen lainsäädäntönsä nojalla käytettävissä olevaa todisteiden vastaanottamistapaa, kuten suullista kuulemistä, jos tämä ei viivästytä menettelyä tarpeettomasti (2 kohta).

Suomen lainsäädännön mukaisessa riitaprosessissa asianosaisten on esitettävä vaatimuksiaan tukeva näyttö eikä tuomioistuin voi pyytää sitä viran puolesta. Suomen kansallinen lainsäädäntö ei siten mahdollista sitä, että tuomioistuin pitäessään näyttöä riittämättömänä omaloitteisesti pyytäisi velkojalta lisää kirjallisia todisteita tai järjestäisi suullisen kuulemisen asetuksen 9 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Tällainen kielletty todistelun täydentäminen on eri asia kuin jäljempänä selostettava 17 artiklan 3 kohdan nojalla tapahtuva hakemuksen täydentäminen.

Pääasiakanteen vireillepano (10 artikla)

Jos velkoja on hakenut turvaamismääräystä ennen pääasiakanteen vireillepanoa, hänen on 10 artiklan 1 kohdan nojalla pantava pääasiakanne vireille ja esitettävä vireillepanosta todisteet tuomioistuimelle, jolle turvaamismääräyshakemus on tehty, 30 päivän kuluessa hakemuksen jättämisestä tai 14 päivän kuluessa turvaamismääräyksen antamisesta sen mukaan, kumpi ajankohta on myöhäisempi. Tuomioistuin voi velallisen pyynnöstä pidentää määräaikaa esimerkiksi asian sopimiseksi.

Jollei tuomioistuin ole saanut näyttöä vireillepanosta määräajan kuluessa, turvaamismääräys peruutetaan tai päättyy (10 artiklan 2 kohta). Artikla sisältää tarkempia säännöksiä määräyksen peruuttamisesta tai lopettamisesta noudatettavasta menettelystä (2 kohta) ja pääasiakanteen vireillepanoajankohdan määräytymisestä (3 kohta).

Kansallisia turvaamistoimia koskevasta pääasiakanteen vireillepanovelvollisuudesta säädetään oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 6 §:ssä. Kun turvaamistointa koskevaan hakemukseen on suostuttu, hakijan on kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta pantava pääasiaa koskeva kanne vireille tuomioistuimessa tai saatettava pääasia käsiteltäväksi muussa sellaisessa menettelyssä, joka voi johtaa ulosottokaaren 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun täytäntöönpanokelpoiseen ratkaisuun.

Asetuksen mukainen määräaika pääasiakanteen vireillepanolle on siten tiukempi kuin kansallisissa turvaamistoimissa, sillä asetuksen mukainen määräaika on lyhyimmillään vain 14 päivää turvaamismääräyksen antamisesta. Lisäksi velkoja ei täytä 10 artiklan 1 kohdan mukaista velvollisuuttaan pelkästään panemalla kanteen vireille määräajassa, vaan hänen on lisäksi esitettävä vireillepanosta todisteet määräyksen antaneelle tuomioistuimelle ennen määräajan

päättymistä. Vireillepanon laiminlyönti voi johtaa velkojan vastuuseen velalliselle aiheutuneesta vahingosta siten kuin 13 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkemmin säädetään.

Asetuksen 10 artiklan 1 kohdan mukainen määräaika tarkoittaa, että velkojalla on turvaamismääräyksen antamisen jälkeen joka tapauksessa vähintään 14 päivää aikaa panna pääasiakanne vireille ja esittää siitä todisteet määräyksen antaneelle tuomioistuimelle. Aikaa voi olla enemmänkin, jos 30 päivän määräaika hakemuksen jättämisestä päättyy tätä myöhemmin. Määräaikojen laskemiseen sovelletaan johdanto-osan 38 kappaleen mukaan määräaikoihin, päivämääriin ja määräpäiviin sovellettavista säännöistä annettua neuvoston asetusta (ETY, Euratom) N:o 1182/71 (jäljempänä määräaika-asetus).

Ex parte -menettely (11 artikla)

Velalliselle ei 11 artiklan mukaan ilmoiteta turvaamismääräystä koskevasta hakemuksesta eikä häntä kuulla ennen määräyksen antamista. Tämän *ex parte* -menettelyn tarkoituksena on johdanto-osan 15 kappaleen mukaan varmistaa turvaamismääräyksen yllätysvaikutus. Vastapainoksi asetukseen sisältyy säännöksiä, joiden tarkoituksena on määräyksen väärinkäytön estäminen ja velallisen oikeuksien suojeleminen. Tällaisia ovat jäljempänä tarkemmin selostettavat velkojan vastuu velalliselle aiheutuvista vahingoista ja velvollisuus vakuuden asettamiseen sen varmistamiseksi, että tällaiset vahingot voidaan korvata (12 ja 13 artikla sekä johdanto-osan 17—19 kappaleet). Lisäksi velallisella on turvaamismääräyksestä tiedon saatuaan käytettävissään asetuksen 4 luvun mukaiset oikeussuojakeinot.

Velkojalta vaadittava vakuus (12 artikla)

Tuomioistuin voi 12 artiklan nojalla ennen turvaamismääräyksen antamista vaatia velkojaa antamaan määrältään riittävän vakuuden, jolla estetään menettelyn väärinkäyttö ja turvataan velalliselle määräyksen johdosta mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen korvaaminen siltä osin kuin velkoja on 13 artiklan nojalla vastuussa tällaisista vahingoista. Jos velkoja ei ole vielä saanut täytäntöönpanoasiakirjaa, vakuus on 1 kohdan nojalla pääsääntöisesti vaadittava. Tuomioistuin voi kuitenkin poikkeuksellisesti luopua vaatimasta vakuutta, jos se katsoo, että vakuuden antaminen on asiaan liittyvissä olosuhteissa epäasianmukaista (1 kohdan *toinen alakohta*). Jos taas velkojalla on jo täytäntöönpanoasiakirja, vakuus voidaan vaatia, jos se on asiaan liittyvissä olosuhteissa tarpeen ja asianmukaista (2 kohta). Johdanto-osan 18 kappaleessa on mainittu esimerkkejä seikoista, joita tuomioistuin voi ottaa huomioon harkitessaan edellytyksiä vakuuden vaatimisesta luopumiselle 12 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan tai vakuuden vaatimiselle artiklan 2 kohdan mukaan.

Jos tuomioistuin vaatii velkojaa antamaan vakuuden, sen on 3 kohdan mukaan ilmoitettava velkojalle vaaditun vakuuden määrä ja tuomioistuimen sijaintivaltion lainsäädännön nojalla hyväksyttävät vakuuden muodot. Tuomioistuimen on ilmoitettava velkojalle, että se antaa turvaamismääräyksen, kun vakuus on 12 artiklan edellytysten mukaisesti annettu.

Päätös vakuuden vaatimisesta on 18 artiklan 4 kohdan nojalla tehtävä kyseisessä artiklassa säädettyssä määräajassa eli kymmenen tai viiden työpäivän kuluessa hakemuksen jättämisestä tai täydentämisestä siitä riippuen, onko velkoja jo saanut tuomion tai muun täytäntöönpanoasiakirjan. Velallisella on turvaamismääräyksen antamisen jälkeen oikeus vaatia vakuuden uudelleentarkastelua siten kuin 33 artiklan 2 kohdassa tarkemmin säädetään.

Vakuudesta päättäminen on yksi keskeisimmistä eroista turvaamismääräysmenettelyn ja oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten turvaamistoimien välillä. Asetuksen mukaisessa menettelyssä vakuudesta päättää tuomioistuin, kun taas oikeudenkäymiskaaren 7 luvun turvaamistoimissa vakuuden hyväksymisestä päättää ulosottomies turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanovaiheessa ulosottoaaren 8 luvun 2 §:n mukaisesti. Tuomioistuin voi kuitenkin oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 7 §:n mukaisesti hakemuksesta vapauttaa turvaamistoimen hakijan asettamasta vakuutta.

Turvaamismääräyshakemusta käsittelevän Suomessa sijaitsevan tuomioistuimen (esityksen mukaan Helsingin käräjäoikeuden) olisi siten päätettävä vakuuden vaatimisesta 12 artiklan 1 ja 2 kohdan edellytysten mukaisesti. Lisäksi tuomioistuimen pitäisi ilmoittaa velkojalle artiklan 3 kohdassa tarkoitetut tiedot. Muilta osin menettelyssä voidaan asetuksen 46 artiklan 1 kohdan nojalla soveltaa täydentävästi kansallisia menettelysäännöksiä. Esityksessä ehdotetaan, että vaikka tuomioistuin tekisikin päätöksen vakuudesta, velkoja antaisi vakuuden ulosottomiehelle, joka ilmoittaisi tuomioistuimelle, kun vakuus on annettu. Ulosottomies ottaisi ilmoituksen tehdessään kantaa vakuuden hyväksyttävyyteen ja riittävyys. Päätösvalta vakuuden vaatimisesta velkojalta ja tämän vakuuden hyväksymisestä kuuluisi kuitenkin asetuksen mukaisessa menettelyssä aina tuomioistuimelle. Tämä tarkoittaa muun ohella sitä, että ulosottomies ei voisi asetuksen 3 luvun mukaisessa turvaamismääräyksen täytäntöönpanovaiheessa vaatia velkojalta uutta vakuutta täytäntöönpanon edellytyksenä.

Velkojan vastuu velallisen vahingosta (13 artikla)

Velkojan vastuusta velalliselle turvaamismääräyksestä mahdollisesti aiheutuvasta vahingosta säädetään *13 artiklassa*. Velkoja on vastuussa virheestään johtuvasta vahingosta. Todistustaakka on artiklan *1 kohdan* mukaan lähtökohtaisesti velallisella, mutta tietyissä *2 kohdassa* mainituissa tilanteissa oletetaan, että kyse on velkojan virheestä, ellei hän muuta osoita.

Jäsenvaltiot voivat 1 kohdan estämättä pitää voimassa tai ottaa käyttöön kansallisessa lainsäädännössään muita vastuuperusteita tai -lajeja tai todistustaakkaa koskevia sääntöjä (*3 kohta*). Kaikkia muita velkojan vastuuta velalliseen nähden koskevia näkökohtia, joita ei nimenomaisesti käsitellä 1 tai 2 kohdassa, säännellään kansallisessa lainsäädännössä. Velkojan vastuuseen sovelletaan *4 kohdan* mukaan täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädäntöä.

Velkojan vahingonkorvausvastuu 13 artiklan nojalla on lievempää kuin oikeudenkäymiskaaren mukaisissa turvaamistoimissa. Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 11 §:n mukaan hakijan, joka on tarpeettomasti hankkinut turvaamistoimen, on korvattava vastapuolelle turvaamistoi-
mesta ja sen täytäntöönpanosta aiheutunut vahinko ja asiassa aiheutuneet kulut. Kyseisessä säännöksessä tarkoitettua korvausvastuuta on oikeuskäytännössä ja oikeuskirjallisuudessa katsottu olevan tuottamuksesta riippumatonta eli ankaraa vastuuta, ja koskevan myös niin sanottua puhdasta varallisuusvahinkoa. Asetuksen 13 artiklassa vahingonkorvausvastuu koskee velkojan virheestä johtuvia vahinkoja ja todistustaakka on velallisella lukuun ottamatta 2 kohdassa mainittuja tilanteita, joissa velkoja on laiminlyönyt jonkin asetuksessa säädetyn velvollisuuden kuten pääasiakanteen vireillepanon määräajassa (2 kohdan a alakohta).

Asetuksen 13 artiklan mukainen vahingonkorvausvastuu on kuitenkin artiklan 3 kohdan nojalla vähimmäissääntelyä. Siltä osin kuin velkojan vastuusta velalliseen nähden ei säädetä 13 artiklan 1 tai 2 kohdassa, sovelletaan kansallista lainsäädäntöä. Velkojan vastuuseen voidaan siten soveltaa oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 11 §:n vastuusäännöstä siltä osin kuin vastuusta ei säädetä 13 artiklassa. Tämä koskee kuitenkin 13 artiklan 4 kohdan nojalla ainoastaan tilanteita, joissa Suomi on täytäntöönpanojäsenvaltio eli turvattava pankkitili sijaitsee Suomessa. Jos

suomalainen tuomioistuin antaa turvaamismääräyksen toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevasta pankkitilistä, velkojan vastuuseen ei voida soveltaa täydentävästi Suomen vaan pankkitilin sijaintivaltion lainsäädäntöä.

Pyyntö tilitietojen hankkimiseksi (14 artikla)

Velkojan mahdollisuudesta pyytää velallisen tilitietojen selvittämistä säädetään *14 artiklassa*. Tilitietojen hankintamenettely on velkojan käytettävissä, jos hän on saanut tuomion tai muun täytäntöönpanoasiakirjan, jossa velallista vaaditaan maksamaan velkojan vaatimus. Lisäksi kyseisen täytäntöönpanoasiakirjan täytyy *1 kohdan ensimmäisen alakohdan* nojalla olla lähtökohtaisesti täytäntöönpanokelpoinen. Poikkeuksesta tähän säädetään *toisessa alakohdassa*, jonka mukaan velkoja voi pyytää tilitietojen selvittämistä vaikka täytäntöönpanoasiakirja ei ole vielä täytäntöönpanokelpoinen, jos turvattava määrä on merkittävä ja tilitiedoille on kiireellinen tarve.

Velkoja voi edellä mainituilla edellytyksillä pyytää tilitietojen hankkimista, jos hänellä on syytä olettaa, että velallisella on yksi tai useampi tili tietyn jäsenvaltion pankissa, mutta hän ei tiedä pankin nimeä tai muita tietoja, joiden perusteella pankki on mahdollista tunnistaa (1 kohta). Pyyntö on esitettävä turvaamismääräystä koskevassa hakemuksessa (2 kohta).

Jos turvaamismääräyshakemusta käsittelevä tuomioistuin pitää velkojan pyyntöä perusteltuna ja turvaamismääräyksen antamisen edellytykset täyttyvät *3 kohdassa* mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta, tuomioistuin toimittaa tietopyynnön täytäntöönpanojäsenvaltion tiedonhankintaviranomaiselle. Kyseisen viranomaisen on tiedot hankkiakseen käytettävä jotakin artiklan *5 kohdassa* mainittua, kansallisen lainsäädäntönsä mukaista menetelmää. Tiedonhankintaviranomaisen on tämän jälkeen heti toimitettava hankkimansa tilitiedot ne pyytäneelle tuomioistuimelle (6 kohta) tai ilmoitettava, ettei se pysty hankkimaan tietoja (7 kohta). Jos turvaamismääräyshakemus hylätään kokonaisuudessaan tilitietojen puuttumisen perusteella, pyynnön esittäneen tuomioistuimen on vapautettava viipymättä vakuus, jonka velkoja on mahdollisesti antanut 12 artiklan mukaisesti. Pynnön kautta saatuja velallisen pankkitilin tunnistamiseen liittyviä tietoja ei velallisen henkilötietojen suojaamiseksi tule toimittaa velkojalle vaan ainoastaan pyynnön esittäneelle tuomioistuimelle ja poikkeuksellisesti velallisen pankille (johdanto-osan 21 kohta).

Jäsenvaltioiden on 50 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla nimettävä viranomainen, joka on toimivaltainen hankkimaan tilitietoja, ja ilmoitettava tästä komissiolle viimeistään 18 päivänä heinäkuuta 2016. Lisäksi jäsenvaltioiden on 50 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla ilmoitettava komissiolle, mitä keinoja niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti on käytettävissä tilitietojen hankkimiseksi.

Tiedonhankintamenettelyssä ja asetuksen edellyttämässä täytäntöönpanomenettelyssä on tarkoitus hyödyntää mahdollisimman pitkälti olemassa olevaa kansallisen lainsäädännön mukaisista järjestelmistä. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että tilitietojen hankkimiseen toimivaltainen viranomainen olisi Suomessa ulosottomies, jolla olisi oikeus saada tilitiedot siten kuin ulosottokaaren 3 luvun 64—68 §:ssä säädetään. Komissiolle ilmoitettava tilitietojen hankintakeino olisi siten 14 artiklan 5 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdan mukaisesti se, että kaikki jäsenvaltion alueella olevat pankit veloitetaan ilmoittamaan tiedonhankintaviranomaisen pyynnöstä, onko velallisella tili kyseisessä pankissa.

Ulosottooperusteista ja niiden täytäntöönpanosta säädetään kansallisesti ulosottokaaren 2 luvussa. Jos velkojan saama tuomio tai muu täytäntöönpanoasiakirja on annettu Suomessa, asetuk-

sen 14 artiklan 1 kohdan edellytystä täytäntöönpanokelpoisuudesta voidaan arvioida ulosotto-kaaren 2 luvun säännösten mukaisesti.

Korot ja kustannukset (15 artikla)

Turvaamismääräykseen on *15 artiklan 1 kohdan* mukaan velkojan pyynnöstä sisällytettävä vaatimukseen sovellettavan lainsäädännön mukaisesti määräyksen antamispäivään saakka kertyneet korot. Sisällyttäminen ei kuitenkaan saa rikkoa alkuperäjäsenvaltion lainsäädännön olennaisen tärkeitä pakottavia säännöksiä. Jos velkoja on jo saanut tuomion tai muun täytäntöönpanoasiakirjan, turvaamismääräykseen on *2 kohdan* mukaan niin ikään velkojan pyynnöstä lisättävä täytäntöönpanoasiakirjan hankkimisesta aiheutuneet kustannukset niiltä osin kuin on tehty päätös, että kyseisistä kustannuksista vastaa velallinen.

Artiklan 1 kohdan mukainen velvollisuus korkojen sisällyttämiseen tarkoittaa sitä, että tuomioistuimen pitää ennen määräyksen antamista laskea kertyneiden korkojen määrä. Turvaamismääräyksessä yksilöitävä turvattava kokonaismäärä muodostuu tällöin velkojan hakemuksessa mainitusta määrästä lisättynä määräyksen antamispäivään asti kertyneen koron määrällä. Suomessa ainakin kuluttajaluottojen korkokattoa koskevaa kuluttajansuojalain 7 luvun 17 a §:ää voitaneen pitää asetuksen 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna olennaisen tärkeänä pakottavana säännöksenä.

Rinnakkaiset hakemukset (16 artikla)

Velkoja ei *16 artiklan 1 kohdan* mukaan voi jättää turvaamismääräystä koskevia rinnakkaisia hakemuksia samaa velallista vastaan ja saman vaatimuksen turvaamiseksi samanaikaisesti usealle tuomioistuimelle. Sen sijaan vastaavan kansallisen turvaamistoimenpiteen hakeminen samaa velallista vastaan saman vaatimuksen turvaamiseksi on mahdollista. Velkojalla on kuitenkin velvollisuus ilmoittaa tällaisen kansallisen turvaamistoimenpiteen hakemisesta ja mahdollisesta antamisesta turvaamismääräyshakemusta käsittelevälle tuomioistuimelle siten kuin *16 artiklan 2 ja 3 kohdassa* tarkemmin säädetään. Jos velkoja on saanut vastaavan kansallisen määräyksen, turvaamismääräystä käsittelevän tuomioistuimen tulee *4 kohdan* mukaan harkita, onko turvaamismääräyksen antaminen edelleen asianmukaista.

Tuomioistuimen ratkaisu turvaamismääräystä koskevasta hakemuksesta (17—19 artikla)

Tuomioistuimen, jolle turvaamismääräystä koskeva hakemus on tehty, on *17 artiklan 1 kohdan* mukaan tarkistettava, että asetuksessa säädetyt edellytykset ja vaatimukset täyttyvät. Tuomioistuin voi *3 kohdassa* säädetyillä edellytyksillä antaa velkojalle mahdollisuuden täydentää tai oikaista hakemusta määräajassa, jos velkoja ei ole toimittanut kaikkia 8 artiklassa edellytetyjä tietoja. Jos velkoja ei täydennä tai oikaise hakemusta määräajassa, hakemus hylätään. Hakemuksen täydentämistä koskevassa menettelyssä voidaan Suomessa soveltaa täydentävästi oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 5 §:ää haastehakemuksen täydentämisestä.

Tuomioistuimen on tehtävä päätöksensä turvaamismääräyksen antamisesta määräajassa, jonka pituus riippuu täytäntöönpanoasiakirjan olemassaolosta (*17 artiklan 2 kohta ja 18 artikla*). Jos velkoja ei vielä ole saanut tuomiota tai muuta täytäntöönpanoasiakirjaa, päätös on annettava kymmenennen työpäivän loppuun mennessä siitä, kun velkoja jätti hakemuksensa. Jos taas velkojalla on jo täytäntöönpanoasiakirja, päätös on annettava viidennen työpäivän loppuun

mennessä hakemuksen jättämisestä. Jos velkoja on täydentänyt hakemustaan, määräaika lasketaan täydentämishetkestä. Määräaikoja sovelletaan myös 12 artiklan mukaiseen päätökseen, jossa velkojaa vaaditaan antamaan vakuus. Tällöin päätös hakemuksesta on tehtävä viipymättä vakuuden antamisen jälkeen. Määräajoista voidaan 45 artiklan nojalla poikkeuksellisissa tilanteissa poiketa, mutta päätös on tällöinkin tehtävä mahdollisimman pian.

Hakemusta koskevasta päätöksestä ilmoitetaan 17 artiklan 5 kohdan mukaan velkojalle alkuperäjäsenvaltion lainsäädännössä vastaavia määräyksiä varten säädetyn menettelyn mukaisesti. Sovellettavaa kansallista ilmoittamistapaa valittaessa on otettava huomioon velkojan 21 artiklan mukainen muutoksenhakuoikeus ja sille säädetty määräaika. Tämän vuoksi velkojan on tarpeellista saada tieto päätöksen antamispäivästä. Tuomioistuimien voisi ilmoittaa päätöksestä lähettämällä velkojalle etukäteen oikeudenkäymiskaaren 24 luvun 8 §:n 3 momentissa tarkoitettua kirjallisen ilmoituksen ratkaisun antamisesta. Ottaen huomioon 18 artiklan mukaiset lyhyet määräajat päätöksen tekemiselle, ilmoitus ratkaisun antamisesta pitäisi tarvittaessa lähettää varsin pian hakemuksen saapumisen jälkeen, jotta velkoja ehtii saada ilmoituksen ennen päätöksen antamista.

Jos tuomioistuin katsoo, että hakemuksen hyväksymiselle on asetuksessa säädetty edellytykset, se antaa turvaamismääräyksen 19 artiklan mukaisesti käyttäen kaksiosaista vakiolomaketta (jäljempänä myös turvaamismääräyslomake). Lomakkeen A-osa annetaan pankille, velkojalle ja velalliselle, ja se sisältää muun muassa tiedot tuomioistuimesta, velkojasta, velallisesta, pankista, turvattavasta tilistä ja turvattavasta määrästä. Turvattavan tilin numero merkitään lomakkeeseen, jos velkoja on sen hakemuksessaan antanut (19 artiklan 2 kohdan e alakohta). Jos tilinumero sen sijaan on saatu 14 artiklan mukaisella pyynnöllä, lomakkeeseen merkitään maininta tästä ja siitä, että pankki saa tilinumeron tarvittaessa täytäntöönpanojäsenvaltion tiedonhankintaviranomaiselta 24 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan nojalla (19 artiklan 2 kohdan f alakohta). Taustalla on se edellä mainittu seikka, että 14 artiklan mukaisella menettelyllä saatuja velallisen tilitietoja ei velallisen henkilötietojen suojaamiseksi tulisi toimittaa velkojalle vaan ainoastaan pyynnön esittäneelle tuomioistuimelle ja poikkeuksellisesti velallisen pankille, jos pankki tai muu määräyksen täytäntöönpanosta vastaava elin ei muuten pysty tunnistamaan velallisen tiliä (johdanto-osan 21 kappale).

Lomakkeen B-osa annetaan ainoastaan velkojalle ja velalliselle, ja se sisältää muun muassa kuvauksen asian kohteesta ja tuomioistuimen perustelut määräyksen antamiseksi sekä tiedot velkojan mahdollisesti antaman vakuuden määrästä ja velallisen käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista (19 artiklan 3 kohta).

Turvaamisen kesto (20 artikla)

Turvaamisen kestosta säädetään 20 artiklassa, jonka mukaan turvaamismääräyksellä turvatut varat ovat turvattuina kunnes määräys peruutetaan, sen täytäntöönpano lopetetaan tai velkojan vaatimukseen liittyvän tuomion tai muun täytäntöönpanoasiakirjan täytäntöönpanoa koskeva toimenpide on tullut voimaan turvattujen varojen osalta. Kaksi ensiksi mainittua päättymisperustetta ovat keskeisesti yhteydessä asetuksen 4 luvun oikeussuojakeinoihin, joihin velallinen voi turvautua saatuaan tiedon turvaamismääräyksestä.

Turvaamismääräyshakemuksen hylkäämistä koskeva muutoksenhaku (21 artikla)

Jos tuomioistuin hylkää hakemuksen turvaamismääräyksestä kokonaan tai osittain, velkoja voi *21 artiklan* mukaan hakea päätökseen muutosta 30 päivän kuluessa päivästä, jona päätöksestä ilmoitettiin velkojalle. Jäsenvaltioiden on *50 artiklan 1 kohdan d alakohdan* mukaan ilmoitettava komissiolle tuomioistuin, jolle *21 artiklassa* tarkoitettu valitus osoitetaan. Jos turvaamismääräys on hylätty kokonaan, *11 artiklan* mukaista *ex parte* -menettelyä on noudatettava myös muutoksenhaussa. Muutoksenhakuoikeus ei johdanto-osan *22 kappaleen* mukaan vaikuta velkojan mahdollisuuteen tehdä uusi turvaamismääräyshakemus uusien tosiseikkojen tai todisteiden perusteella.

Esityksessä ehdotetaan, että toimivalta tutkia turvaamismääräyshakemuksia keskitettäisiin Suomessa Helsingin kärjäoikeuteen. Tämän vuoksi *21 artiklassa* tarkoitettu valitustuomioistuin olisi Helsingin hovioikeus. Muutoksenhakua koskeva 30 päivän määräaika tulisi laskea turvaamismääräyksen antamispäivästä. Muutoksenhaussa voitaisiin soveltaa täydentävästi oikeudenkäymiskaaren säännöksiä. Tämä tarkoittaisi muun ohella sitä, että muutoksenhaussa kärjäoikeuden ratkaisusta tarvittaisiin oikeudenkäymiskaaren *25 a luvun 5 §:n (386/2015)* mukaisesti jatkokäsittelylupa ja että velkoja voisi hakea hovioikeuden ratkaisuun muutosta korkeimmalta oikeudelta valitusluvan kautta siten kuin oikeudenkäymiskaaren *30 luvussa* säädetään.

2.3 Turvaamismääräyksen tunnustaminen, täytäntöönpanokelpoisuus ja täytäntöönpano (3 luku)

Tunnustaminen, täytäntöönpanokelpoisuus ja täytäntöönpano (22–23 artikla)

Jäsenvaltiossa asetuksen mukaisesti annettu turvaamismääräys on *22 artiklan* mukaan tunnustettava muissa jäsenvaltioissa edellyttämättä erityisiä menettelyjä, ja se on täytäntöönpanokelpoinen ilman täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista.

Turvaamismääräyksen täytäntöönpanomenettelyä koskeva yleissäännös sisältyy *23 artiklan 1 kohtaan*. Säännöksen mukaan turvaamismääräys pannaan täytäntöön vastaavien kansallisten määräysten täytäntöönpanoon täytäntöönpanojäsenvaltiossa sovellettavien menettelyjen mukaisesti, jollei asetuksen *3 luvun* säännöksistä muuta johdu.

Oikeudenkäymiskaaren *7 luvun* mukaisten turvaamistoimien täytäntöönpanosta säädetään ulosottokaaren *8 luvussa*. Kyseisiä ulosottokaaren säännöksiä olisi siten perusteltua soveltaa täydentävästi eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräyksen täytäntöönpanossa siltä osin kuin asetuksen säännökset sen sallivat.

Kaikkien määräyksen täytäntöönpanoon osallistuvien viranomaisten on *23 artiklan 2 kohdan* mukaan toimittava viipymättä.

Jos turvaamismääräys on annettu muussa kuin täytäntöönpanojäsenvaltiossa, turvaamismääräyksen A-osa ja tyhjä vakiolomake varojen turvaamisesta tehtävää ilmoitusta varten toimitetaan täytäntöönpanojäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle. Toimittamisen suorittaa joko määräyksen antanut tuomioistuin tai velkoja riippuen siitä, kumpi on alkuperäjäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaan vastuussa täytäntöönpanomenettelyn vireille saattamisesta (*23 artiklan 3 kohta*). Asiakirjojen toimittamistavasta säädetään tarkemmin *29 artiklassa*.

Turvaamismääräykseen on tarvittaessa liitettävä käännös tai translitterointi täytäntöönpanojäsenvaltion viralliselle kielelle. Määräyksen antanut tuomioistuin laatii käännöksen tai translitteroinnin käyttäen monikielisen vakiolomakkeen asianmukaista kieliversiota (23 artiklan 4 kohta).

Asetuksessa ei säädetä erikseen 23 artiklan 3 kohdassa mainittujen asiakirjojen toimittamisesta turvaamismääräyksen täytäntöönpanoa varten tilanteessa, jossa turvaamismääräys on annettu täytäntöönpanojäsenvaltiossa. Tällöin voidaan artiklan 1 kohdan nojalla soveltaa kyseisen jäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä.

Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten turvaamistoimien täytäntöönpano tapahtuu ulosottoaaren säännösten nojalla turvaamistoimen hakijan aloitteesta. Velkoja olisi siten voimassa olevan kansallisen lainsäädännön nojalla vastuussa Suomessa annetun turvaamismääräyksen täytäntöönpanonmenettelyn vireille saattamisesta ja täytäntöönpanossa tarvittavien asiakirjojen toimittamisesta asetuksen 23 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetulla tavalla, jos asiasta ei säädettäisi erikseen. Jäljempänä keskeisissä ehdotuksissa mainituista syistä esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että vastuu täytäntöönpanossa tarvittavien asiakirjojen toimittamisesta annettaisiin Suomessa turvaamismääräyksen antaneelle tuomioistuimelle eli Helsingin käräjäoikeudelle.

Täytäntöönpanojäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on 23 artiklan 5 kohdan mukaan toteutettava kansallisessa lainsäädännössään edellytetyt toimet määräyksen panemiseksi täytäntöön. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle viranomainen, jolla on toimivalta panna turvaamismääräys täytäntöön 3 luvun mukaisesti (50 artiklan 1 kohdan f alakohta).

Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten turvaamistoimien täytäntöönpanoon toimivaltainen viranomainen on ulosottoaaren 8 luvun mukaan ulosottomies. Esityksessä ehdotetaan, että ulosottomies olisi toimivaltainen viranomainen myös eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräyksen täytäntöönpanossa. Kyseessä olisi ulosottoaaren 3 luvun 13 §:ssä tarkoitettu vastaava ulosottomies. Suomessa täytäntöön pantava turvaamismääräys ja muut täytäntöönpanossa tarvittavat asiakirjat voitaisiin kuitenkin toimittaa mille tahansa ulosottomiehelle. Vaihtoehtoisesti määräys ja muut täytäntöönpanossa tarvittavat asiakirjat voitaisiin Suomessa toimittaa Valtakunnanvoudinvirastolle, joka asiakirjat saatuaan toimittaisi ne edelleen ulosottomiehelle varsinaista täytäntöönpanoa varten.

Jos turvaamismääräys koskee useampaa kuin yhtä pankkia, täytäntöönpanojäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle on 23 artiklan 6 kohdan mukaan toimitettava kunkin pankin osalta erillinen lomake 19 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

Turvaamismääräyksen toteuttaminen (24 artikla)

Pankin, jolle turvaamismääräys on osoitettu, on 24 artiklan 1 kohdan mukaan toteutettava määräys viipymättä vastaanotettuaan turvaamismääräyksen tai täytäntöönpanojäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisen vastaavan määräyksen turvaamismääräyksen toteuttamisesta.

Asetuksessa ei säädetä siitä, miten turvaamismääräys tai sitä vastaava kansallinen määräys toimitetaan pankille. Menettely jää tältä osin kansallisen lainsäädännön varaan. Turvaamismääräyksen toteuttamiseen liittyvä menettely edellyttää muutakin täydentävää kansallista lainsäädäntöä. Tämä koskee luonnollisesti tilanteita, joissa Suomi on täytäntöönpanojäsenvaltio eli turvattava pankkitili sijaitsee Suomessa.

Toimivaltainen täytäntöönpanoviranomainen olisi Suomessa sijaitsevien pankkitilien osalta edellä lausutusti ulosottomies. Esityksessä ehdotetaan, että ulosottomies asiakirjat vastaanotettuaan antaisi pankille 24 artiklan 1 kohdassa mainitun vastaavan kansallisen määräyksen turvaamismääräyksen toteuttamisesta. Pankille ei siten toimitettaisi itse turvaamismääräyslomaketta. Tavoitteena olisi, että menettely muistuttaisi mahdollisimman pitkälti kansallisen lainsäädännön mukaisten turvaamistoimien täytäntöönpanoa.

Määräyksen toteuttamiseksi pankin on 24 artiklan 2 kohdan mukaan joko varmistettava, että kyseistä määrää ei siirretä tai nosteta määräyksessä mainitulta tililtä (*a alakohhta*), tai siirrettävä kyseinen määrä erityiselle turvaamistarkoitusta palvelevalle tilille, jos kansallinen lainsäädäntö sitä edellyttää (*b alakohhta*). Suomen kansallinen lainsäädäntö mahdollistaa molemmat 2 kohdassa mainitut turvaamismääräyksen toteuttamistavat. Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten pankkitiliin kohdistuvien turvaamistoimien toteuttamistapoja ovat esimerkiksi tilin käytön estäminen osittain tai kokonaan asettamalla tilille turvattavaa määrää vastaava katevaraus tai kohdistamalla tiliin nostokielto. Nämä toteuttamistavat vastaavat a alakohtaa. Varat voidaan myös siirtää erilliselle sulkutilille, mikä vastaa b alakohtaa.

Lopullisesta turvattavasta määrästä voidaan 24 artiklan 2 kohdan nojalla selvittää vireillä olevia liiketoimia. Lisäksi pankilla on 3 kohdassa mainituilla edellytyksillä oikeus velallisen pyynnöstä vapauttaa turvattuja varoja ja siirtää ne velkojan tilille velkojan vaatimuksen maksamiseksi.

Jos velallisen pankkitilin numeroa ei ole turvaamismääräyksessä yksilöity, pankin tai määräyksen täytäntöönpanosta vastaavan muun elimen on tunnistettava velallisen tili tai tilit määräyksessä mainitussa pankissa (24 artiklan 4 kohdan ensimmäinen alakohhta). Jos tiliä ei ole mahdollista varmuudella tunnistaa, pankin on hankittava tilinumero täytäntöönpanojäsenvaltion tiedonhankintaviranomaiselta. Tämä kuitenkin edellyttää, että turvaamismääräyksessä on 19 artiklan 2 kohdan f alakohdan mukainen maininta siitä, että tilinumero saatiin 14 artiklan mukaisella pyynnöllä. Muissa tapauksissa pankin on jätettävä turvaamismääräys toteuttamatta (24 artiklan 4 kohdan toinen alakohhta). Säännös tulee siten sovellettavaksi tilanteissa, joissa velkoja ei ole turvaamismääräystä koskevassa hakemuksessaan antanut velallisen tilinumeroa.

Esityksessä ehdotetaan edellä lausutusti, että Suomessa täytäntöönpanoviranomaisena toimiva ulosottomies ei toimittaisi pankille itse turvaamismääräyslomaketta vaan antaisi pankille 24 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun vastaavan määräyksen. Turvaamismääräyslomake jäisi ulosottomiehelle, jonka tulisi tämän vuoksi huolehtia myös 24 artiklan 4 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetusta tilin tunnistamisesta ennen vastaavan määräyksen antamista pankille. Ulosottomies olisi siten säännöksessä mainittu täytäntöönpanosta vastaava muu elin.

Ulosottomiehen tulisi 24 artiklan 4 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetuissa tilanteissa pyrkiä tunnistamaan tili esimerkiksi pankille tehtävällä tiedustelulla. Jos tunnistaminen ei onnistuisi, meneteltäisiin 4 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetulla tavalla. Esityksessä ehdotetaan, että ulosottomies olisi myös 14 artiklassa tarkoitettu tilitietojen hankkimiseen toimivaltainen viranomainen. Näin ollen 14 artiklan mukaisella menettelyllä mahdollisesti hankittujen velallisen tilitietojen pitäisi 24 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan a alakohdan tilanteissa olla ulosottomiehen saatavilla.

Jos turvaaminen toteutetaan 24 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla eli varmistamalla, että turvattavaa määrää ei siirretä tai nosteta turvaamisen kohteena olevalta tililtä, huomiota on kiinnitettävä myös artiklan 5, 6 ja 8 kohdan säännöksiin. Määräyksen toteuttaminen ei 5 kohdan mukaan vaikuta tilillä tai tileillä oleviin varoihin, jotka ylittävät turvaamismääräyksessä mainitun määrän. Jos 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetulla tilillä tai tarkoitetuil-

la tileillä olevat varat eivät sen sijaan turvaamishetkellä riitä määräyksessä mainitun määrän turvaamiseen, määräys toteutetaan *6 kohdan* mukaan ainoastaan käytettävissä olevien määrien osalta. Turvaamismääräys voi siten kohdistua vain tilillä turvaamishetkellä oleviin, ei sinne myöhemmin tuleviin varoihin.

Jos 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettulla tilillä tai tarkoitetuilla tileillä olevat varat eivät ole turvaamismääräyksessä ilmoitetussa valuutassa, pankin on muunnettava määräyksen määrä tilillä olevien varojen valuuttaan ja turvattava vastaava määrä kyseisten varojen valuutassa siten kuin *8 kohdassa* tarkemmin säädetään.

Turvattavia tilejä koskevasta etusijajärjestyksestä säädetään 24 artiklan *7 kohdassa*. Etusijajärjestys perustuu tilityyppeihin: yksin velallisen nimissä olevat tilit turvataan ennen yhteisissä nimissä olevia tilejä ja säästötilit ennen käyttötilejä. Säännös syrjäyttää asetuksen etusijaperiaatteen nojalla sen kanssa ristiriidassa olevat kansalliset säännökset.

Ilmoitus varojen turvaamisesta ja pankin vastuu (25—26 artikla)

Pankin tai muun määräyksen täytäntöönpanosta vastaavan elimen on turvaamismääräyksen toteuttamisen jälkeen annettava ilmoitus varojen turvaamisesta siten kuin *25 artiklassa* tarkemmin säädetään. Ilmoitus tehdään vakiolomakkeelle ja se on annettava lähtökohtaisesti turvaamismääräyksen toteuttamista seuraavan kolmannen työpäivän loppuun mennessä ja joka tapauksessa viimeistään kahdeksannen työpäivän loppuun mennessä (*1 kohta*). Työpäivillä tarkoitetaan määräaika-asetuksen 2 artiklan 2 kohdan mukaan kaikkia muita päiviä kuin yleisiä vapaapäiviä, sunnuntaipäiviä ja lauantapäiviä.

Ilmoitus toimitetaan viipymättä turvaamismääräyksen antaneelle tuomioistuimelle ja velkojalle *2 ja 3 kohdan* mukaisesti. Toimittamisessa noudatettava menettely riippuu siitä, missä jäsenvaltiossa turvaamismääräys on annettu. Jos turvaamismääräys on annettu täytäntöönpanojäsenvaltiossa, pankki tai muu määräyksen täytäntöönpanosta vastaava elin toimittaa ilmoituksen tuomioistuimelle ja velkojalle. Jos turvaamismääräys taas on annettu muussa jäsenvaltiossa kuin täytäntöönpanojäsenvaltiossa, ilmoitus on ensin toimitettava täytäntöönpanojäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jollei sama viranomainen ole itse antanut ilmoitusta. Kyseisen viranomaisen on ensimmäisen työpäivän loppuun mennessä ilmoituksen vastaanottamisesta tai antamisesta toimitettava ilmoitus tuomioistuimelle ja velkojalle.

Ilmoitus toimitetaan sekä 2 että 3 kohdan mukaan tuomioistuimelle 29 artiklan mukaisesti. Velkojalle ilmoitus taas toimitetaan saantitodistuksella osoitettavana kirjattuna kirjeenä tai vastaavaa sähköistä viestintäkeinoa käyttäen.

Esityksessä ehdotetaan, että ilmoituksen varojen turvaamisesta antaisi Suomessa ulosottomies eli 25 artiklassa mainittu muu määräyksen täytäntöönpanosta vastaava elin. Tämä edellyttäisi, että ulosottomies saisi pankilta tiedon turvaamismääräyksen toteuttamisesta. Tieto tulisi saada mahdollisimman nopeasti turvaamismääräyksen toteuttamisen jälkeen, jotta ulosottomies ehtisi tiedon saatuaan antaa ilmoituksen varojen turvaamisesta 25 artiklan 1 kohdassa edellytetyssä määräajassa. Ilmoitus pankilta ulosottomiehelle voitaisiin toimittaa vapaamuotoisesti, esimerkiksi sähköpostin välityksellä.

Ulosottomiehen olisi ilmoituksen annettuaan toimitettava se tuomioistuimelle ja velkojalle. Jos määräys olisi annettu Suomessa, ilmoitus toimitettaisiin 2 kohdan mukaisesti. Jos määräys taas olisi annettu toisessa jäsenvaltiossa, ulosottomiehen olisi toimitettava ilmoitus 3 kohdan mukaisesti ensimmäisen työpäivän loppuun mennessä ilmoituksen antamisesta.

Ulosottomiehen olisi toimitettava ilmoitus tuomioistuimelle 29 artiklan mukaan eli millä tahansa sopivalla tavalla, kunhan asiakirjan sisältö ei muutu ja on helposti luettavissa. Asetukseen sisältyvät tiukat määräajat huomioon ottaen ilmoittamisessa olisi perusteltua pyrkiä hyödyntämään sähköisiä viestintäkeinoja. Ainakin suomalaiselle tuomioistuimelle ilmoitus voitaisiin toimittaa sähköpostitse. Tuomioistuimen olisi ilmoituksen vastaanottamisen jälkeen lähetettävä ulosottomiehelle vastaanottotodistus siten kuin 29 artiklan 2 kohdassa tarkemmin säädetään.

Velkojalle ilmoitus olisi toimitettava saantitodistuksella osoitettavana kirjattuna kirjeenä tai vastaavaa sähköistä viestintäkeinoa käyttäen. Jälkimmäisen viestintäkeinoon osalta tulisi ottaa huomioon 27 ja 28 artiklan säännökset, joiden mukaan velkojalla voi olla velvollisuus ryhtyä säännöksissä mainittuihin toimenpiteisiin ilmoituksen vastaanottamisesta alkavan määräajan kuluessa. Määräajan laiminlyönti taas voi johtaa velkojan vahingonkorvausvastuuseen 13 artiklan 2 kohdan b ja d alakohdan mukaisesti. Näistä syistä ilmoitus tulisi toimittaa velkojalle tavalla, jonka perusteella ilmoituksen vastaanottamispäivä olisi mahdollista yksiselitteisesti määrittää.

Pankin tai muun turvaamismääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan elimen on 25 artiklan 4 kohdan mukaan velallisen pyynnöstä ilmoitettava velalliselle määräyksen yksityiskohdat. Tiedot voidaan ilmoittaa myös ilman pyyntöä.

Suomessa velvollisuus määräyksen yksityiskohtien ilmoittamisesta kuuluisi ulosottomiehelle. Pankin tulisi tarvittaessa ohjata sille 4 kohdassa tarkoitetun pyynnön esittänyt velallinen ottamaan yhteyttä ulosottomieheen. Ulosottomiehellä ei sen sijaan olisi velvollisuutta informoida velallista oma-aloitteisesti.

Pankin vastuu asetuksen mukaisten velvoitteiden noudattamatta jättämisestä määräytyy 26 artiklan mukaan täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

Velkojan velvollisuus pyytää liiallisesti turvatun määrän vapauttamista (27 artikla)

Jos turvaamismääräyksen toteuttaminen johtaa siihen, että velallisen tililtä turvataan enemmän varoja kuin turvaamismääräyksessä on mainittu, velkojalla on 27 artiklassa säädetyillä edellytyksillä velvollisuus pyytää liiallisesti turvatun määrän vapauttamista. Vapauttamista on 1 kohdan mukaan pyydettävä, jos määräys koskee useita tilejä tai on annettu sen jälkeen, kun saman vaatimuksen turvaamiseksi samaa velallista vastaan on toteutettu vastaava kansallinen määräys. Näissä tilanteissa velkojan on 2 kohdan mukaan varojen turvaamista koskevan ilmoituksen vastaanottamista seuraavan kolmannen työpäivän loppuun mennessä esitettävä täytäntöönpanojäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle pyyntö liiallisesti turvatun määrän vapauttamisesta. Pyyntö tehdään vakiolomakkeelle. Mainitun viranomaisen on pyynnön vastaanotettuaan viipymättä määrättävä pankkia toteuttamaan liiallisesti turvatun määrän vapauttamisen.

Esityksessä ehdotetaan, että 27 artiklan mukainen pyyntö toimitettaisiin Suomessa varojen turvaamista koskevan ilmoituksen antaneelle ulosottomiehelle tai vaihtoehtoisesti Valtakunnavoudinvirastolle, jonka olisi toimitettava pyyntö edelleen mainitulle ulosottomiehelle. Tämän jälkeen ulosottomies määräisi pankkia vapauttamaan liiallisen määrän 27 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisesti. Jos turvaaminen olisi toteutettu 24 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti siirtämällä turvattavat varat ulosottomiehen hallussa olevalle sulkutilille, ulosottomiehen tulisi tehdä itse päätös varojen palauttamisesta velallisen tilille.

Täytäntöönpanojäsenvaltion viranomaisella voi kansallisen lainsäädännön nojalla olla velvollisuus käynnistää liiallisesti turvatun määrän vapauttaminen jäsenvaltion alueella olevalta tililtä myös omasta aloitteestaan (3 kohta). Suomessa voitaisiin tältä osin soveltaa ulosottokaaren 10 luvun säännöksiä itseoikaisusta.

Tiedoksianto velalliselle (28 artikla)

Turvaamismääräys annetaan edellä selostetusti *ex parte* -menettelyssä, jossa velallista ei kuulla eikä hänelle muutenkaan ilmoiteta turvaamismääräystä koskevasta hakemuksesta ennen määräyksen antamista. Vastapainoksi velalliselle on pyritty antamaan mahdollisuus 4 luvussa tarkoitettujen oikeussuojakeinojen käyttämiseen välittömästi määräyksen toteuttamisen jälkeen. Tähän liittyen edellytetään, että turvaamismääräys ja siihen liittyvät asiakirjat annetaan velalliselle tiedoksi heti määräyksen toteuttamisen jälkeen (johdanto-osan 30 ja 31 kappale).

Tiedoksiannosta velalliselle säädetään tarkemmin 28 artiklassa. Velalliselle on artiklan 1 kohdan mukaan annettava tiedoksi turvaamismääräys ja siihen liittyvät, artiklan 5 kohdassa mainitut asiakirjat mahdollisine käännöksineen tai translitterointeineen sekä 25 artiklan mukainen ilmoitus varojen turvaamisesta.

Tiedoksiannossa noudatettava tarkempi menettely riippuu velallisen kotipaikasta. Jos velallisen kotipaikka on alkuperäjäsenvaltiossa, turvaamismääräys annetaan tiedoksi kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti. Tällöin joko määräyksen antaneen tuomioistuimen tai velkojan – riippuen siitä, kumpi on kansallisen lainsäädännön mukaan vastuussa tiedoksiantamisen vireille saattamisesta – on saatettava tiedoksiantaminen vireille kolmannen työpäivän loppuun mennessä varojen turvaamista koskevan ilmoituksen vastaanottamisesta (28 artiklan 2 kohta).

Jos velallisen kotipaikka taas on muussa jäsenvaltiossa kuin alkuperäjäsenvaltiossa, joko tuomioistuimen tai velkojan – alkuperäjäsenvaltion kansallisesta lainsäädännöstä riippuen – on vastaavassa kolmen työpäivän määräajassa toimitettava tiedoksi annettavat asiakirjat velallisen kotipaikan jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle. Tämän jälkeen tiedoksianto velalliselle toimitetaan tämän kotipaikan jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti. Toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava tiedoksiantamisen tulos tiedoksi annettavat asiakirjat toimittaneelle tuomioistuimelle tai velkojalle (28 artiklan 3 kohdan ensimmäinen ja kolmas alakohta).

Tiedoksi annettavat asiakirjat on kuitenkin 28 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa mainituissa tilanteissa toimitettava täytäntöönpanojäsenvaltioon jo aikaisemmassa vaiheessa. Jos velallisen kotipaikan jäsenvaltio on ainoa täytäntöönpanojäsenvaltio, eli jos tilejä ei turvata muualla kuin velallisen kotipaikan jäsenvaltiossa, tiedoksi annettavat asiakirjat toimitetaan kyseisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle samaan aikaan turvaamismääräyksen toimittamisen kanssa 23 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Tämän jälkeen tiedoksi annettavat asiakirjat jäävät kyseisen viranomaisen haltuun turvaamismääräyksen täytäntöönpanon ajaksi. Toimivaltaisen viranomaisen on saatettava tiedoksiantaminen vireille kolmannen työpäivän loppuun mennessä varojen turvaamista koskevan ilmoituksen vastaanottamisesta.

Suomen on 50 artiklan 1 kohdan e alakohdan ja 4 artiklan 14 kohdan nojalla ilmoitettava komissiolle viranomainen, jolla on toimivalta antaa tiedoksi turvaamismääräys ja muita asiakirjoja 28 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

Suomen kansallisessa lainsäädännössä ei ole yleisiä säännöksiä tuomioiden tai päätösten tiedoksiannosta. Esimerkiksi käräjäoikeuden tuomiosta annetaan asianosaisille toimituskirjana

jäljennös, jonka on oltava asianosaisen saatavana käräjäoikeuden kansliassa kahden viikon tai 30 päivän kuluessa tuomion julistamis- tai antamispäivästä (oikeudenkäymiskaaren 24 luvun 13 §). Hovioikeuden ratkaisusta taas lähetetään kappale kaikille hovioikeudessa puhevaltaa käyttäneille (OK 24 luvun 18 §:n 1 momentti). Tuomioiden tai päätösten tiedoksiannosta on säädetty eräissä erityisissä tapauksissa, kuten yksipuolisten tuomioiden osalta (OK 12 luvun 14 §).

Turvaamismääräyksen tiedoksiantoja koskeva asetuksen 28 artikla edellyttää edellä mainituista syistä täydentävää kansallista lainsäädäntöä. Täydentäviä säännöksiä tarvitaan ensinnäkin siitä, onko Suomessa annetun turvaamismääräyksen tiedoksiantamisen vireille saattamisesta 28 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti vastuussa määräyksen antanut tuomioistuimien vai velkoja. Jäljempänä keskeisissä ehdotuksissa mainituista syistä esityksessä ehdotetaan, että vastuu kuuluisi tuomioistuimelle. Toiseksi täydentäviä säännöksiä tarvitaan siitä, miten tiedoksiantaminen toimitetaan velalliselle, jonka kotipaikka on Suomessa. Tältä osin on säädetty sekä tiedoksiantamiseen toimivaltaisesta viranomaisesta että tiedoksiantotavoista. Esityksessä ehdotetaan, että toimivaltainen viranomainen olisi joko ulosottomies tai Helsingin käräjäoikeus riippuen siitä, sijaitseeko jokin turvattavista tileistä Suomessa. Tiedoksianto toimitettaisiin todisteellisesti ulosottokaaren tai oikeudenkäymiskaaren säännösten mukaisesti.

Jos velallisen kotipaikka on kolmannessa valtiossa, tiedoksianto toimitetaan 28 artiklan 4 kohdan mukaan alkuperäjäsenvaltiossa sovellettavien kansainvälistä tiedoksiantoa koskevien sääntöjen mukaisesti. Suomessa yleissäännös kansainvälisistä tiedoksiannoista sisältyy oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 8 §:ään, jonka mukaan jos tiedoksiannon vastaanottaja oleskelee ulkomailla ja hänen osoitteensa on tiedossa, eikä tiedoksiantoa ole uskottu asianosaisen huolehdittavaksi, tuomioistuimen tulee huolehtia tiedoksi annettavien asiakirjojen lähettämisestä siten kuin siitä on erikseen säädetty tai asianomaisen vieraan valtion kanssa sovittu. Tuomioistuimen on ilmoitettava se päivä, jona tiedoksianto on viimeistään toimitettava tai jona todistus tiedoksiannon vastaanottamisesta on viimeistään palautettava tuomioistuimelle. Mahdollinen täydentävien säännösten tarve riippuu siten tältä osin siitä, halutaanko mainitusta yleissäännöksestä asetuksen yhteydessä poiketa. Esityksessä ehdotetaan, että tiedoksiannosta huolehtisi myös 28 artiklan 4 kohdan tilanteissa tuomioistuimien, minkä vuoksi tiedoksiannon uskominen asianosaisen huolehdittavaksi ei olisi mahdollista.

Velalliselle tiedoksi annettavat asiakirjat luetellaan 28 artiklan 5 kohdassa. Asiakirjoihin on tarvittaessa liitettävä käännös tai translitterointi 49 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Kansallisessa lainsäädännössä säädetään johdanto-osan 33 kappaleen mukaan siitä, kenen on toimitettava asetuksessa vaaditut käännökset ja kuka vastaa käännösten kustannuksista. Suomessa annetun turvaamismääräyksen osalta vastuu käännösten toimittamisesta kuuluu riita-asioissa noudatettavien säännösten nojalla velkojalle, jonka on siten myös vastattava kääntämiskustannuksista. Menettelyssä käytettävät monikieliset vakiolomakkeet kuitenkin vähentävät tarvetta velkojan toimesta tapahtuvalle asiakirjojen käännättämiselle.

Jos turvaamismääräys koskee useampaa kuin yhtä pankkia, velalliselle annetaan 28 artiklan mukaisesti tiedoksi vain ensimmäinen 25 artiklan mukainen ilmoitus turvaamisesta (6 kohta). Mahdolliset myöhemmät ilmoitukset on toimitettava velalliselle viipymättä.

Asiakirjojen toimittaminen (29 artikla)

Asiakirjojen toimittaminen 29 artiklan mukaisesti voi artiklan 1 kohdan nojalla tapahtua millä tahansa sopivalla tavalla edellyttäen, että vastaanotettu asiakirja vastaa sisällöltään täysin toimitettua asiakirjaa ja kaikki sen sisältämä tieto on helposti luettavissa. Asiakirjat 1 kohdan

mukaisesti vastaanottaneen tuomioistuimen tai viranomaisen on *2 kohdan* mukaan lähetettävä asiakirjat toimittaneelle taholle vakiolomakkeelle tehty vastaanottotodistus vastaanottamispäivää seuraavan työpäivän päättymiseen mennessä.

Yhteis- ja hallintatilien turvaaminen (30 artikla)

Asetuksen *30 artiklassa* määritellyt yhteis- ja hallintatilit voidaan asetuksen nojalla turvata vain siinä määrin kuin se on mahdollista täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön nojalla. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle, missä määrin yhteis- ja hallintatilit voidaan turvata niiden kansallisen lainsäädännön nojalla (50 artiklan 1 kohdan g alakohta).

Suomessa sijaitsevan tilin turvaamiseen voidaan 30 artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa soveltaa ainakin ulosottokaaren 4 luvun 11 §:ää, jonka mukaan velallisen ja sivullisen yhteisessä hallinnassa olevan irtaimen omaisuuden katsotaan kuuluvan heille yhtä suurin osuuksin, jollei sivullinen osoita tai muutoin käy ilmi, että omaisuus kuuluu yksin tai mainittua suuremmalla osuudella hänelle. Tällä perusteella esimerkiksi velallisen ja toisen henkilön yhteisellä tilillä olevista varoista katsottaisiin lähtökohtaisesti kuuluvaksi velalliselle puolet, jolloin turvaamisen kohteena voisi olla kyseinen puolikas mahdollisesti vähennettynä ulosottokaaren 4 luvun 21 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädetyllä erottamisella.

Turvaamisesta vapautettavat määrät (31 artikla)

Turvaamisesta on *31 artiklan 1 kohdan* nojalla vapautettava määrät, jotka vapautetaan ulosotosta täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön nojalla. Vapauttaminen tapahtuu kyseisestä kansallisesta lainsäädännöstä riippuen joko vapauttamisesta vastaavan elimen omasta aloitteesta (*2 kohta*) tai velallisen pyynnöstä (*3 kohta*). Jälkimmäisessä tapauksessa velallisen on tehtävä 34 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukainen hakemus turvaamismääräyksen täytäntöönpanon rajoittamisesta. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle säännöt, joita sovelletaan ulosotosta kansallisen lainsäädännön nojalla vapautettaviin määriin (50 artiklan 1 kohdan h alakohta).

Ulosottokaaren 4 luvun 21 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan ulosmittauksesta tulee luonnollisen henkilön osalta erottaa velallisen rahavaroista tai muusta vastaavasta omaisuudesta 48 §:ssä tarkoitetun suojaosuuden määrä puolitoistakertaisena kuukauden ajaksi, jollei velallisella ole muuta vastaavaa tuloa. Kyseinen määrä vapautetaan siten ulosotosta velallisen pyytämättä, joten tilin turvaamisesta vastaavan ulosottomiehen on 31 artiklan 2 kohdan nojalla vapautettava määrä turvaamisesta omasta aloitteestaan. Jos velallinen kuitenkin katsoo, että vapautettuja määriä ei ole otettu asianmukaisesti huomioon, hän voi hakea täytäntöönpanon rajoittamista siten kuin 34 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään.

Turvaamismääräyksen etusija-asema (32 artikla)

Turvaamismääräyksellä tulisi *32 artiklan* mukaan olla sama asema kuin vastaavalla kansallisella määräyksellä täytäntöönpanojäsenvaltiossa mahdollisesti on. Jäsenvaltioiden on 50 artiklan 1 kohdan k alakohdan nojalla ilmoitettava komissiolle, onko vastaavilla kansallisilla määräyksillä kansallisen lainsäädännön mukainen etusija-asema.

Suomen lainsäädännössä asetuksen 32 artiklan kannalta merkityksellinen säännös on ulosottokaaren 4 luvun 43 §. Täytäntöönpanu takavarikko tai muu turvaamistoimi ei säännöksen mu-

kaan estä ulosmittausta. Lain esitöissä on katsottu, että turvaamistoimi antaa suojaa velallista vastaan, mutta ei tuota etua suhteessa kilpailevaan velkojaan. Merkitystä ei ole sillä, millainen turvaamistoimi on kyseessä (HE 13/2005 vp s. 75). Turvaamistoimilla ei siten ole kansallisesa lainsäädännössä etusija-asemaa ulosmittaukseen nähden. Omaisuuteen kohdistuva turvaamistoimi voi kuitenkin olla peruste poiketa ulosmittausjärjestyksestä ulosottokaaren 4 luvun 25 §:n nojalla. Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan ulosmittausjärjestyksestä voidaan poiketa muun muassa, jos hakijan saatava voidaan siten suorittaa heikentämättä toisen velkojan maksunsaantia. Lain esitöiden mukaan se, että velallisen omaisuutta on takavarikossa toisen velkojan saatavasta, oikeuttaisi poikkeamaan ulosmittausjärjestyksestä (HE 13/2005 vp s. 59).

2.4 Oikeussuojakeinot (4 luku)

Velallisen oikeussuojakeinot turvaamismääräystä vastaan (33 artikla)

Velallisella on 33 artiklan nojalla oikeus riitauttaa annettu eurooppalainen tilivarojen turvaamismääräys sekä aineellisin että prosessuaalisin perustein. Velallinen voi artiklan 1 kohdan mukaan tehdä alkuperäjäsenvaltion toimivaltaiselle tuomioistuimelle hakemuksen turvaamismääräyksen peruuttamisesta tai muuttamisesta sillä perusteella, että a) asetuksessa säädetty edellytykset tai vaatimukset eivät täyttyneet, b) 28 artiklassa lueteltuja asiakirjoja ei ollut annettu velalliselle tiedoksi 14 päivän kuluessa tilin turvaamisesta, c) velalliselle tiedoksi annetut asiakirjat eivät täyttäneet 49 artiklan 1 kohdan mukaisia kielivaatimuksia, d) liiallisesti turvattua määrää ei ole vapautettu 27 artiklan mukaisesti, e) turvaamismääräyksen perusteena oleva velkojan vaatimus on maksettu kokonaan tai osittain, f) velkojan vaatimus on hylätty pääasiassa annetussa tuomiossa, tai g) pääasiassa annettu tuomio tai muu täytäntöönpanoasiakirja on julistettu mitättömäksi tai kumottu.

Jos velallinen hakee oikeussuojakeinoja 1 kohdan b tai c alakohdan nojalla, velkojalla on mahdollisuus korjata tiedoksiannon toimittamatta jättäminen tai toimittaa velalliselle tarvittavat käännökset 14 päivän kuluessa siitä kun hänelle on ilmoitettu velallisen hakemuksesta. Noudatettavasta menettelystä säädetään tarkemmin 3 ja 4 kohdassa.

Velallinen voi 33 artiklan 2 kohdan nojalla tehdä alkuperäjäsenvaltion tuomioistuimelle hakemuksen 12 artiklan mukaisen vakuutta koskevan päätöksen uudelleentarkastelusta sillä perusteella, että kyseisessä artiklassa asetetut edellytykset tai vaatimukset eivät täyttyneet. Tuomioistuin voi hakemuksen perusteella vaatia velkojaa asettamaan vakuuden tai lisävakuuden.

Jäsenvaltioiden on 50 artiklan 1 kohdan 1 alakohdan nojalla ilmoitettava komissiolle tuomioistuiniin, jolla on toimivalta myöntää 33 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut oikeussuojakeinot. Esityksessä ehdotetaan, että toimivalta 33 artiklassa mainittujen oikeussuojakeinojen myöntämiseen keskitettäisiin turvaamismääräyksen antamisen tavoin Helsingin käräjäoikeuteen. Asiasta olisi otettava säännös asetusta täydentävään lakiin.

Velallisen oikeussuojakeinot turvaamismääräyksen täytäntöönpanoa vastaan (34 artikla)

Velallisen oikeussuojakeinoista turvaamismääräyksen täytäntöönpanoa vastaan säädetään 34 artiklassa, jonka mukaan velallinen voi hakea turvaamismääräyksen täytäntöönpanon rajoit-

tamista tai lopettamista. Hakemus tehdään täytäntöönpanojäsenvaltion toimivaltaiselle tuomioistuimelle tai kansallisesta lainsäädännöstä riippuen täytäntöönpanoviranomaiselle.

Täytäntöönpanon rajoittamisen perusteena on 31 artiklassa säädetty velvollisuus vapauttaa tiettyt määrät ulosotosta (34 artiklan 1 kohdan a alakohta). Kuten edellä on todettu, Suomessa ulosotosta vapautettavat määrät otetaan huomioon 31 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla viranomaisaloitteisesti. Velallinen voisi siten hakea täytäntöönpanon rajoittamista, jos ulosotosta ulosottokaaren 4 luvun 21 §:n 1 momentin 6 kohdan nojalla erotettavia määriä ei ole otettu lainkaan tai asianmukaisesti huomioon turvaamismääräyksen täytäntöönpanossa.

Täytäntöönpanon lopettaminen taas voi perustua ensinnäkin siihen, että turvattu pankkitili on rajattu asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle 2 artiklan 3 ja 4 kohdan nojalla (34 artiklan 1 kohdan b alakohdan i alakohta). Tämä koskee muun muassa pankkitilejä, joihin ei tilin sijainninvaltion lainsäädännön nojalla saa kohdistaa ulosottoa, ja keskuspankkien pankkitilejä. Täytäntöönpano on lopetettava myös sillä perusteella, että pääasiassa annetun tuomion tai muun täytäntöönpanoasiakirjan täytäntöönpanosta on kieltäydytty täytäntöönpanojäsenvaltiossa (ii alakohta), tuomion täytäntöönpanokelpoisuus on keskeytetty alkuperäjäsenvaltiossa (iii alakohta) tai 33 artiklan 1 kohdan b—g alakohtaa sovelletaan (iv alakohta). Viimeksi mainittu peruste mahdollistaa siten 33 artiklan 1 kohdan b—g alakohdan oikeussuojakeinoihin vetoamisen alkuperäjäsenvaltion lisäksi täytäntöönpanojäsenvaltiossa.

Turvaamismääräyksen täytäntöönpano on lisäksi lopetettava, jos se on selvästi vastoin täytäntöönpanojäsenvaltion oikeusjärjestyksen perusteita (34 artiklan 2 kohta). Kyseistä oikeussuojakeinoa koskeva hakemus voidaan tehdä ainoastaan tuomioistuimelle, ei täytäntöönpanoviranomaiselle.

Jäsenvaltioiden on 50 artiklan 1 kohdan l alakohdan nojalla ilmoitettava komissiolle tuomioistuinin tai täytäntöönpanoviranomainen, jolla on toimivalta myöntää 34 artiklan 1 tai 2 kohdassa tarkoitettujen oikeussuojakeinot. Esityksessä ehdotetaan, että toimivalta 34 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen oikeussuojakeinon myöntämiseen olisi Suomessa ulosottomiehellä eli täytäntöönpanoviranomaisella. Kysymykseen tulisi luontevimmin sama ulosottomies, joka on vastannut velallisen tilin turvaamisesta. Toimivaltainen tuomioistuin 34 artiklan 2 kohdan oikeussuojakeinon myöntämiseen olisi Helsingin kärjäoikeus.

Muut velallisen ja velkojan saatavilla olevat oikeussuojakeinot (35 artikla)

Muista velallisen ja velkojan käytössä olevista oikeussuojakeinoista säädetään 35 artiklassa. Velallinen tai velkoja voi pyytää turvaamismääräyksen antanutta tuomioistuinta muuttamaan määräystä tai peruuttamaan sen, jos määräyksen antamisen perustana olleet seikat ovat muuttuneet (1 kohta). Kyseinen tuomioistuin voi myös omasta aloitteestaan muuttaa määräystä tai peruuttaa sen muuttuneiden olosuhteiden vuoksi, jos alkuperäjäsenvaltion lainsäädäntö sen sallii (2 kohta).

Suomessa turvaamismääräyksen antaisi ehdotuksen mukaan Helsingin kärjäoikeus, joka olisi siten toimivaltainen myöntämään 35 artiklan 1 kohdan oikeussuojakeinon. Suomen lainsäädännön mukainen riitaprosessi on asianosaisaloitteinen. Kansallinen lainsäädäntö ei siten mahdollista sitä, että tuomioistuin oma-aloitteisesti muuttaisi antamaansa määräystä tai peruuttaisi sen muuttuneiden olosuhteiden vuoksi. Näin ollen 35 artiklan 2 kohta ei tule sovellettavaksi Suomessa annettujen turvaamismääräysten osalta.

Jos velallinen ja velkoja sopivat asian, he voivat yhteisesti pyytää turvaamismääräyksen antaneelta tuomioistuimelta määräyksen peruuttamista tai muuttamista, tai täytäntöönpanojäsenvaltion tuomioistuimelta tai täytäntöönpanoviranomaiselta määräyksen täytäntöönpanon lopettamista tai rajoittamista (35 artiklan 3 kohta). Esityksessä ehdotetaan, että toimivalta määräyksen täytäntöönpanon lopettamiseen tai rajoittamiseen 35 artiklan 3 kohdassa mainitulla perusteella Suomen ollessa täytäntöönpanojäsenvaltio annettaisiin 34 artiklan 1 kohdan oikeussuojakeinojen tapaan ulosottomiehelle.

Velkoja voi 35 artiklan 4 kohdan nojalla pyytää täytäntöönpanojäsenvaltion tuomioistuinta tai täytäntöönpanoviranomaista muuttamaan turvaamismääräyksen täytäntöönpanoa turvaamisesta 31 artiklan nojalla vapautetun määrän mukauttamiseksi. Vaatimus voi perustua siihen, että velallisella on tilejä useassa jäsenvaltiossa ja muiden tilien osalta on jo tehty riittävässä määrin vapautuksia.

Esityksessä ehdotetaan, että päätöksen 35 artiklan 4 kohdan oikeussuojakeinosta tekisi ulosottomies. Vapautuksen mukauttaminen edellyttäisi, että muissa jäsenvaltioissa sovellettavien vapautusten määrä vastaisi vähintään ulosottokaaren 4 luvun 21 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettua ulosmittauksesta erotettavaa määrää. Vapautuksen mukauttaminen ei siten voisi olla asianmukaista, jos vapautusten yhteismäärä jäisi mukauttamisen tuloksena alhaisemmaksi kuin ulosottokaaren edellä mainitun säännöksen mukainen määrä.

Oikeussuojakeinoissa noudatettava menettely ja muutoksenhaku (36—37 artikla)

Edellä mainittujen oikeussuojakeinojen käyttöä koskevasta menettelystä säädetään 36 artiklassa. Hakemus 33—35 artiklan mukaisista oikeussuojakeinoista tehdään 36 artiklan 1 kohdan mukaan oikeussuojakeinolomakkeelle ja toimitetaan hakemuksen tekopaikan lainsäädännön mukaisesti. Hakemus voidaan tehdä milloin tahansa, joten sen tekemiselle ei voida asettaa määräaikaa.

Hakemuksesta on ilmoitettava toiselle osapuolelle (36 artiklan 2 kohta) ja kummallekin osapuolelle on annettava tilaisuus esittää siitä kantansa, jollei kyse ole 34 artiklan 1 kohdan a alakohdan tai 35 artiklan 3 kohdan mukaisesta hakemuksesta (36 artiklan 3 kohta). Päätös on tehtävä viipymättä ja viimeistään 21 päivän kuluttua siitä kun tuomioistuin tai täytäntöönpanoviranomainen on saanut kaikki päätöksen tekemiseksi tarvittavat tiedot, ja siitä on ilmoitettava osapuolille (4 kohta). Oikeussuojakeinoa koskevan päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta ja täytäntöönpanossa noudatettavasta menettelystä säädetään tarkemmin 36 artiklan 5 kohdassa.

Suomessa haettuja oikeussuojakeinoja koskevassa menettelyssä voidaan asetuksen 46 artiklan 1 kohdan nojalla soveltaa täydentävästi turvaamistoimia koskevia kansallisia menettelysäännöksiä. Tuomioistuimelta haettavien oikeussuojakeinojen osalta sovellettaisiin siten oikeudenkäymiskaaren ja ulosottomieheltä haettavien oikeussuojakeinojen osalta ulosottokaaren turvaamistoimia koskevia menettelysäännöksiä sikäli kuin ne eivät ole ristiriidassa asetuksen kanssa. Soveltamisessa olisi otettava huomioon, että velallista kuultaisiin menettelyssä ensimmäisen kerran tämän hakiessa oikeussuojakeinoa. Tätä voitaisiin verrata tilanteeseen, jossa tuomioistuin olisi antanut kansallisen turvaamistoimen oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 5 §:n 2 momentin mukaisesti väliaikaisena ja varannut vastapuolelle tilaisuuden tulla kuulluksi vasta tämän jälkeen. Oikeussuojakeinon hakemisessa on siten kysymys pikemminkin ensimmäisessä oikeusasteessa tapahtuvasta kuulemisesta kuin muutoksenhausta.

Esimerkiksi tuomioistuimelle tehdystä oikeussuojakeinoja koskevasta hakemuksesta voitaisiin ilmoittaa toiselle osapuolelle oikeudenkäymiskaaren 11 luvun tiedoksiantoja koskevien säännösten mukaisesti ja antaa kyseiselle osapuolelle tilaisuus esittää kantansa kehottamalla tätä vastaamaan hakemukseen määräajassa. Päätöksestä voitaisiin ilmoittaa asianosaisille lähettämällä näille etukäteen oikeudenkäymiskaaren 24 luvun 8 §:n 3 momentissa tarkoitettu kirjallinen ilmoitus ratkaisun antamisesta. Ulosottomiehelle tehtyjen hakemusten suhteen voitaisiin vastaavasti soveltaa täydentävästi ulosottoaaren säännöksiä kuulemisesta (UK 3 luvun 32 §), tiedoksiannosta (37—42 §) ja päätöksestä ilmoittamisesta (36 §). Sen sijaan suoraan asetuksen nojalla sovellettavia, kansalliset säännökset syrjäyttäviä menettelysäännöksiä ovat esimerkiksi edellytykset siitä, että hakemus oikeussuojakeinosta voidaan tehdä milloin tahansa, ja että päätös on tehtävä viimeistään 21 päivän kuluttua tarvittavien tietojen saamisesta.

Kummallakin osapuolella on *37 artiklan* mukaan oikeus hakea muutosta 33, 34 tai 35 artiklan nojalla tehtyyn päätökseen käyttäen muutoksenhakulomaketta. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle tuomioistuin, jolle muutoksenhaku osoitetaan sekä muutoksenhaulle kansallisen lainsäädännön mukaan mahdollisesti asetettu määräaika ja sen alkamisajankohta (*50 artiklan 1 kohdan m alakohta*).

Muutoksenhakuoikeutta koskeva 37 artikla ei sisällä säännöksiä muutoksenhaussa noudatettavasta menettelystä muuten kuin vakiolomakkeen käyttämisen osalta. Muutoksenhakumenettely jää siten pääosin menettelyvaltion kansallisen lainsäädännön varaan 46 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

Toimivalta tuomioistuimelta haettavien oikeussuojakeinojen osalta ehdotetaan edellä lausutusti keskitettäväksi Helsingin käräjäoikeuteen, joten muutoksenhaku näistä päätöksistä tapahtuisi Helsingin hovioikeuteen. Muutoksenhaussa voitaisiin soveltaa täydentävästi oikeudenkäymiskaaren 25, 25a ja 26 luvun säännöksiä.

Jos oikeussuojakeinoja koskevan päätöksen olisi tehnyt ulosottomies, muutoksenhaussa voitaisiin soveltaa täydentävästi ulosottovalitusta koskevia ulosottoaaren 11 luvun säännöksiä. Ulosottovalituksia käsitellään tietyissä ulosottoaaren 11 luvun 2 §:n 2 momentissa mainituissa käräjäoikeuksissa, joiden tuomiopiireistä ulosottovalitusasioissa säädetään valtioneuvoston asetuksella. Esityksessä ehdotetaan, että asetuksen mukaisia oikeussuojakeinoja koskeviin ulosottomiehen päätöksiin voitaisiin hakea muutosta ulosottovalituksia käsitteleviltä käräjäoikeuksilta.

Velallisen oikeus antaa vakuus turvaamisen sijasta (38 artikla)

Velallisella on edellä mainittujen oikeussuojakeinojen lisäksi oikeus antaa vakuus turvaamisen sijasta siten kuin *38 artiklassa* tarkemmin säädetään. Velallinen voi joko hakea turvattujen varojen vapauttamista turvaamismääräyksen antaneelta tuomioistuimelta (*1 kohdan a alakohta*) tai turvaamismääräyksen täytäntöönpanon lopettamista täytäntöönpanojäsenvaltion tuomioistuimelta tai täytäntöönpanoviranomaiselta (*1 kohdan b alakohta*). Edellytyksenä on kummasakin tapauksessa se, että velallinen antaa turvattua määrää vastaavan vakuuden tai vaihtoehtoisen vakuuden, joka on kansallisen lainsäädännön mukaan hyväksyttävässä muodossa ja arvoltaan vähintään vastaava. Vaihtoehtoinen vakuus voi johdanto-osan 35 kappaleen mukaan olla esimerkiksi pankkitakaus tai kiinnitys. Vakuuden antamisesta ilmoitetaan velkojalle kansallisen lainsäädännön mukaisesti (*38 artiklan 2 kohta*).

Velkojalta vaadittavaa vakuutta koskeva 12 artikla eroaa edellä lausutusti joissakin suhteissa kansallisista vakuuden asettamista koskevista säännöksistä ja edellyttää siten täydentävää lain-

säädäntöä. Perusteltua olisi, että velkojalta vaadittavan vakuuden antamista koskevaa menettelyä voitaisiin mahdollisuuksien mukaan noudattaa myös velallisen antaessa vakuuden.

Päätösvalta turvattujen varojen vapauttamisesta vakuutta vastaan kuuluu 38 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla turvaamismääräyksen antaneelle tuomioistuimelle. Suomessa annetun turvaamismääräyksen osalta päätösvalta kuuluisi siten Helsingin kärjäoikeudelle. Esityksessä ehdotetaan, että vakuus annettaisiin näissä tilanteissa velkojan 12 artiklan nojalla antaman vakuuden tapaan ulosottomiehelle, joka ilmoittaisi tuomioistuimelle, kun vakuus on annettu, ja ottaisi samalla kantaa vakuuden hyväksyttävyyteen ja riittävyyteen.

Jäsenvaltioilla on 38 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla mahdollisuus valita, päättääkö turvaamismääräyksen täytäntöönpanon lopettamisesta velallisen antamaa vakuutta vastaan tuomioistuin vai täytäntöönpanoviranomainen. Esityksessä ehdotetaan, että päätösvalta kuuluisi Suomessa ulosottomiehelle eli täytäntöönpanoviranomaiselle. Tämä olisi perusteltua, koska ulosottomies olisi ehdotuksen mukaan toimivaltainen viranomainen myös 34 artiklan 1 kohdan ja 35 artiklan 3 ja 4 kohdan täytäntöönpanoa koskevien oikeussuojakeinojen osalta.

Kolmansien oikeudet (39 artikla)

Kolmansien osapuolten oikeuksista säädetään 39 artiklassa. Kolmansien oikeuteen riitauttaa turvaamismääräys sovelletaan alkuperäjäsenvaltion lainsäädäntöä ja toimivalta tällaisen kanteen osalta kuuluu lähtökohtaisesti alkuperäjäsenvaltion tuomioistuimille. Kolmansien oikeuteen riitauttaa turvaamismääräyksen täytäntöönpano sovelletaan vastaavasti täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädäntöä ja toimivalta asiassa kuuluu lähtökohtaisesti täytäntöönpanojäsenvaltion tuomioistuimille tai täytäntöönpanoviranomaiselle. Toimivallasta voidaan kuitenkin säätää unionin oikeudessa tai kansallisessa oikeudessa toisin.

Kolmansien oikeuksia koskevat säännökset tulisivat sovellettaviksi esimerkiksi tilanteessa, jossa kolmas osapuoli katsoisi turvattujen varojen kuuluvan itselleen eikä velalliselle. Kolmas osapuoli voisi tällaisissa tilanteissa riitauttaa joko turvaamismääräyksen antamisen tai täytäntöönpanon siten kuin sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä säädetään.

Kolmansien oikeuteen riitauttaa turvaamismääräys 39 artiklan 1 kohdan mukaisesti voitaisiin periaatteessa soveltaa väliintuloa koskevia oikeudenkäymiskaaren 18 luvun 8—10 §:n säännöksiä. Mainitun 8 §:n mukaan jos joku, joka ei ole asianosaisena oikeudenkäynnissä, väittää, että asia koskee hänen oikeuttaan, ja esittää todennäköisiä syitä väitteensä tueksi, hän saa osallistua väliintulijana jommankumman asianosaisten puolella oikeudenkäyntiin. Sivullisen pääseminen väliintulijaksi edellyttää siten, että asia on vireillä asianosaisten välillä (niin sanottu väliintulon prosessuaalinen edellytys). Väliintulo alioikeustasolla ei ole enää mahdollinen sen jälkeen kun kärjäoikeus on antanut asiassa ratkaisunsa.

Turvaamismääräys annetaan *ex parte* –menettelyssä, jossa turvaamismääräystä koskevasta hakemuksesta ei ilmoiteta velalliselle tai ulkopuolisille ennen turvaamismääräyksen antamista ja varojen turvaamista. Näin ollen kolmas osapuoli saa todennäköisesti tietää velkojan hakemuksesta vasta siinä vaiheessa, kun varat on jo turvattu. Kolmannen osapuolen mahdollisuus riitauttaa turvaamismääräys väliintulijana edellyttää tällöin käytännössä sitä, että velallinen vetoaa asetuksen 4 luvun oikeussuojakeinoihin. Muussa tapauksessa menettely päättyy tuomioistuimessa turvaamismääräyksen antamiseen eikä tämän jälkeen ole enää oikeudenkäyntiä, johon kolmas osapuoli voisi väliintulijana osallistua.

Kolmansien oikeuteen riitauttaa Suomessa tapahtunut turvaamismääräyksen täytäntöönpano 39 artiklan 2 kohdan mukaisesti voitaisiin soveltaa ulosottokaaren 11 luvun säännöksiä. Riitauttaminen tapahtuisi ulosottovalituksella, jonka käsittelyyn toimivaltainen tuomioistuin määräytyisi ulosottokaaren 11 luvun 2 §:n mukaisesti. Selvissä tapauksissa ulosottomies voisi ratkaista asian itseoikaisuna 11 luvun 12 §:n mukaisesti.

2.5 Yleiset säännökset (5 luku)

Asetuksen yhteydessä ei *40 artiklan* mukaan saa vaatia laillistamista tai muuta vastaavaa mahdollisuutta.

Oikeudellisesta edustamisesta säädetään *41 artiklassa*, jonka mukaan menettelyssä turvaamismääräyksen saamiseksi ei ole pakollista käyttää asianajajaa tai muuta oikeusalan ammatti-laista. Sama koskee lähtökohtaisesti 4 luvun mukaisia oikeussuojakeinoja, joiden osalta voidaan kuitenkin säätää kansallisessa lainsäädännössä toisin.

Suomessa ei oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 1 §:n ja ulosottokaaren 3 luvun 10 §:n nojalla ole asiamiespakkoa. Jos asianosainen kuitenkin haluaa käyttää oikeudenkäyntiasiamiestä tai -avustajaa tuomioistuimessa käsiteltävässä turvaamismääräysasiassa, tämän on täytettävä oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n kelpoisuusehdot.

Oikeudenkäyntimaksuista säädetään *42 artiklassa*, jonka mukaan menettelyssä, joka koskee turvaamismääräyksen hakemista tai oikeussuojakeinon käyttämistä turvaamismääräystä vastaan, ei saa periä suurempia oikeudenkäyntimaksuja kuin vastaavista toimenpiteistä kansallisessa menettelyssä. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle oikeudenkäyntimaksuista (*50 artiklan 1 kohdan n alakohhta*).

Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) säädetään maksuista, joita peritään asioiden käsittelystä tuomioistuimessa. Turvaamismääräystä vastaavana kansallisena määräyksenä voidaan Suomessa pitää oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1 §:n mukaista saamistakavarikkoa, joka voidaan turvaamismääräyksen tapaan kohdistaa pankkitilillä oleviin varoihin. Turvaamismääräyshakemuksen käsittely aiheuttaa tuomioistuimelle todennäköisesti keskimäärin enemmän työtä kuin saamistakavarikkoa koskevan hakemuksen käsittely ottaen huomioon menettelyjen eroavaisuudet kuten turvaamismääräyksen antamisedellytykset ja tuomioistuimen velvollisuus päättää velkojalta vaadittavasta vakuudesta. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että turvaamismääräystä koskevan hakemuksen käsittelystä tuomioistuimessa perittäisiin 42 artiklan sallimin tavoin samansuuruinen maksu kuin tuomioistuinmaksulain nojalla peritään oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1 §:n mukaisen hakemuksen käsittelystä. Asiasta olisi otettava säännös asetusta täydentävään lakiin.

Oikeudenkäyntimaksua voidaan asetuksen 42 artiklan nojalla periä myös oikeussuojakeinon käyttämisestä turvaamismääräystä vastaan. Tältä osin on otettava huomioon turvaamismääräysmenettelyn *ex parte* -luonne ja se, että oikeussuojakeino haettaisiin samalta tuomioistuimelta, joka olisi antanut turvaamismääräyksen. Velallisen 33 tai 35 artiklan nojalla hakema oikeussuojakeino olisi ensimmäinen kerta, kun velallista kuultaisiin menettelyn aikana. Kuten edellä on 36 artiklan yhteydessä todettu, velallisen oikeussuojakeino rinnastuu tosiasiallisesti vastapuolen turvaamistoimiasiassa antamaan vastaukseen, josta ei luonnollisesti voida periä oikeudenkäyntimaksua.

Myös velkoja voi hakea 35 artiklan 1 kohdan mukaista oikeussuojakeinoja, minkä lisäksi velkoja ja velallinen voivat yhteisesti pyytää turvaamismääräyksen peruuttamista tai muuttamista 35 artiklan 3 kohdan nojalla. Hakemus oikeussuojakeinosta tehtäisiin näissäkin tilanteissa turvaamismääräyksen antaneelle tuomioistuimelle. Tällaisen oikeussuojakeinon käsittelyn olisi perusteltua katsoa kuuluvan saman turvaamismääräysasian käsittelyn piiriin turvaamismääräystä koskevan hakemuksen kanssa. Kysymys olisi hakemuksen jättämisestä turvaamisen päättymiseen asti samasta turvaamismääräysasiasta, jonka käsittelystä samassa tuomioistuimessa perittäisiin yksi maksu. Näin ollen velkojan tai velkojan ja velallisen yhteisesti hakemasta oikeussuojakeinosta ei myöskään tulisi periä oikeudenkäyntimaksua.

Asetuksen 42 artikla koskee oikeudenkäyntimaksuja eikä siten sovellettu tilanteessa, jossa oikeussuojakeinoja haetaan täytäntöönpanoviranomaiselta esimerkiksi 34 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

Asetuksen 42 artikla ei sanamuotonsa perusteella koske muutoksenhausta perittäviä maksuja. Tältä osin voitaisiin 46 artiklan 1 kohdan nojalla soveltaa kansallisia säännöksiä. Muutoksenhausta, joka koskee turvaamismääräysshakemuksen hylkäämistä (21 artikla) tai oikeussuojakeinosta tehtyä päätöstä (37 artikla), perittäisiin siten maksua tuomioistuinmaksulain mukaisesti. Jos oikeussuojakeinoja koskevan päätöksen olisi tehnyt esimerkiksi ulosottomies 34 artiklan 1 kohdan nojalla, maksua 37 artiklan mukaisesta muutoksenhausta perittäisiin siten kuin ulosottoaaren mukaisesta muutoksenhakuasiasta säädetään.

Pankeille aiheutuvista kustannuksista säädetään *43 artiklassa*. Pankilla on oikeus vaatia velkojalta tai velalliselta turvaamismääräyksen toteuttamisesta aiheutuvien kustannusten maksamista tai korvaamista vain, jos pankilla on täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön nojalla oikeus tällaiseen maksuun tai korvaukseen vastaavien kansallisten määräysten osalta. Artiklassa säädetään myös maksujen määrittämisessä huomioon otettavista seikoista. Pankin 14 artiklan mukaisten tilitietojen toimittamisesta perimät maksut eivät myöskään saa olla suuremmat kuin tosiasiaassa aiheutuneet kustannukset eivätkä tapauksen mukaan suuremmat kuin tilitietojen toimittamisesta vastaavien kansallisten määräysten yhteydessä perittävät maksut. Jäsenvaltioiden on 50 artiklan 1 kohdan i alakohdan mukaan ilmoitettava komissiolle muun ohella siitä, onko pankeilla niiden kansallisen lainsäädännön mukaan oikeus periä maksuja vastaavien kansallisten määräysten toteuttamisesta tai tilitietojen toimittamisesta.

Ulosottoaaren mukainen pankkitilin ulosmittaukseen liittyvä pankille annettava maksukielto toimeenpannaan pankissa maksutta. Pankki ei voi periä maksuja myöskään ulosottoviranomaisen pankille ulosottoaaren 3 luvun 64—66 §:n nojalla tekemistä tilitiedusteluista. Suomessa pankeilla ei siten asetuksen 43 artiklan nojalla ole oikeutta vaatia maksuja turvaamismääräyksen toteuttamisesta tai tilitietojen toimittamisesta asetuksen mukaisessa menettelyssä.

Täytäntöönpanojäsenvaltion viranomaisten perimistä maksuista säädetään *44 artiklassa*, jonka nojalla kunkin jäsenvaltion on ennalta vahvistettava maksuasteikko tai vastaava säännöstö, jossa artiklassa mainitut maksut esitetään avoimesti. Säännöstöä vahvistettaessa voidaan ottaa huomioon määräyksen määrä ja sen käsittelyn monimutkaisuus. Maksut eivät kuitenkaan saa olla suurempia kuin vastaavien kansallisten määräysten yhteydessä perittävät maksut. Maksuja voidaan johdanto-osan 27 kappaleen mukaan vaatia maksettavaksi etukäteen, jos täytäntöönpanojäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä niin säädetään. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle maksuasteikko tai muu säännöstö, jossa vahvistetaan turvaamismääräyksen käsittelyyn tai täytäntöönpanoon osallistuvien viranomaisten tai muiden elinten perimät maksut (50 artiklan 1 kohdan j alakohta).

Asetuksen 44 artiklassa tarkoitetut, täytäntöönpanon käsittelyyn ja tilitietojen toimittamiseen osallistuvat viranomaiset ovat Suomessa ulosottomiehiä eli paikallisia ulosottoviranomaisia, joiden suoritteista perittävistä maksuista säädetään ulosottomaksuista annetussa laissa (34/1995). Pankkitilin turvaaminen on lain 2 §:n 5 momentissa tarkoitettua muuta täytäntöönpanoa, josta ulosottomaksuna on täytäntöönpanomaksu. Koska turvaamismääräyksen täytäntöönpano rinnastuu turvaamistoimen täytäntöönpanoon, täytäntöönpanomaksu voidaan lain 4 §:n 3 momentin nojalla periä vain hakijalta, ei velalliselta. Täytäntöönpanomaksun suuruudesta säädetään tarkemmin ulosottomaksuista annetussa asetuksessa (35/1995).

Ulosottomiehen ulosottokaaren 3 luvun 64 §:n nojalla tekemistä tilitiedusteluista ei peritä erikseen ulosottomaksua. Maksu peritään näissä tapauksissa tiedusteluun liittyvän täytäntöönpanon, esimerkiksi turvaamistoimen täytäntöönpanon yhteydessä siten kuin täytäntöönpanomaksuista säädetään. Näin ollen maksuja ei voida periä myöskään asetuksen 14 artiklan mukaisesta tilitietojen toimittamisesta.

Asetuksessa säädettyistä määräajoista poikkeamisesta säädetään *45 artiklassa*. Jos tuomioistuिन tai asianomainen viranomainen ei poikkeuksellisessa tilanteessa voi noudattaa artiklassa luetelluissa säännöksissä vahvistettuja määräaikoja, edellytetyt toimet on toteutettava mahdollisimman pian. Tällainen poikkeus voi johdanto-osan 37 kappaleen mukaan tulla kysymykseen esimerkiksi asioissa, jotka ovat oikeudellisesti tai sisällöltään erityisen monimutkaisia. Artiklassa säädetty poikkeamismahdollisuus ei sen sijaan koske velkojalle asetettuja määräaikoja.

Asetuksen suhteesta kansalliseen prosessioikeuteen säädetään *46 artiklassa*, jonka *1 kohdan* mukaan kaikkiin menettelyllisiin kysymyksiin, joista ei asetuksessa erikseen säädetä, sovelletaan sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jossa menettely tapahtuu.

Turvaamismääräysmenettelyssä on kysymys rajat ylittävästä turvaamistoimesta, joten Suomessa tapahtuvassa turvaamismääräysmenettelyssä olisi perusteltua soveltaa täydentävästi turvaamistoimia koskevia kansallisia säännöksiä. Tämä tarkoittaisi ensisijaisesti oikeudenkäymiskaaren 7 luvun säännöksiä turvaamistoimista ja ulosottokaaren 8 luvun säännöksiä turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanosta. Asiasta olisi selvyiden vuoksi otettava säännös asetusta täydentävään lakiin. Mahdollisuus kansallisten säännösten täydentävään soveltamiseen 46 artiklan 1 kohdan perusteella koskisi vain menettelyä, ei aineellisia edellytyksiä.

Vaikutuksiin, joita maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisella on yksittäisiin täytäntöönpanotoimiin, kuten turvaamismääräyksen täytäntöönpanoon, sovelletaan 46 artiklan *2 kohdan* mukaan sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jossa maksukyvyttömyysmenettely on aloitettu. Säännös kattaa tilanteet, joissa maksukyvyttömyysmenettely aloitetaan turvaamismääräysmenettelyn vireilletulon jälkeen. Asetusta ei saa soveltaa, jos velallisen osalta on käynnistetty jokin 2 artiklan 2 kohdan c alakohdassa mainittu maksukyvyttömyysmenettely.

Asetuksen *47 artikla* sisältää säännökset asetuksen nojalla saatujen, käsiteltyjen ja toimitettujen henkilötietojen tietosuojasta. Henkilötietoja ei esimerkiksi saa käyttää muihin tarkoituksiin kuin siihen, jota varten ne on saatu, käsitelty tai toimitettu (*1 kohta*). Henkilötietojen säilyttämisestä säädetään artiklan *2 kohdassa*, jossa luetellut viranomaiset eivät saa säilyttää tietoja pidempään kuin se on tarpeen eivätkä missään tapauksessa pidempään kuin kuusi kuukautta menettelyjen päättymisen jälkeen. Viimeksi mainittua säännöstä ei kuitenkaan sovelleta tuomioistuinten oikeudellisia tehtäviä suorittaessaan käsittelemiin ja taltioimiin tietoihin.

Asetuksen 47 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja viranomaisia olisivat esityksen mukaan Suomessa ulosottomiehet ja Valtakunnanvoudinvirasto. Näin ollen menettelyssä saatuja henkilö-

tietoja ei saisi säilyttää ulosottoviranomaisten tietojärjestelmissä pidempään kuin kuusi kuukautta menettelyjen päättymisen jälkeen.

Asetuksen suhteesta muihin säädöksiin säädetään *48 artiklassa*, jonka mukaan asetus ei vaikuta artiklassa tarkemmin mainittujen säädösten soveltamiseen tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta.

Asetuksen *49 artiklassa* säädetään kielistä eli velvollisuudesta kääntää turvaamismääräysmenettelyssä toimitettavia asiakirjoja. Jos turvaamismääräyslomake ja velkojan hakemus turvaamismääräyksestä eivät ole velallisen kotipaikan jäsenvaltion virallisella kielellä tai jollakin muulla kielellä, jota velallinen ymmärtää, näihin velalliselle tiedoksi annettaviin asiakirjoihin on *1 kohdan* mukaan liitettävä käännös tai translitteraatio jollekin kyseisistä kielistä. Kääntämisvelvollisuus ei sen sijaan lähtökohtaisesti koske velkojan tuomioistuimelle toimittamia muita asiakirjoja.

Tuomioistuimelle ja toimivaltaiselle viranomaiselle osoitettavat asiakirjat voivat *2 kohdan* nojalla olla muullakin unionin toimielinten virallisella kielellä, jos asianomainen jäsenvaltio on tämän hyväksynyt. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava asiakirjojen käännöksissä hyväksytyt kielet komissiolle (*50 artiklan 1 kohdan o alakohta*).

Suomi on useiden siviili- ja kauppaoikeuden alalla annettujen asetusten osalta hyväksynyt asiakirjojen käännöksissä käytettäväksi suomen ja ruotsin kielen ohella englannin kielen. Tällaisia asetuksia ovat muun muassa vähäisiä vaatimuksia koskeva asetus, riitauttamattomia vaatimuksia koskevan eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen käyttöönotosta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 805/2004 (jäljempänä asetus eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta) ja eurooppalaisen maksamismääräysmenettelyn käyttöönotosta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1896/2006 (jäljempänä asetus eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä). Englanninkieliset käännökset ehdotetaan hyväksyttäväksi myös eurooppalaista tilivarojen turvaamismääräysmenettelyä koskevan asetuksen osalta. Asiasta olisi otettava säännös asetusta täydentävään lakiin.

Asetuksen mukaisesti laaditun käännöksen on *49 artiklan 3 kohdan* mukaan oltava sellaisen henkilön laatima, jolla on kelpoisuus laatia käännöksiä jossakin jäsenvaltiossa.

Asetuksen *50 artiklassa* säädetään tiedoista, jotka jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle viimeistään 18 päivänä heinäkuuta 2016. Tiedot koskevat toimivaltaisia tuomioistuimia (*1 kohdan a, d, m ja tapauksen mukaan l alakohta*), viranomaisia (*b, e, f ja tapauksen mukaan l alakohta*), kansallisen lainsäädännön sisältöä (*c, g, h, i ja k alakohta*), viranomaisten perimiä maksuja ja oikeudenkäyntimaksuja (*j ja n alakohta*) sekä asiakirjojen käännöksissä hyväksytyjä kieliä (*o alakohta*). Tietoja on selostettu tarkemmin edellä yksittäisten artiklojen yhteydessä. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava myös myöhemmistä muutoksista kyseisiin tietoihin. Komissio saattaa tiedot yleisön saataville siviili- ja kauppaoikeuden alan Euroopan oikeudellisen verkoston kautta.

Asetuksen *51—53 artiklat* sisältävät säännöksiä vakiolomakkeiden laadinnasta ja muuttamisesta, komitologiamenettelystä sekä asetuksen seurannasta ja tarkistamisesta.

2.6 Voimaantulo (6 luku)

Asetus on *54 artiklan* mukaan tullut voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Asetusta sovelletaan 18 päivästä tammikuuta 2017, lukuun ottamatta tietojen ilmoittamista koskevaa 50 artiklaa, jota sovelletaan 18 päivästä heinäkuuta 2016.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Täydentävän lainsäädännön tarpeellisuus

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus on unionin oikeuden mukaisesti voimassa sellaisenaan eikä sitä saa selittää tai täsmentää kansallisella sääntelyllä. Asetusta ei myöskään saa kirjoittaa uudelleen eikä muutenkaan sisällyttää kansalliseen lainsäädäntöön. Asetuksen soveltaminen voi kuitenkin edellyttää täydentäviä kansallisia säännöksiä.

Eurooppalaisesta tilvarojen turvaamismääräysmenettelystä annetun asetuksen menettelysäännökset eivät ole tyhjentävät. Asetuksen 46 artiklan 1 kohdan mukaan kaikkiin menettelyllisiin kysymyksiin, joista ei erikseen säädetä asetuksessa, sovelletaan sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jossa menettely tapahtuu. Asetuksen mukainen menettely perustuu siten osittain asetuksen säännöksiin ja osittain kansalliseen lainsäädäntöön.

Uuden lainsäädännön tarpeen arvioimiseksi on selvitettävä, miten asetus sijoittuu Suomen oikeudelliseen ympäristöön. On selvitettävä, miltä osin Suomen voimassa oleva lainsäädäntö jo nykyisellään täydentää asetuksessa säädettyä menettelyä ja miltä osin asetuksen soveltaminen edellyttää uutta lainsäädäntöä.

Asetuksen mukainen menettely eroaa oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisista kansallisista turvaamistoimista ja edellyttää uusien tehtävien antamista tuomioistuimille, viranomaisille ja pankeille. Näiden erityispiirteiden vuoksi asetuksen soveltamisen edellyttämät uudet säännökset tulisi pyrkiä kokoamaan yhteen asetusta täydentävään lakiin, jota lain soveltaja voisi lukea asetuksen rinnalla.

Lainsäädännöllä täydennettäisiin asetuksen säännöksiä vain siltä osin kuin se on tarpeen. Kansallisten säännösten tulisi palvella mahdollisimman hyvin asetuksen säännösten soveltamista siten, että menettelystä saataisiin kansallisella tasolla käytännössä toimiva. Tätä tavoitetta palvelisi, että menettely muistuttaisi mahdollisuuksien mukaan oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisia turvaamistoimia ja niiden täytäntöönpanoa. Tällöin menettelyssä voitaisiin hyödyntää kansallisen lainsäädännön mukaisen turvaamistoimimenettelyn toimijoiden ammattitaitoa ja resursseja, ja asetuksen edellyttämät uudet tehtävät ja muut uudet järjestelyt jäisivät mahdollisimman vähäisiksi.

3.2 Toimivaltaiset tuomioistuimet

Tuomioistuimen kansainvälinen toimivalta eli se, minkä jäsenvaltion tuomioistuimilla on toimivalta turvaamismääräyksen antamiseen, määräytyy asetuksen 6 artiklan mukaan. Tuomioistuimen kansallinen toimivalta eli se, mikä 6 artiklan nojalla määräytyvän jäsenvaltion tuomioistuinten toimivaltainen antamaan turvaamismääräyksen, jää sen sijaan kansallisen lain-säädännön varaan. Sama koskee 33 ja 34 artiklan mukaisten oikeussuojakeinojen myöntämiseen toimivaltaisia tuomioistuinta. Toimivalta eräiden 35 artiklassa mainittujen oikeussuojakeinojen myöntämiseen kuuluu suoraan artiklan sanamuodon perusteella turvaamismääräyksen antaneelle tuomioistuimelle.

Asetuksen soveltaminen ei edellytä erityistä säännöstä tuomioistuimen kansallisesta toimivaltasta. Jos lailla ei toisin säädetä, tuomioistuimen toimivalta Suomessa määräytyy oikeudenkäymiskaaren säännösten mukaisesti. Yleinen toimivalta oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten turvaamistoimien antamiseen on luvun 4 §:n 1 ja 2 momentin nojalla lähtökohtaisesti yleisillä tuomioistuimilla eli kärjäoikeuksilla, hovioikeuksilla ja korkeimmalla oikeudella.

Asetuksen osalta on ratkaistava, annetaanko toimivalta eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräyksen antamiseen oikeudenkäymiskaaren 7 luvun turvaamistoimien tapaan kaikille yleisille tuomioistuimille vai onko toimivalta syytä keskittää yhteen tuomioistuimeen. Viimeksi mainittu ratkaisu on omaksuttu esimerkiksi laeissa eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä (753/2008) ja eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä (754/2008), joissa käsittely on ensimmäisessä asteessa keskitetty Helsingin kärjäoikeuteen.

Eurooppalainen tilivarojen turvaamismääräysmenettely tulee Suomessa sovellettavaksi todennäköisesti varsin harvoin. Soveltamistilanteiden määrän voidaan arvioida olevan samaa tasoa kuin vähäisiä vaatimuksia koskevalla asetuksella, jonka mukaisia vaatimuksia on Helsingin kärjäoikeudessa viime vuosina tutkittu enintään joitakin kymmeniä vuodessa (11 vuonna 2015, 12 vuonna 2014, 21 vuonna 2013 ja 46 vuonna 2012).

Soveltamistilanteiden määrän arvioinnin osalta on edelleen otettava huomioon, että velkojilla olisi rajat ylittävissä asioissa jatkossakin mahdollisuus hakea myös oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaista turvaamistointia, jos luvun 4 §:n oikeuspaikkasäännökset tämän mahdollistavat. Erityisesti yritysten välisissä liikesuhteissa oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukainen turvaamistoimi voi helpompien myöntämisedellytystensä vuoksi olla turvaamismääräystä houkuttelevampi vaihtoehto.

Eurooppalaista tilivarojen turvaamismääräystä koskevat hakemukset tulevat todennäköisesti joka tapauksessa olemaan huomattavasti harvinaisempia kuin oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisia turvaamistoimia koskevat hakemukset. Tältä osin on huomionarvoista, että myöskään viimeksi mainittu hakemukset eivät ole kovin yleisiä. Tilastokeskuksen tietojen mukaan kaikissa Suomen kärjäoikeuksissa käsiteltiin vuonna 2013 yhteensä 114 takavarikkoasiaa ja 137 muuta turvaamistointia. Vuonna 2012 vastaavat luvut olivat 87 ja 140. Helsingin kärjäoikeuteen taas saapui vuonna 2015 yhteensä 33 takavarikkoasiaa ja 21 muuta turvaamistointia. Vastaavat luvut olivat 31 ja 28 vuonna 2014, 24 ja 27 vuonna 2013 sekä 26 ja 28 vuonna 2012.

Asetuksen soveltamistilanteiden todennäköinen harvinaisuus puoltaa toimivallan keskittämistä yhteen kärjäoikeuteen, koska tämä palvelisi hajautettua järjestelmää paremmin menettelyn hoitamisessa tarvittavan asiantuntemuksen kertymistä. Asetuksen mukainen menettely eroaa joiltakin osin merkittävästi oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisista turvaamistoimista ja edellyttää uusien tehtävien, kuten vakuudesta päättämisen, antamista tuomioistuimelle. Tar-

vetta asiantuntemuksen kertymiselle korostaa edelleen se, että tuomioistuimella on vain rajallisesti aikaa turvaamismääräyksen edellytysten arvioimiseen. Päätös turvaamismääräystä koskevasta hakemuksesta on asetuksen 18 artiklan mukaan tehtävä lähtökohtaisesti kymmenennen tai viidennen työpäivän loppuun mennessä hakemuksen jättämisestä tai täydentämisestä, minkä lisäksi menettelyyn liittyy muitakin tiukkoja määräaikoja.

Asetuksen mukainen menettely olisi Suomessa kokonaan kirjallista ennen turvaamismääräyksen antamista. Velkojan ei siten tarvitsisi matkustaa käsittelypaikkakunnalle turvaamismääräyksen saadakseen. Kirjallinen menettely olisi pääsääntönä myös 35 artiklan 1 ja 3 kohdan mukaisissa oikeussuojakeinoissa, joita haettaisiin turvaamismääräyksen antaneelta tuomioistuimelta. Tämä koskisi varsinkin 35 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua velallisen ja velkojan sovintoa. Pitkiin etäisyyksiin perustuvia esteitä turvaamismääräyksen antamista koskevan toimivallan keskittämiseksi ei siten ole.

Keskittäminen olisi myös selkeä ratkaisu. Varsinkin toisessa jäsenvaltiossa asuvan velkojan kannalta olisi yksinkertaista, että turvaamismääräystä haettaisiin Suomessa yhdeltä tuomioistuimelta. Tämä palvelisi myös turvaamismääräysmenettelyyn liittyvää nopeaa oikeussuojan tarvetta, sillä velkojan ei tarvitsisi käyttää aikaa toimivaltaisen tuomioistuimen selvittämiseen, ja riski hakemuksen toimittamisesta muulle kuin toimivaltaiselle tuomioistuimelle olisi vähäisempi kuin tilanteessa, jossa toimivaltaisia tuomioistuinta olisi useita.

Toimivalta oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisista turvaamistoimista päättämiseen on luvun 4 §:n 1 momentissa kytketty pääasian käsittelyyn. Turvaamistointa koskevan asian käsittelee se tuomioistuin, jossa hakijan vaatimusta tai oikeutta koskevan pääasian oikeudenkäynti on vireillä. Jos pääasian käsittely on päättynyt eikä muutoksenhakua varten säädetty aika ole kulunut umpeen, turvaamistointa koskevan asian käsittelee pääasiaa viimeksi käsitellyt tuomioistuin. Jos oikeudenkäyntiä ei ole vireillä, toimivaltainen tuomioistuin määräytyy 10 luvun säännösten perusteella. Viimeksi mainitussa tapauksessa hakijan on kuukauden kuluessa turvaamistoimen hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta pantava pääasiaa koskeva kanne vireille tuomioistuimessa tai saatettava pääasia käsiteltäväksi muussa menettelyssä siten kuin 7 luvun 6 §:ssä tarkemmin säädetään.

Myös eurooppalainen tilivarojen turvaamismääräysmenettely on läheisessä yhteydessä pääasiakanteeseen, mikä ilmenee muun ohella 6 artiklan kansainvälistä toimivaltaa koskevista säännöksistä. Jos velkoja hakee turvaamismääräystä ennen pääasiakanteen vireillepanoa, hänen on 10 artiklan 1 kohdan nojalla pantava pääasiakanne vireille 30 päivän kuluessa hakemuksen jättämisestä tai 14 päivän kuluessa turvaamismääräyksen antamisesta sen mukaan, kumpi ajankohta on myöhäisempi. Velkojan ei kuitenkaan tarvitse panna pääasiakannetta vireille siinä tuomioistuimessa, joka on antanut turvaamismääräyksen, vaan hänen on esitettävä kyseiselle tuomioistuimelle todisteet kanteen vireillepanosta edellä mainitussa määräajassa. Säännös ei näin ollen aseta estettä keskittämiseksi, sillä velkoja voisi keskittämiseksi huolimatta panna pääasiaa koskevan kanteen Suomessa vireille toimivaltaisessa yleisessä tuomioistuimessa.

Jos pääasiaa koskeva kanne sen sijaan olisi jo vireillä tai ratkaistu turvaamismääräystä haettaessa, velkojan kannalta olisi käytännöllistä, että hän voisi hakea turvaamismääräystä pääasiaa käsittelevältä tai käsitelleeltä tuomioistuimelta. Tämä olisi muutenkin prosessiekonominen ratkaisu, sillä viimeksi mainitulla tuomioistuimella olisi todennäköisesti tavallista paremmat edellytykset arvioida turvaamismääräyksen antamisen edellytysten täyttymistä. Mainitut seikat puoltavat turvaamismääräyksen antamista koskevan toimivallan hajauttamista kaikille yleisille tuomioistuimille. Toisaalta edellä mainitut tilanteet tulevat todennäköisesti olemaan tavallista harvinaisempia, sillä turvaamistoimenpiteitä haetaan yllätysvaikutuksen varmistamiseksi

yleensä ennen pääasiaa koskevan kanteen vireillepanoa. Varsinkin tilanteessa, jossa velkoja olisi jo saanut tuomion tai muun täytäntöönpanoasiakirjan velallista vastaan, hänellä olisi mahdollisuus ryhtyä toimiin vaatimuksensa panemiseksi täytäntöön, jolloin tarve turvaamismääräykselle olisi todennäköisesti varsin vähäinen.

Toimivallan keskittämistä puoltavia seikkoja voidaan kokonaisuutena arvioiden pitää painavampina kuin toimivallan hajauttamista puoltavia seikkoja. Jos toimivalta keskitettäisiin, luonteva kohde olisi Helsingin kärjäoikeus, jolla on jo entuudestaan yksinomainen toimivalta muun muassa vähäisiä vaatimuksia ja eurooppalaista maksamismääräysmenettelyä koskevien asetusten mukaisissa asioissa. Edellä mainittujen asioiden keskittäminen on koettu Helsingin kärjäoikeudessa toimivaksi ratkaisuksi. Asioiden käsittelyä on voitu tehostaa muun muassa kansliahenkilökunnan erikoistumisella.

Edellä lausutuilla perusteilla esityksessä ehdotetaan, että toimivalta turvaamismääräyksen antamiseen keskitettäisiin Suomessa Helsingin kärjäoikeuteen.

Kysymys toimivaltaisesta tuomioistuimesta on ratkaistava myös 33 artiklan ja 34 artiklan 2 kohdan mukaisten oikeussuojakeinojen osalta. Velallisen hakemus oikeussuojakeinosta rinnastuu edellä asetuksen pääasiallisen sisällön (36 artikla) yhteydessä lausutusti ensimmäisessä oikeusasteessa tapahtuvaan velallisen kuulemiseen. Tämän vuoksi olisi perusteltua, että velallisen oikeussuojakeinoa koskeva hakemus käsiteltäisiin siinä tuomioistuimessa, joka olisi antanut turvaamismääräyksen. Tämä olisi myös prosessieconomisesti perusteltu ratkaisu, koska kyseinen tuomioistuin tuntisi asian ja sillä olisi käytössään velkojan toimittama hakemus ja sen liiteasiakirjat. Myös velallisen näkökulmasta olisi selkeää, että kaikkia tuomioistuimen myönnettävissä olevia oikeussuojakeinoja haettaisiin turvaamismääräyksen antaneelta tuomioistuimelta.

Edellä mainituilla perusteilla esityksessä ehdotetaan, että toimivalta 33 artiklan ja 34 artiklan 2 kohdan mukaisten oikeussuojakeinojen myöntämiseen keskitettäisiin turvaamismääräyksen antamisen tapaan Helsingin kärjäoikeuteen, jonka päätöksistä voitaisiin hakea 37 artiklan mukaisesti muutosta Helsingin hovioikeudelta.

3.3 Vakuuden antaminen ja vapauttaminen

Velkojalta vaadittavaa vakuutta koskeva asetuksen 12 artikla eroaa asetuksen pääasiallisen sisällön yhteydessä lausutulla tavalla keskeisesti oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisista turvaamistoimista. Asetuksen mukaisessa menettelyssä velkojalta vaadittavasta vakuudesta päättää turvaamismääräyshakemusta käsittelevä tuomioistuin ennen turvaamismääräyksen antamista. Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten turvaamistoimien osalta vakuudesta päättää ulosottokaaren 8 luvun 2 §:n nojalla ulosottomies turvaamistoimen täytäntöönpanovaiheessa.

Velkojalta vaadittavalla vakuudella pyritään sekä asetuksen että kansallisen lainsäädännön mukaisessa menettelyssä turvaamaan velallisen mahdollisuus saada korvausta vahingoista, joita hänelle voi velkojan pyytämästä toimenpiteestä aiheutua. Edellytykset vakuuden vaatimiselle määritellään asetuksen 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa, minkä lisäksi artiklan 3 kohdassa säädetään tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa velkojalle vakuuden antamista koskevia tietoja. Muilta osin vakuuden antamista koskevassa menettelyssä voidaan asetuksen 46 artiklan 1 kohdan nojalla soveltaa täydentävästi kansallisia menettelysäännöksiä.

Asetuksen 12 artiklassa ei säädetä siitä, mille taholle vakuus on konkreettisesti annettava tai kuka vastaa vakuuden säilyttämisestä. Siihen nähden, että päätöksen vakuuden vaatimisesta

tekee tuomioistuin, olisi johdonmukaista, että vakuus myös annettaisiin tuomioistuimelle. Tämä tarkoittaisi kuitenkin merkittävän uuden tehtävän antamista tuomioistuimille, sillä tuomioistuimilla ei kansallisen lainsäädännön nojalla ole käytössään keinoja vakuuden säilyttämiseksi. Helpommin toteutettava ratkaisu olisikin, että vakuus annettaisiin oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten turvaamistoimien täytäntöönpanon tapaan ulosottomiehelle, joka voisi huolehtia vakuuden säilyttämisestä koskevista järjestelyistä ulosottokaaren 3 luvun 45 §:n mukaisesti. Tällöin vakuuden asettamisessa ja säilyttämisessä voitaisiin hyödyntää ulosottokaaren hyvin toimivaksi koettua menettelyä.

Edellä mainituilla perusteilla esityksessä ehdotetaan, että velkojan olisi annettava tuomioistuimen 12 artiklan nojalla vaatima vakuus ulosottomiehelle. Täydentäviä säännöksiä tarvitaan siten ennen kaikkea siitä, miten ulosottomies kytketään velkojan ja tuomioistuimen välillä käytävään menettelyyn. Ulosottomiehen tulisi luonnollisesti saada tieto tuomioistuimen vaatimasta vakuudesta, jotta hän voisi huolehtia vakuuden asettamiseen liittyvistä järjestelyistä. Lisäksi ulosottomiehen tulisi ilmoittaa tuomioistuimelle, kun velkoja olisi asettanut vakuuden, jotta tuomioistuin voisi tehdä lopullisen päätöksen turvaamismääräyksestä. Ehdotettu menettely antaisi myös mahdollisuuden hyödyntää ulosottomiesten ammattitaitoa vakuuden arvioimisessa. Esityksessä ehdotetaan, että ulosottomies ottaisi vakuuden asettamista koskevan ilmoituksen tuomioistuimelle tehdessään kantaa siihen, vastaako vakuus arvoltaan tuomioistuimen vaatimaa määrää ja onko vakuus hyväksyttävässä muodossa. Kyse voisi kuitenkin olla vain neuvoo-antavasta mielipiteestä, sillä päätösvalta velkojalta vaadittavan vakuuden hyväksymisestä kuuluu yksinomaan tuomioistuimelle.

Velkojalta vaadittavan vakuuden lisäksi asetuksessa säädetään velallisen oikeudesta antaa vakuus turvaamisen sijasta. Velallinen voi 38 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla hakea turvaamismääräyksen antaneelta tuomioistuimelta turvattujen varojen vapauttamista vakuutta vastaan. Koska päätösvalta kuuluisi tuomioistuimelle, menettely muistuttaisi jossain määrin velkojalta 12 artiklan nojalla vaadittavaa vakuutta. Tämän vuoksi olisi perusteltua, että vakuuden antamisessa 38 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla noudatettaisiin soveltuvin osin samaa menettelyä kuin velkojan 12 artiklan nojalla antaman vakuuden osalta. Sen sijaan 38 artiklan 1 kohdan b alakohdan tilanteessa, jossa velallinen hakisi turvaamismääräyksen täytäntöönpanon lopettamista vakuutta vastaan, hakemus tehtäisiin ehdotuksen mukaan Suomessa säännöksen mahdollistamalla tavalla täytäntöönpanoviranomaiselle eli ulosottomiehelle, jolla olisi muutenkin keskeinen rooli turvaamismääräyksen täytäntöönpanossa.

Asetukseen ei sisälly säännöksiä vakuuden vapauttamisesta muuten kuin 14 artiklan 7 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa, jossa turvaamismääräyshakemus hylätään kokonaisuudessaan tilitietojen puuttumisen perusteella tilitietojen hankintamenettelyn päätyttyä tuloksettomana. Tällaisessa tilanteessa tuomioistuimen on vapautettava viipymättä vakuus, jonka velkoja on mahdollisesti antanut 12 artiklan mukaisesti. Velkojan turvaamismääräysmenettelyn aikana antama vakuus on kuitenkin kyettävä vapauttamaan myös muissa tilanteissa eli esimerkiksi silloin, kun velkojan turvaamismääräyshakemus on hyväksytty ja velallisen varoja saatu turvattua, mutta varojen turvaaminen on sittemmin päättynyt asetuksen 20 artiklan mukaisesti. Luonnollisesti myös velallisen 38 artiklan nojalla antama vakuus pitäisi voida palauttaa velalliselle, jos vakuudelle ei olisi enää tarvetta. Koska asiasta ei säädetä asetuksessa, voidaan soveltaa kansallista lainsäädäntöä.

Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten turvaamistoimien täytäntöönpanossa vakuuden asettamisesta päättää edellä lausutusti ulosottomies, minkä vuoksi ulosottomiehellä on päätösvalta myös vakuuden palauttamisesta. Asiasta säädetään ulosottokaaren 3 luvun 45 §:ssä, jonka mukaan pantti tai takaussitoumus on palautettava sen antajalle, kun se oikeus tai vaatimus, jonka turvaamiseksi vakuus on annettu, on toteutettu taikka tuomiolla hylätty tai muuten la-

kannut. Käytännössä ulosottomies tekee tavallisesti päätöksen hakijan asettaman vakuuden palauttamisesta sen jälkeen kun oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 12 §:n mukainen vuoden määräaika turvaamistoimesta aiheutuneen vahingon korvaamista koskevan kanteen nostamiselle on kulunut umpeen.

Vakuuden vapauttamisesta vastaa asetuksen 14 artiklan 7 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa tuomioistuिन. Johdonmukaista olisi, että vakuuden vaatimisesta päättänyt taho päättäisi aina myös vakuuden vapauttamisesta. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että tuomioistuिन päättäisi velkojan 12 artiklan nojalla antaman vakuuden vapauttamisesta muissakin kuin 14 artiklan 7 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa, minkä lisäksi tuomioistuिन päättäisi myös velallisen 38 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla antaman vakuuden vapauttamisesta. Tuomioistuimen tulisi vakuuden vapauttamisesta päätettyään ilmoittaa asiasta vakuutta säilyttävälle ulosottomiehelle, joka huolehtisi vakuuden palauttamiseen liittyvistä käytännön toimista. Sen sijaan velallisen 38 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan antaman vakuuden vapauttamisesta päättäisi velallisen hakemuksen ratkaissut täytäntöönpanoviranomainen eli ulosottomies.

3.4 Tilitietojen hankintamenettely

Asetuksen 14 artiklassa säädetään tilitietojen hankintamenettelystä, johon velkoja voi turvautua, jos hänellä ei ole velallisen pankin tunnistamiseksi tarvittavia tietoja. Velkoja voi tällöin turvaamismääräystä koskevassa hakemuksessaan pyytää, että hakemuksen käsittelevä tuomioistuिन pyytäisi täytäntöönpanojäsenvaltion tiedonhankintaviranomaista hankkimaan pankin ja tilin tunnistamiseksi tarvittavat tiedot. Menettelyn käyttäminen edellyttää, että velkoja on jo saanut tuomion tai muun täytäntöönpanoasiakirjan velallista vastaan. Jos tuomioistuिन katsoo, että artiklassa määritellyt edellytykset täyttyvät, se toimittaa tietopyynnön täytäntöönpanojäsenvaltion nimeämälle tiedonhankintaviranomaiselle, jonka on käytettävä jotakin kansallisen lainsäädäntönsä mukaista, artiklan 5 kohdassa mainittua menetelmää tietojen hankkimiseksi. Tiedonhankintaviranomainen toimittaa hankkimansa tilitiedot ne pyytäneelle tuomioistuimelle tai ilmoittaa, ettei pysty hankkimaan tietoja. Menettelylle ei ole asetettu varsinaista määräaikaa, mutta kaikkien tietojenhankintaan osallistuvien viranomaisten on artiklan 5 kohdan toisen alakohdan nojalla toimittava ripeästi.

Tilitietojen hankintamenettelyn edellytykset ja menettelyn alkuvaihe alkuperäjäsenvaltiossa perustuvat suoraan 14 artiklan 1—3 kohtaan eivätkä siten edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä. Täytäntöönpanojäsenvaltiossa käytävän menettelyn osalta jäsenvaltioiden on 50 artiklan 1 kohdan b ja c alakohdan nojalla ilmoitettava komissiolle tilitietojen hankkimiseen toimivaltainen viranomainen ja tilitietojen hankkimiseksi kansallisen lainsäädännön nojalla käytettävissä olevat keinot. Asiasta olisi selvytyden vuoksi perusteltua ottaa säännökset asetuksella täydentävään lakiin.

Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten turvaamistoimien mahdollisesta kohdistamisesta vastaajan pankkitilillä oleviin varoihin päättää edellä lausutusti ulosottomies turvaamistoimen täytäntöönpanovaiheessa. Tämän vuoksi myös vastaajan tilitietojen selvittäminen tapahtuu ulosottomiehen toimesta ennen varsinaista täytäntöönpanoratkaisua. Ulosottomiehellä on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä täytäntöönpanoa varten välttämättömät tiedot, asiakirjat ja aineistot siten kun ulosottokaaren 3 luvun 64—68 §:ssä tarkemmin säädetään. Tiedot voivat luvun 66 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla koskea muun muassa velallisen tilien maksuliikettä ja käyttöoikeuksia.

Tarkoituksenmukaista olisi, että asetuksen mukaisessa tilitietojen hankintamenettelyssä voitaisiin mahdollisimman pitkälti tukeutua ulosottokaaren mukaiseen menettelyyn. Tämän vuoksi

esityksessä ehdotetaan, että tilitietojen hankkimiseen toimivaltainen viranomainen olisi ulosottomies, jolla olisi oikeus saada tilitiedot siten kuin ulosottokaaren 3 luvun 64—68 §:ssä säädetään. Kyseinen tilitietojen hankintamenetelmä vastaisi asetuksen 14 artiklan 5 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdan menetelmää, jonka mukaan kaikki jäsenvaltion alueella olevat pankit velvoitetaan ilmoittamaan tiedonhankintaviranomaisen pyynnöstä, onko velallisella tili kyseisessä pankissa. Lisäksi jäljempänä tarkemmin mainituilla perusteilla ehdotetaan, että tilitietojen hankkimista koskeva pyyntö voitaisiin toimittaa ulosottomiehen lisäksi myös Valtakunnanvoudinvirastolle, jonka olisi toimitettava pyyntö edelleen ulosottomiehelle.

Suomi ilmoittaisi edellä sanotun mukaisesti komissiolle, että toimivaltainen viranomainen tilitietojen hankkimiseen olisi ulosottomies, ja tilitietojen hankkimista koskevat pyynnot voitaisiin toimittaa myös Valtakunnanvoudinvirastolle. Lisäksi Suomi ilmoittaisi, että tilitietojen hankkimiseen olisi kansallisen lainsäädännön nojalla käytettävissä 14 artiklan 5 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdan mukainen keino.

3.5 Turvaamismääräyksen täytäntöönpano

Turvaamismääräyksen täytäntöönpanosta säädetään asetuksen 3 luvussa. Keskeisimmät täytäntöönpanoa koskevat säännökset varojen turvaamiseen ja siitä annettavaan ilmoitukseen asti sisältyvät 23—25 artiklaan.

Jäsenvaltioiden on 50 artiklan 1 kohdan f alakohdan nojalla ilmoitettava komissiolle viranomainen, jolla on toimivalta panna täytäntöön turvaamismääräys 3 luvun mukaisesti. Jollei 3 luvun säännöksistä muuta johdu, turvaamismääräyksen täytäntöönpanossa noudatetaan täytäntöönpanojäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä (23 artiklan 1 ja 5 kohta sekä 46 artiklan 1 kohta).

Suomessa turvaamistoimien täytäntöönpanosta säädetään ulosottokaaren 8 luvussa. Kyseisiä ulosottokaaren säännöksiä sovellettaisiin siten suoraan asetuksen nojalla täydentävästi Suomessa tapahtuvaan turvaamismääräyksen täytäntöönpanoon. Perusteltua olisi muutenkin, että turvaamismääräyksen täytäntöönpano Suomessa muistuttaisi mahdollisimman pitkälti oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten turvaamistoimien täytäntöönpanoa, jolloin voitaisiin hyödyntää kansallisen menettelyn olemassa olevia rakenteita kuten tietojärjestelmiä sekä menettelyn toimijoille kertynyttä osaamista. Tällöin asetuksen edellyttämistä uusista tehtävistä mahdollisesti aiheutuva kouluttamistarve olisi mahdollisimman vähäinen.

Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten turvaamistoimien täytäntöönpanossa toimivaltainen viranomainen on ulosottomies. Tämän vuoksi ulosottomies olisi perusteltua nimetä toimivaltaiseksi viranomaiseksi myös turvaamismääräyksen täytäntöönpanossa. Asiasta olisi selvyden vuoksi otettava säännös asetusta täydentävään lakiin.

Ulosottomiehinä toimivat ulosottokaaren 1 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan kihlakunnanvoudit ja heidän alaisinaan kihlakunnanulosottomiehet. Ulosottokaaren 3 luvun 13 §:n nojalla sama kihlakunnanvoudi ja kihlakunnanulosottomies eli vastaava ulosottomies käsittelee kaikki samaa vastaajaa koskevat ulosottoasiat. Vastaavalla ulosottomiehellä on toimivalta koko maassa. Perusteista, joiden mukaan vastaava ulosottomies määräytyy, säädetään ulosottokaaren 3 luvun 14 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella. Ulosottomenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen (1322/2007) 1 §:n yleisen määräytymisperusteen mukaan vastaava ulosottomies on se ulosottomies, jonka ulosottopiirissä vastaajalla on asuin- tai kotipaikka, kun ensimmäinen vastaajaa koskeva ulosottoasia tulee vireille. Jos vastaajan asuin- tai kotipaikka ei ole tiedossa, vastaavana ulosottomiehenä toimii hakemuksen vastaanottaneen ulosottopiirin

ulosottomies. Mainitun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n nojalla vastaava ulosottomies voi olla myös toimipaikan ulosottomies tai yhteisön tosiasiallisen toimipaikan ulosottopiirin ulosottomies.

Perusteltua olisi, että kysymykseen tuleva yksittäinen ulosottomies määräytyisi turvaamismääräyksen täytäntöönpanon osalta samoin perustein kuin kansallisten turvaamistoimien täytäntöönpanossa. Näin ollen täytäntöönpanosta huolehtisi vastaava ulosottomies. Tältä osin on kuitenkin kiinnitettävä erityistä huomiota tilanteisiin, joissa turvaamismääräys on annettu toisessa jäsenvaltiossa ja se toimitetaan Suomeen täytäntöönpanoa varten. Turvaamismääräyksen ja muut 23 artiklan 3 kohdassa mainitut asiakirjat toimittavan toisen jäsenvaltion tuomioistuimen tai velkojan ei voida edellyttää arvioivan vastaavan ulosottomiehen määräytymistä Suomen lainsäädännön mukaan, koska tämä voisi hidastaa menettelyä ja johtaa virheisiin. Tämän vuoksi asiakirjat tulisi voida toimittaa yleisesti kenelle tahansa ulosmiehelle, joka voisi tarvittaessa toimittaa asiakirjat edelleen kansallisen lainsäädännön mukaan määräytyvälle vastaavalle ulosottomiehelle.

Edellä mainittuja tilanteita ajatellen olisi myös tarpeen, että asiakirjat voitaisiin toimittaa Suomessa yhdelle keskitetylle viranomais taholle, joka vastaisi asiakirjojen välittämisestä eteenpäin kysymykseen tulevalle vastaavalle ulosottomiehelle. Luonteva valinta tällaiseksi viranomaiseksi olisi ulosottotoimen keskushallinnosta ulosottokaaren 1 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan huolehtiva Valtakunnanvoudinvirasto, jonka tehtävänä on virastosta annetun lain (519/2009) 2 §:n 5 ja 6 kohdan mukaan muun muassa kehittää ulosottotoimen hallinnon kansainvälistä yhteistyötä ja huolehtia muista ulosottotoimen valtakunnallisista hallintotehtävistä. Valtakunnanvoudinvirastolla olisi ennestään tarvittava ammattitaito vastaavan ulosottomiehen määräytymisperusteiden arvioimiseen.

Edellä lausutuista syistä esityksessä ehdotetaan, että täytäntöönpanossa tarvittavat asiakirjat voitaisiin Suomessa toimittaa ulosottomiehen lisäksi Valtakunnanvoudinvirastolle, joka toimittaisi ne edelleen ulosottomiehelle. Suomi ilmoittaisi sanotut tiedot komissiolle.

Asetuksen 23—25 artiklassa säädetään jokseenkin tarkasti täytäntöönpanossa turvaamisen toteuttamiseen ja siitä tehtävään ilmoitukseen asti noudatettavasta menettelystä. Jäsenvaltioille on kuitenkin jätetty valinnanvaraa joidenkin ratkaisujen suhteen. Pankille voidaan 24 artiklan 1 kohdan nojalla toimittaa turvaamismääräyksen toteuttamista varten joko itse turvaamismääräys tai täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukainen vastaava määräys. Ilmoituksen varojen turvaamisesta voi 25 artiklan 1 kohdan nojalla antaa joko pankki tai muu määräyksen täytäntöönpanosta vastaava elin.

Suomessa tapahtuvan turvaamismääräyksen täytäntöönpanomenettelyn tulisi edellä lausutusti muistuttaa mahdollisimman pitkälti oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten turvaamistoimien täytäntöönpanoa, minkä vuoksi ulosottomiehellä tulisi olla menettelyssä keskeinen rooli. Näiden tavoitteiden valossa perusteltua olisi, että pankille ei toimitettaisi itse turvaamismääräyslomaketta vaan ulosottomies antaisi pankille 24 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kansallisen lainsäädännön mukaisen vastaavan määräyksen turvaamismääräyksen toteuttamisesta. Tällainen määräys muistuttaisi mahdollisimman pitkälti turvaamistoimien täytäntöönpanossa annettavia määräyksiä. Perusteltua olisi edelleen, että ilmoituksen varojen turvaamisesta antaisi ulosottomies eli 25 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu muu täytäntöönpanosta vastaava elin. Tämä kuitenkin edellyttäisi, että ulosottomies saisi pankilta tiedon turvaamismääräyksen toteuttamisesta. Edellä mainituista menettelyllisistä seikoista olisi otettava säännökset asetusta täydentämään lakiin.

3.6 Turvaamismääräyksen tiedoksianto

Turvaamismääräyksen tiedoksianto velalliselle tapahtuu turvaamisen toteuttamisen ja sitä koskevan ilmoituksen antamisen jälkeen siten kuin asetuksen 28 artiklassa säädetään. Artikla sisältää säännökset tiedoksi annettavista asiakirjoista, tiedoksiantomenettelyn aloittamiseen liittyvistä määräajoista ja asiakirjojen toimittamisesta toisen jäsenvaltion viranomaiselle tilanteessa, jossa velallisen kotipaikka ei ole alkuperäjäsenvaltiossa. Sen sijaan menettelyn aloittamisesta vastuussa oleva taho (tuomioistuimien vai velkoja), tiedoksiantoon velallisen kotipaikan jäsenvaltiossa toimivaltainen viranomainen ja tiedoksiannon tarkempi toimittamistapa velallisen kotipaikan jäsenvaltiossa jäävät kansallisen lainsäädännön varaan. Jäsenvaltioiden on 50 artiklan 1 kohdan e alakohdan nojalla ilmoitettava komissiolle viranomainen tai viranomaiset, joka tai jotka on nimetty toimivaltaiseksi antamaan tiedoksi turvaamismääräys ja muut asetuksen mukaiset asiakirjat.

Oikeudenkäymiskaareissa tai muuallakaan Suomen kansallisessa lainsäädännössä ei asetuksen keskeisen sisällön yhteydessä lausutusti ole tuomioiden tai päätösten tiedoksiantoa koskevia säännöksiä kuin eräiden erityistapausten, kuten yksipuolisten tuomioiden, osalta. Tämän vuoksi mahdollisuudet voimassa olevan kansallisen lainsäädännön täydentävään soveltamiseen turvaamismääräyksen tiedoksiantoa koskevassa menettelyssä ovat rajalliset.

Turvaamismääräysmenettelyn erityispiirteiden vuoksi tiedoksiannossa noudatettavasta kansallisen tason menettelystä olisi perusteltua säätää erikseen asetusta täydentävässä laissa. Täydentäviä säännöksiä tarvittaisiin tiedoksiantamisen vireille saattamisesta vastuussa olevasta tahosta, tiedoksiantoon toimivaltaisesta viranomaisesta ja tiedoksiantotavoista.

Tiedoksiantomenettelyn aloittamiseen liittyvistä toimista on 28 artiklan 2 ja 3 kohdan nojalla vastuussa joko määräyksen antanut tuomioistuin tai velkoja sen mukaan, kumpi on alkuperäjäsenvaltion lainsäädännön mukaan vastuussa tiedoksiantamisen vireille saattamisesta. Tältä osin olisi siten säädettävä siitä, onko Suomessa annetun turvaamismääräyksen tiedoksiantamisen vireille saattamisesta vastuussa tuomioistuin vai velkoja.

Vastuun antamista velkojalle puoltaisi se, että asetuksen mukaisessa menettelyssä edellytetään lukuisissa kohdin velkojan aktiivisuutta. Tällaisia velkojalle asetettuja toimintavelvollisuuksia ovat muun muassa pääasiakanteen nostaminen määräajassa (10 artikla), ilmoittaminen tuomioistuimelle turvaamismääräystä vastaavien kansallisten määräysten hakemisesta ja myöntämisestä (16 artikla) ja pyyntö liiallisesti turvatun määrän vapauttamisesta (27 artikla). Myös oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisissa turvaamistoimissa edellytetään hakijan aloitteellisuutta muun muassa pääasiakanteen nostamisen ja turvaamistoimen täytäntöönpanon osalta. Huomionarvoista on edelleen, että oikeudenkäymiskaaren 12 luvun 14 §:ssä säädetystä yksipuolisen tuomion tiedoksiannosta huolehtii eräitä säännöksessä erikseen mainittuja tilanteita lukuun ottamatta se asianosainen, jonka vaatimuksesta yksipuolinen tuomio on annettu.

Turvaamismääräyksen tiedoksianto eroaa kuitenkin yksipuolisen tuomion tiedoksiannosta siinä, että viimeksi mainituissa tilanteissa vastaaja on saanut tilaisuuden tulla kuulluksi häneen kohdistuvasta vaatimuksesta jo aikaisemmassa vaiheessa ennen yksipuolisen tuomion antamista. Turvaamismääräyksestä ei sen sijaan ilmoiteta velalliselle eikä hän saa tilaisuutta tulla kuulluksi siitä ennen 28 artiklan mukaista tiedoksiantoa. Tiedoksiannolla on siten turvaamismääräysmenettelyssä vielä tavallistakin keskeisempi merkitys velallisen oikeusturvan kannalta. Velallisen oikeusturvaan liittyvät näkökohdat puoltavat sitä ratkaisua, että vastuu tiedoksiantamisen vireille saattamisesta annettaisiin tuomioistuimelle. Ratkaisu olisi sopusoinnussa myös kansallisen lainsäädännön lähtökohtien kanssa. Tiedoksiannoista oikeudenkäynnissä

säädetään oikeudenkäymiskaaren 11 luvussa, jonka 1 §:n 1 momentin mukaan tuomioistuin huolehtii tiedoksiannosta, jollei muualla luvussa toisin säädetä. Ottaen huomioon, että Helsingin käräjäoikeus olisi esityksen mukaan toimivaltainen tuomioistuin antamaan turvaamismääräyksen ja päättämään tuomioistuimelta haettavista oikeussuojakeinoista, myös tiedoksiannattamisen vireille saattamista koskeva vastuu olisi perusteltua antaa Helsingin käräjäoikeudelle.

Edellä mainituista syistä esityksessä ehdotetaan, että Suomessa annetun turvaamismääräyksen tiedoksiannattamisen vireille saattamisesta vastaisi Helsingin käräjäoikeus. Vireille saattamisen jälkeen noudatettava menettely riippuisi velallisen kotipaikasta siten kuin 28 artiklan 2—4 kohdassa säädetään. Jos myös velallisen kotipaikka olisi Suomessa, Helsingin käräjäoikeus toimittaisi tiedoksiannon Suomen lainsäädännön mukaisesti (28 artiklan 2 kohta). Jos velallisen kotipaikka taas olisi toisessa jäsenvaltiossa, Helsingin käräjäoikeus toimittaisi tiedoksi annettavat asiakirjat kyseisen jäsenvaltion nimeämälle toimivaltaiselle viranomaiselle, joka huolehtisi tiedoksiannon toimittamisesta kyseisessä valtiossa (28 artiklan 3 kohta).

Helsingin käräjäoikeuden pitäisi suorittaa sekä 28 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu tiedoksiannattamisen vireille saattaminen että 3 kohdassa tarkoitettu asiakirjojen toimittaminen toisen jäsenvaltion viranomaiselle kolmannen työpäivän loppuun mennessä varojen turvaamista koskevan ilmoituksen vastaanottamisesta. Poikkeuksena olisi 3 kohdan toisen alakohdan tilanne, jossa tiedoksi annettavat asiakirjat pitäisi toimittaa velallisen kotipaikan jäsenvaltion viranomaiselle jo aikaisemmin eli samaan aikaan turvaamismääräyksen toimittamisen kanssa 23 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Määräajoista on 45 artiklan nojalla mahdollista poikkeuksellisissa tilanteissa poiketa.

Velallisen kotipaikka voi olla myös unionin ulkopuolella eli kolmannessa valtiossa. Tällöin tiedoksianto toimitetaan 28 artiklan 4 kohdan mukaan alkuperäjäsenvaltiossa sovellettavien kansainvälistä tiedoksiantoa koskevien sääntöjen mukaisesti. Suomessa yleissäännös kansainvälisistä tiedoksiannoista sisältyy oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 8 §:ään, jonka mukaan jos tiedoksiannon vastaanottaja oleskelee ulkomailla ja hänen osoitteensa on tiedossa, eikä tiedoksiantoa ole luvun 2 §:n mukaan uskottu asianosaisen huolehdittavaksi, tuomioistuimen tulee huolehtia tiedoksi annettavien asiakirjojen lähettämisestä siten kuin siitä on erikseen säädetty tai asianomaisen vieraan valtion kanssa sovittu. Tuomioistuimen on ilmoitettava se päivä, jona tiedoksianto on viimeistään toimitettava tai jona todistus tiedoksiannon vastaanottamisesta on viimeistään palautettava tuomioistuimelle.

Esityksessä ehdotetaan, että tuomioistuin eli Helsingin käräjäoikeus huolehtisi tiedoksiantomenettelyn aloittamisesta myös silloin, kun velallisen kotipaikka on kolmannessa valtiossa. Tiedoksiannattamisen uskominen oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 2 §:n mukaisesti asianosaisen huolehdittavaksi ei siten olisi asetuksen mukaisessa menettelyssä mahdollista. Muilta osin Suomessa annetun turvaamismääräyksen tiedoksianto velalliselle, jonka kotipaikka on kolmannessa valtiossa, voitaisiin toimittaa oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 8 §:n mukaisesti eikä täydentävää lainsäädäntöä tältä osin enemmälti tarvittaisi.

Turvaamismääräys olisi edellä mainituissa soveltamistilanteissa annettu Suomessa. Täydentäviä kansallisia säännöksiä tarvitaan myös tilanteessa, jossa turvaamismääräys on annettu toisessa jäsenvaltiossa, mutta se toimitetaan Suomeen tiedoksiantoa varten, koska velallisen kotipaikka on Suomessa. Tällöin määräyksen antanut tuomioistuin tai velkoja toimittaisi tiedoksi annettavat asiakirjat 28 artiklan 3 kohdan mukaisesti Suomen nimeämälle toimivaltaiselle viranomaiselle, jonka pitäisi toteuttaa tarpeelliset toimet tiedoksiannon toimittamiseksi Suomen lainsäädännön mukaisesti.

Turvaamismääräyksen tiedoksiantoa voidaan pitää oikeudenkäynnin yhteydessä suoritettavana tiedoksiantona. Näin ollen tiedoksiantoon toimivaltaisen viranomaisen valinnassa olisi otettava huomioon oikeudenkäymiskaaren 11 luvun lähtökohdat, jotka puoltavat tiedoksiantovastuun antamista tuomioistuimelle. Tämä olisi selkeä ratkaisu ottaen huomioon, että tuomioistuinin vastaisi esityksen mukaan myös tiedoksiannon vireille saattamisesta, jos turvaamismääräys olisi annettu Suomessa.

Tiedoksiantoon toimivaltaisen viranomaisen valinnassa on toisaalta otettava huomioon, että valinta koskisi 28 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja tilanteita, joissa turvaamismääräys olisi annettu toisessa jäsenvaltiossa, ja se toimitettaisiin Suomeen tiedoksiantoa varten. Suomessa sijaitsevalla tuomioistuimella ei siten olisi ollut menettelyssä roolia ennen mahdollista tiedoksiantoa. Tällaista tilannetta ei voida suoraan rinnastaa oikeudenkäymiskaaren 11 luvun tiedoksiantoa oikeudenkäynnissä koskeviin säännöksiin, sillä varsinainen oikeudenkäynti, johon tiedoksianto liittyisi, käytäisiin toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa.

Tiedoksiantoon toimivaltaiseksi viranomaiseksi olisi mahdollista valita myös ulosottomies, jonka suorittamasta tiedoksiannosta säädetään ulosottokaaren 3 luvun 37—42 §:ssä. Ulosottomiehellä olisi esityksen mukaan keskeinen rooli turvaamismääräyksen Suomessa tapahtuvassa täytäntöönpanossa. Jos tällaisen Suomessa toteutetun tilin turvaamisen jälkeen olisi toimitettava turvaamismääräyksen tiedoksianto velalliselle, jonka kotipaikka on Suomessa, perusteltua olisi, että ulosottomies voisi huolehtia myös tiedoksiannosta ulosottokaaren edellä mainittujen säännösten mukaisesti. Tästä olisi merkittäviä etuja varsinkin 28 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettussa tilanteessa, jossa Suomi olisi sekä velallisen kotipaikan jäsenvaltio että ainoa täytäntöönpanojäsenvaltio. Tällöin tiedoksi annettavat asiakirjat olisi toimitettava Suomen toimivaltaiselle viranomaiselle samaan aikaan turvaamismääräyksen toimitamisen kanssa 23 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Jos tiedoksiannosta vastaava viranomainen olisi ulosottomies, kaikki asiakirjat voitaisiin edellä mainitussa tilanteessa toimittaa ulosottomiehelle, joka voisi saattaa asiakirjojen tiedoksiantamisen vireille annettuaan 25 artiklan mukaisen ilmoituksen varojen turvaamisesta. Tämä olisi huomattavasti yksinkertaisempi ratkaisu kuin toimittaa tiedoksi annettavat asiakirjat tuomioistuimelle, joka ei olisi ennen tiedoksiantoa osallistunut menettelyyn mitenkään.

Ulosottomiehen ulosottokaaren 3 luvun 37—42 §:n mukaan suorittamat tiedoksiannot koskevat toisaalta vain ulosottoasiaan liittyviä asiakirjoja. Ulosottomiehellä ei siten ole toimivaltaa tiedoksiantojen suorittamiseen muissa asioissa. Jos mikään Suomessa asuvan velallisen turvaamisen kohteena olleista tileistä ei sijaitisi Suomessa, ulosottomiehellä ei olisi ollut menettelyssä roolia ennen turvaamismääräyksen tiedoksiantoa. Tällaisen täytäntöönpanoon liittyvän tiedoksiantotehtävän antaminen ulosottomiehelle tarkoittaisi merkittävää muutosta ulosottomiesten nykyisiin tehtäviin. Perustellumpi ratkaisu olisikin, että jos menettelyn ainoa Suomessa tapahtuva osa olisi turvaamismääräyksen tiedoksianto velalliselle, tiedoksiannosta vastaavaksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi nimettäisiin oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyn lähtökohdan mukaisesti tuomioistuin. Tämä tuomioistuin voisi olla Helsingin käräjäoikeus, jolla olisi edellä selostetusti joka tapauksessa keskeinen rooli asetuksen soveltamisessa Suomessa.

Edellä mainituista syistä esityksessä ehdotetaan, että ulosottomies vastaisi toisessa jäsenvaltiossa annetun turvaamismääräyksen tiedoksiannosta Suomessa 28 artiklan 3 kohdan mukaisesti tilanteissa, joissa myös turvattava tili tai jokin turvattavista tileistä sijaitsee Suomessa. Tällöin Suomessa olisi ennen tiedoksiantoa toteutettu velallisen pankkitilin turvaaminen. Turvaamismääräyksen tiedoksiannosta voisi vastata esimerkiksi se ulosottomies, joka olisi aikaisemmin suorittanut velallisen tilin turvaamisen ja antanut sitä koskevan ilmoituksen. Asiakirjojen vastaanottajatahon selvittämisen helpottamiseksi olisi näissäkin tilanteissa perusteltua, että tie-

doksi annettavat asiakirjat voitaisiin toimittaa ulosottomiehen lisäksi myös Valtakunnanvoudinvirastolle, joka toimittaisi asiakirjat edelleen ulosottomiehelle. Jos taas mikään turvaamisen kohteena olevista tileistä ei sijaitsisi Suomessa ja tiedoksiantoon ei siten liittyisi Suomessa tapahtunutta tilin turvaamista, tiedoksiannosta vastaava toimivaltainen viranomaisena olisi Helsingin käräjäoikeus. Jaottelu sopisi edellä lausutuilla perusteilla hyvin yhteen kansallisen lainsäädännön lähtökohtien kanssa. Suomi ilmoittaisi edellä mainitut tahot komissiolle 50 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti.

Kansallisia säännöksiä tarvittaisiin vielä tiedoksiantotavoista, joita kansallisten viranomaisten olisi noudatettava. Tuomioistuimen toimittamien tiedoksiantojen osalta olisi mahdollista tukeutua oikeudenkäymiskaaren 11 luvun ja ulosottomiehen toimittamien tiedoksiantojen osalta ulosottokaaren 3 luvun voimassa oleviin säännöksiin. Edellä selostetut velallisen oikeusturvaan liittyvät näkökohdat huomioon ottaen olisi kuitenkin perusteltua, että tiedoksiantaminen tapahtuisi todisteellisesti. Asetusta täydentävässä laissa olisi selvyyden vuoksi mainittava erikseen ne oikeudenkäymiskaaren ja ulosottokaaren todisteelliset tiedoksiantotavat, jotka tulisivat kysymykseen turvaamismääräyksen tiedoksiannossa.

Ulosottomiehen suorittamien tiedoksiantojen osalta ulosottokaaren 3 luvussa säädetään erikseen tavallisesta tiedoksiannosta (39 §) ja todisteellisesta tiedoksiannosta (40 §). Luvun 41 §:ssä mainitut todisteelliset tiedoksiantotavat olisivat asianmukaisia myös turvaamismääräyksen tiedoksiannossa. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että ulosottomies toimittaisi vastuullaan olevan tiedoksiannon todisteellisesti ulosottokaaren 3 luvun 41 §:ssä säädettyjä tiedoksiantotapoja noudattaen.

Tuomioistuimen toimittamien tiedoksiantojen osalta tiedoksiantotavoista säädetään oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 3—10 §:ssä. Näistä tiedoksiantotavoista turvaamismääräyksen tiedoksiannossa edellytettävän todisteellisuuden vaatimuksen täyttäisivät 3 §:ssä mainittu asiakirjan lähettäminen postitse saantitodistusta vastaan tai kirjeellä tai sähköisenä viestinä vastaanotto-todistusta vastaan, ja 4 §:ssä mainittu haastemiestiedoksianto. Myös 7 §:ssä tarkoitetun sijais-tiedoksiannon tulisi olla mahdollista pykälässä säädettyillä edellytyksillä. Sama koskisi edellä lausutusti 8 §:ssä säädettyä kansainvälistä tiedoksiantoa, jos velallisen kotipaikka olisi asetuk-sen 28 artiklan 4 kohdassa mainitusti kolmannessa valtiossa.

Muut oikeudenkäymiskaaren 11 luvun tiedoksiantotavat eivät tulisi kysymykseen turvaamis-määräyksen tiedoksiannossa. Esimerkiksi luvun 9 §:ssä säädetty kuulutustiedoksianto ei täyt-täisi vaatimusta tiedoksiannon todisteellisyydestä. Tiedoksiantoa ei myöskään voitaisi toimit-taa luvun 3 a §:n mukaisesti lähettämällä asiakirjat postitse asianosaisen tuomioistuimelle il-moittamaan osoitteeseen, tai 3 b §:n mukaisesti puhelimitse, koska pykälien edellytykset eivät täytyisi. Velallinen saa tiedoksiannon yhteydessä ensimmäistä kertaa tiedon turvaamismäärä-yksestä ja velkojan sitä koskevasta hakemuksesta. Tiedoksianto voidaan siten rinnastaa haas-teen tiedoksiantoon, jota ei voida toimittaa 3 a §:ssä säädettyllä tavalla eikä myöskään 3 b §:ssä säädettyllä tavalla summaarisia haastehakemuksia lukuun ottamatta. Turvaamismääräyksen tiedoksianto ei täyttäisi myöskään 3 b §:n 2 momentin erityisedellytyksiä, joiden mukaan pu-helintiedoksianto voidaan toimittaa, jos se soveltuu tiedoksiantoon asiakirjan laajuuteen ja laa-tuun nähden ja jos vastaanottaja epäilyksettä saa puhelimitse tiedon asiakirjasta ja ymmärtää tiedoksiannon merkityksen.

3.7 Oikeussuojakeinot turvaamismääräyksen täytäntöönpanoa vastaan

Oikeussuojakeinoja turvaamismääräyksen antamista vastaan on käsitelty edellä toimivaltaisten tuomioistuinten yhteydessä. Velallisen oikeussuojakeinoista turvaamismääräyksen täytäntöönpanoa vastaan säädetään asetuksen 34 artiklassa. Artiklan 1 kohdan mukainen hakemus turvaamismääräyksen täytäntöönpanon rajoittamisesta tai lopettamisesta voidaan täytäntöönpanojäsenvaltion kansallisesta lainsäädännöstä riippuen tehdä joko tuomioistuimelle tai täytäntöönpanoviranomaiselle. Sen sijaan 34 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu hakemus täytäntöönpanon lopettamisesta *ordre public* -perusteella voidaan tehdä vain tuomioistuimelle. Esityksessä ehdotetaan edellä toimivaltaisten tuomioistuinten yhteydessä lausutusti, että mainitun hakemuksen käsittelee Suomessa Helsingin käräjäoikeus.

Valinta siitä, annetaanko toimivalta oikeussuojakeinosta päättämiseen täytäntöönpanojäsenvaltiossa tuomioistuimelle vai täytäntöönpanoviranomaiselle, voidaan tehdä myös 35 artiklan 3 ja 4 kohdan oikeussuojakeinoissa sekä velallisen antamaa vakuutta koskevan 38 artiklan 1 kohdan b alakohdan osalta. Viimeksi mainitun säännöksen mukaisen hakemuksen käsittelee edellä vakuuden antamisen yhteydessä lausutusti Suomessa täytäntöönpanoviranomainen eli ulosottomies.

Suomen on 50 artiklan 1 kohdan 1 alakohdan nojalla ilmoitettava komissiolle tuomioistuin tai tapauksen mukaan täytäntöönpanoviranomainen, jolla on toimivalta myöntää muun muassa 34 artiklan 1 kohdan oikeussuojakeino. Asiasta olisi selvytyden vuoksi otettava säännökset asetus- ja täydentävään lakiin. Säännöksissä olisi mainittava toimivallasta paitsi 34 artiklan, myös 35 artiklan 3 ja 4 kohdan oikeussuojakeinojen osalta. Muiden kuin 34 artiklan 2 kohdan osalta olisi tässä yhteydessä ratkaistava, kuuluisiko toimivalta täytäntöönpanoa koskevan oikeussuojakeinon myöntämiseen Suomessa tuomioistuimelle vai täytäntöönpanoviranomaiselle.

Turvaamismääräyksen täytäntöönpanoon toimivaltainen viranomainen olisi Suomessa ulosottomies, jolla olisi edellä lausutusti keskeinen rooli Suomessa tapahtuvassa täytäntöönpanossa. Tämän vuoksi olisi luontevaa, että ulosottomies päättäisi myös täytäntöönpanoon kohdistuvista oikeussuojakeinoista. Ulosottomiehen mahdollisuudet arvioida turvaamismääräyksen täytäntöönpanon asianmukaisuutta olisivat lähtökohtaisesti huomattavasti paremmat kuin tuomioistuimella. Tämä koskisi erityisesti tilannetta, jossa Suomessa täytäntöön pantava turvaamismääräys olisi annettu toisessa jäsenvaltiossa. Tällöin asialla ei olisi Suomeen muuta liittyntä kuin täytäntöönpano ja mahdollinen tiedoksianto.

Toimivallan antaminen ulosottomiehelle olisi perusteltua myös sen vuoksi, että täytäntöönpano olisi toteutettu velallista kuulematta. Ulosottomies voisi siten kuulla velallista täytäntöönpanosta vasta tämän hakiessa oikeussuojakeinoja. Olisi myös prosessiekonomisesti perusteltu ratkaisu, että ulosottomies voisi itse oikaista täytäntöönpanossa mahdollisesti tapahtuneen virheen, kuten 34 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun ulosotosta vapautettujen määrien huomioon ottamatta jättämisen.

Jotkut 34 artiklan 1 kohdan ja 35 artiklan 3 ja 4 kohdan oikeussuojakeinojen perusteista olisivat ulosottomiehen näkökulmasta uusia. Tällaisia olisivat varsinkin 34 artiklan 1 kohdan b alakohdan iv alakohdassa mainitut, 33 artiklassa säädetyt perusteet, kuten se, että tiedoksi annetut asiakirjat eivät täyttäneet 49 artiklan 1 kohdassa säädettyjä kielivaatimuksia (33 artiklan 1 kohdan c alakohta). Ulosottomiehet joutuisivat siten oikeussuojakeinoja koskevia hakemuksia tutkiessaan arvioimaan hyvin erilaisia perusteita kuin ulosottokaaren soveltamisen yhteydessä. Asetus edellyttää kuitenkin väistämättä uusien tehtävien antamista menettelyyn osallistuville toimijoille, kuten vakuutta koskevan päätösvallan antamista tuomioistuimelle. Ulosottomiehellä olisi oikeussuojakeinojen perusteiden mahdollisesta vaikeudesta huolimatta pa-

remmat edellytykset arvioida täytäntöönpanon asianmukaisuutta kuin tuomioistuimella. Ulosottomiehellä olisi 36 artiklan 4 kohdan nojalla oikeus saada kaikki oikeussuojakeinoja koskevan päätöksen tekemiseksi tarvittavat tiedot. Lisäksi ulosottomiehen oikeussuojakeinosta tekemään päätökseen voitaisiin hakea muutosta tuomioistuimelta 37 artiklan ja 50 artiklan 1 kohdan m alakohdan nojalla.

Edellä lausutuilla perusteilla esityksessä ehdotetaan, että toimivaltainen viranomainen täytäntöönpanoon kohdistuvien 34 artiklan 1 kohdan sekä 35 artiklan 3 ja 4 kohdan oikeussuojakeinojen myöntämiseen olisi ulosottomies.

Huomionarvoista on, että velallinen ja velkoja voisivat sovintoonsa perustuvan 35 artiklan 3 kohdan osalta valita, hakevatko he oikeussuojakeinoja turvaamismääräyksen antaneelta tuomioistuimelta vai täytäntöönpanojäsenvaltion nimeämältä tuomioistuimelta tai täytäntöönpanoviranomaiselta. Ulosottomiehen toimivalta mainitun säännöksen osalta ei siten olisi yksinomainen.

3.8 Muutoksenhaku

Asetuksen 21 ja 37 artiklassa säädetään muutoksenhakuoikeudesta. Ensiksi mainittu artikla koskee velkojan oikeutta hakea muutosta tuomioistuimen päätökseen, jolla hänen turvaamismääräyshakemuksensa on kokonaan tai osittain hylätty. Asetuksen 37 artiklassa taas säädetään kummankin osapuolen eli velallisen ja velkojan oikeudesta hakea muutosta 33, 34 tai 35 artiklan nojalla tehtyyn oikeussuojakeinoja koskevaan päätökseen. Sekä 21 että 37 artiklaan sisältyy myös tarkempia menettelysäännöksiä. Muilta osin menettelyyn voidaan 46 artiklan 1 kohdan nojalla soveltaa täydentävästi menettelyn tapahtumispaikan jäsenvaltion lainsäädäntöä.

Suomen on 50 artiklan 1 kohdan d ja m alakohdan nojalla ilmoitettava komissiolle tuomioistuimille, jolle 21 ja 37 artiklan mukainen muutoksenhaku osoitetaan, sekä 37 artiklan osalta myös muutoksenhauille kansallisen lainsäädännön mukaan mahdollisesti asetettu määräaika ja se, mistä määräaika alkaa.

Suuri osa 21 ja 37 artiklan mukaisen muutoksenhaun menettelysäännöksistä jää jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön varaan. Perusteltua olisi, että Suomessa tapahtuva muutoksenhaku muistuttaisi mahdollisimman pitkälti voimassa olevan kansallisen lainsäädännön mukaista muutoksenhakumenettelyä.

Muutoksenhaun kohteena olevan päätöksen olisi tehnyt joko tuomioistuin (21 artikla, 33 artikla, 34 artiklan 2 kohta, 35 artiklan 1 ja 3 kohta) tai ulosottomies (34 artiklan 1 kohta, 35 artiklan 3 ja 4 kohta). Muutoksenhausta tuomioistuimen ratkaisuihin säädetään Suomessa oikeudenkäymiskaareissa ja muutoksenhausta ulosottomiehen menettelyyn ulosottokaaren 11 luvussa. Kyseisiä menettelysäännöksiä voitaisiin siten soveltaa täydentävästi asetuksen nojalla tapahtuvassa muutoksenhaussa. Asiasta olisi selvytyden vuoksi otettava säännökset asetusta täydentävään lakiin.

Oikeudenkäymiskaaren ja ulosottokaaren 11 luvun säännöksiä voitaisiin soveltaa vain täydentävästi eli siltä osin kuin muutoksenhausta ei asetuksen 21 ja 37 artiklassa säädetä toisin. Esimerkiksi 21 artiklan mukaisen muutoksenhaun pitäisi artiklan 3 kohdan nojalla tapahtua *ex parte* -menettelyssä, jos turvaamismääräyshakemus on hylätty kokonaan. Muutoksenhaussa oikeussuojakeinoja koskevasta päätöksestä taas tulisi 37 artiklan nojalla käyttää erityistä muutoksenhakulomaketta.

Yksi oikeudenkäymiskaaren täydentävään soveltamiseen liittyvä erityiskysymys koskee oikeudenkäymiskaaren 25 luvussa säädettyä tyytymättömyyden ilmoittamista. Tältä osin on kiinnitettävä huomiota 21 artiklan 2 kohdassa säädettyyn muutoksenhakuajasta. Muutosta on kyseisen kohdan mukaan haettava 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona tuomioistuimen päätöksestä ilmoitettiin velkojalle. Asetuksessa säädettyä määräaika ei voida kansallisessa lainsäädännössä lyhentää tai muuten rajoittaa. Muutoksenhaussa ei siten voida edellyttää, että velkoja ilmoittaisi käräjäoikeuden ratkaisuun tyytymättömyyttä oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 5 §:n mukaisesti seitsemän päivän kuluessa ratkaisun antamisesta, vaan muutoksenhaun on oltava rajoituksetta mahdollinen 30 päivän ajan.

Asetuksen 37 artiklaan ei sisälly säännöksiä muutoksenhakuajasta. Jäsenvaltioiden on edellä lausutusti ilmoitettava komissiolle 37 artiklan mukaiselle muutoksenhaulle kansallisen lainsäädännön mukaan asetettu määräaika ja määräajan alkamisajankohta. Kyseisessä muutoksenhaussa olisi siten mahdollista edellyttää tyytymättömyyden ilmoittamista. Selvyyden vuoksi olisi kuitenkin perusteltua, että 21 ja 37 artiklan mukaiset tuomioistuimen ratkaisuja koskevat muutoksenhakumenettelyt olisivat mahdollisimman yhdenmukaiset. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että muutosta asetuksen mukaisessa menettelyssä annettuihin käräjäoikeuden ratkaisuihin haettaisiin niin 21 kuin 37 artiklankin mukaisessa menettelyssä hovioikeudelta tyytymättömyyttä ilmoittamatta.

Muutoksenhaku Helsingin käräjäoikeuden ratkaisuihin tapahtuisi Helsingin hovioikeuteen. Koska kyse on riita-asiasta, muutoksenhaussa tarvittaisiin oikeudenkäymiskaaren 25 a luvun 5 §:n 1 momentin mukaisesti jatkokäsittelylupa. Helsingin hovioikeuden ratkaisusta taas voitaisiin pyytää valituslupaa korkeimmalta oikeudelta siten kuin oikeudenkäymiskaaren 30 luvussa säädetään.

Toimivalta 34 artiklan 1 kohdan sekä 35 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisia oikeussuojakeinoja koskevien päätösten tekemiseen kuuluisi ehdotuksen mukaan yleisesti kaikille ulosottomiehille. Muutosta ulosottomiesten päätöksiin voidaan ulosottokaaren 11 luvun 2 §:n mukaan hakea ulosottovalituksia käsitteleviltä käräjäoikeuksilta, jotka luetellaan pykälän 2 momentissa. Muutoksenhaku ulosottomiehen edellä mainittuihin oikeussuojakeinoista tekemiin päätöksiin voisi siten tapahtua johonkin ulosottovalituksia käsittelevistä käräjäoikeuksista UK 11 luvun 2 §:n mukaisesti, jollei asiasta erikseen toisin säädetä. Vaihtoehtona olisi muutoksenhakua koskevan toimivallan keskittäminen, jolloin luonteva vaihtoehto muutoksenhakutuomioistuimeksi olisi asetuksen mukaisessa menettelyssä Helsingin käräjäoikeus.

Keskittämisen puolesta edellä toimivaltaisten tuomioistuinten yhteydessä esitetyt argumentit koskevat myös ulosottomiehen ratkaisuihin tehtävää muutoksenhakua. Keskittäminen olisi selkeä ratkaisu ja palvelisi hajautettua järjestelmää paremmin menettelyn hoitamisessa tarvittavan asiantuntemuksen kertymistä. Selkeänä erona turvaamismääräyksen antamiseen ja siihen kohdistuvaan muutoksenhakuun olisi kuitenkin se, että turvaamismääräyksen täytäntöönpanoa ei ehdoteta keskitettäväksi, vaan toimivalta täytäntöönpanoon olisi yleisesti kaikilla ulosottomiehillä. Kysymykseen tulisi ulosottokaaren 3 luvun 13 §:n mukainen vastaava ulosottomies, jolla olisi toimivalta koko maassa. Täytäntöönpano muistuttaisi siten mahdollisimman suurella määrällä kansallisen lainsäädännön mukaisten turvaamistoimien täytäntöönpanoa. Tämän vuoksi olisi perusteltua, että myös päätöksistä, jotka on tehty täytäntöönpanoa koskevista oikeussuojakeinoista, voitaisiin 37 artiklan mukaisesti valittaa kaikkiin ulosottovalituksia käsitteleviin tuomioistuihin. Ulosottovalituksia käsitellään nykyisinkin vain osassa käräjäoikeuksista, mikä on koettu toimivaksi ratkaisuksi.

Edellä toimivaltaisten tuomioistuinten yhteydessä keskittämistä vastaan esitetyt argumentit koskevat myös ulosottomiehen ratkaisuihin kohdistuvaa muutoksenhakua. Tältä osin olisi

kiinnitettävä erityisesti huomiota pitkistä etäisyyksistä aiheutuvaan matkustustarpeeseen. Turvaamismääräyksen Suomessa tapahtuva täytäntöönpano koskisi todennäköisesti useimmiten Suomessa asuvia velallisia. Turvaamismääräyksen täytäntöönpanosta ja siten todennäköisesti myös täytäntöönpanoon kohdistuvan oikeussuojakeinon käsittelystä huolehtiva vastaava ulosottomies määräytyisi ulosottokaaren 3 luvun 14 §:n ja ulosottomenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n mukaan lähtökohtaisesti vastaajan asuin- tai kotipaikan perusteella. Tähän nähden olisi epä johdonmukaista ja velallisen kannalta ongelmallista, jos muutoksenhaku vastaavan ulosottomiehen oikeussuojakeinosta tekemästä päätöksestä ei voisi tapahtua ulosottovalituksia käsittelevään alueellisesti toimivaltaiseen käräjäoikeuteen vaan se olisi tehtävä kaikissa tapauksissa Helsingin käräjäoikeuteen. Tämä voisi johtaa velallisen kannalta kohtuuttomaan etäisyyteen käsittelypaikasta erityisesti silloin, jos asiassa olisi toimitettava suullinen käsittely, mikä on kansallisen lainsäädännön mukaisissa ulosottovalitusasioissa varsin yleistä. Pitkän matkan päässä sijaitseva tuomioistuimien olisi huono vaihtoehto käsittelypaikaksi myös oikeussuojakeinoa koskevan päätöksen tehneen ulosottomiehen kannalta.

Toimivallan keskittämistä vastaan puhuu vielä se, että ulosottovalituksia käsitteleviin käräjäoikeuksiin saatetaan lähitulevaisuudessa esittää muutoksia. Käräjäoikeusverkoston kehittämissyöryhmän mietinnössä (oikeusministeriö, Mietintöjä ja lausuntoja 14/2015) on ehdotettu, että ulosottovalitusasiat keskitettäisiin jatkossa kuuteen käräjäoikeuteen, joihin Helsingin käräjäoikeus ei kuulu. Kysymystä arvioidaan osana käräjäoikeusverkoston uudistamista, jota koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2016.

Edellä lausutuilla perusteilla toimivallan hajauttamista puoltavia seikkoja on ulosottomiehen oikeussuojakeinoja koskevista päätöksistä 37 artiklan nojalla tapahtuvan muutoksenhaun osalta pidettävä painavampina kuin toimivallan keskittämistä puoltavia seikkoja. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että toimivaltaisia tuomioistuimia mainitun muutoksenhaun osalta olisivat ulosottokaaren 11 luvun 2 §:n 2 momentissa mainitut ulosottovalituksia käsittelevät tuomioistuimet, jotka Suomi ilmoittaisi komissiolle asetuksen 50 artiklan 1 kohdan m alakohdan mukaisesti. Ratkaisu olisi voimassa olevan lain mukainen, joten siitä ei tarvitsisi säätää erikseen.

3.9 Kielet

Velalliselle tiedoksi annettaviin, asetuksen 28 artiklan 5 kohdan a ja b alakohdassa mainittuihin asiakirjoihin on asetuksen 49 artiklan 1 kohdan nojalla tarvittaessa liitettävä käännös tai translitteraatio velallisen kotipaikan jäsenvaltion viralliselle kielelle tai jollekin muulle kielelle, jota velallinen ymmärtää. Tuomioistuimelle tai toimivaltaiselle viranomaiselle osoitettavat asiakirjat voivat sen sijaan 49 artiklan 2 kohdan mukaan olla myös muulla asianomaisen jäsenvaltion hyväksymällä unionin toimielinten virallisella kielellä. Jäsenvaltioiden on 50 artiklan 1 kohdan o alakohdan mukaan ilmoitettava komissiolle asiakirjojen käännöksissä hyväksymänsä kielet.

Suomi on useiden siviili- ja kauppaoikeuden alalla annettujen asetusten, kuten eurooppalaista täytäntöönpanoperustetta koskevan asetuksen, eurooppalaista maksamismääräysmenettelyä koskevan asetuksen ja vähäisiä vaatimuksia koskevan asetuksen osalta hyväksynyt asiakirjojen käännöksissä käytettäväksi suomen ja ruotsin kielen ohella englannin kielen. Asiasta on säädetty kyseisiä asetuksia täydentävissä laeissa.

Tuomioistuimelle tai ulosottomiehelle osoitettavia asiakirjoja voivat olla esimerkiksi 28 artiklan 5 kohdan c alakohdassa tarkoitetut jäljennökset velkojan tuomioistuimelle hakemuksen lisäksi toimittamista asiakirjoista, joita ei 49 artiklan 1 kohdan mukaan lähtökohtaisesti tarvitse

kääntää velallisen kotipaikan jäsenvaltion viralliselle kielelle tai muulle velallisen ymmärtämälle kielelle. Tällaiset liiteasiakirjat voivat sinänsä olla vaikeaselkoisia, mikä puoltaisi ainoastaan suomen- ja ruotsinkielisten käännösten hyväksymistä.

Asiakirjojen käännättäminen suomeksi tai ruotsiksi voisi kuitenkin useissa jäsenvaltioissa tuottaa vaikeuksia. Turvaamismääräys on tarkoitettu käytettäväksi tilanteissa, joissa velkojalla on pikainen oikeussuojan tarve. Kääntäjän etsimiseen ja itse kääntämiseen kuluva aika voisi viivästyttää hakemuksen jättämistä ja siten vaarantaa turvaamismääräysmenettelyn tarkoituksen. Lisäksi käännösten laatu voisi usein jäädä puutteelliseksi. Nämä seikat huomioon ottaen on tarkoituksenmukaista, että Suomi ilmoittaa hyväksyvänsä käännöksissä käytettäväksi kieleksi suomen ja ruotsin kielen ohella englannin kielen, jota maassamme yleisesti osataan. Asiasta olisi säädettävä asetusta täydentävässä laissa.

Velvollisuus asetuksessa vaadittujen käännösten toimittamisesta kuuluisi asetuksen johdanto-osan 33 kappaleen ja Suomen kansallisen lainsäädännön mukaan lähtökohtaisesti asiakirjat toimittavalle velkojalle tai velalliselle, joka vastaisi myös käännösten kustannuksista. Poikkeuksena tästä olisi asetuksen 23 artiklan 4 kohdassa mainittu turvaamismääräyksen antaneen tuomioistuimen velvollisuus laatia määräyksestä käännös tai translitterointi käyttäen vakiolomakkeen asianmukaista kieliversiota. Monikielisten vakiolomakkeiden käyttäminen joka tapauksessa vähentää asetuksen mukaisesta menettelystä aiheutuvaa kääntämistarvetta.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Vaikutukset valtiontalouteen ja viranomaisten toimintaan

Esitys tekisi mahdolliseksi eurooppalaista tilvarojen turvaamismääräysmenettelyä koskevan asetuksen käytännön soveltamisen Suomessa.

Turvaamismääräysten antamisen keskittäminen Helsingin käräjäoikeuteen tulisi lisäämään sanotun tuomioistuimen työtaakkaa nykyisestä. Lisätyötä aiheutuisi erityisesti menettelyn edellyttämistä uusista tehtävistä kuten vakuudesta päättämisestä ja turvaamismääräyksen tiedoksiantoon liittyvistä toimista. Toisaalta tapausten määrän voidaan edellä keskeisten ehdotusten yhteydessä sanotuilla perusteilla arvioida jäävän vähäiseksi. Asetusta sovelletaan vain rajat ylittäviin riita-asioihin eikä ole oletettavaa, että tällaisten asioiden kokonaismäärä Suomessa asetuksen voimaantulon myötä merkittävästi lisääntyisi. Edellä on arvioitu, että soveltamistilanteiden määrä olisi samaa tasoa kuin vähäisiä vaatimuksia koskevalla asetuksella, jonka mukaisia vaatimuksia saapui Helsingin käräjäoikeuteen vuonna 2015 yhteensä 11. Tapaukset tulisivat oletettavasti olemaan harvinaisempia kuin oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaiset turvaamistoimet, jollaisia käsiteltiin Helsingin käräjäoikeudessa vuonna 2015 yhteensä 54 (33 takavarikkoasiaa ja 21 muuta turvaamistointia). Asiamäärien kehittymistä olisi kuitenkin seurattava sen selvittämiseksi, onko Helsingin käräjäoikeuden henkilöstöresurssien lisäämiselle tarvetta.

Esityksen mukaan Suomessa sijaitsevaan pankkitiliin kohdistuvan turvaamismääräyksen täytäntöönpanossa keskeinen rooli olisi ulosottomiehillä, joiden työmäärä tulee siten asetuksen voimaantullessa lisääntymään. Lisätyötä aiheutuisi ulosottomiestenkin osalta erityisesti asetuksen edellyttämistä uusista tehtävistä, kuten esimerkiksi eräiden 34 artiklan 1 kohdan mukaisen oikeussuojakeinojen perusteiden arvioinnista. Toisin kuin turvaamismääräyksen anta-

mista, täytäntöönpanoa ei ehdoteta keskitettäväksi, vaan täytäntöönpanosta vastaisi kulloinkin kysymykseen tuleva vastaava ulosottomies. Tämä mahdollistaa asetuksesta aiheutuvan lisätyön tasaisemman jakautumisen, mutta voi toisaalta hidastaa menettelyssä tarvittavan asian-tuntemuksen kertymistä. Sinänsä voidaan ennakoida, että suurin osa täytäntöönpanotapauksista sijoittuu joka tapauksessa pääkaupunkiseudulle tai muualle Etelä-Suomeen. Kansainvälisten asioiden määrä ulosotossa on ollut suhteellisen pieni, minkä vuoksi arvioidaan, että lisääntynyt työmäärä voidaan hoitaa nykyisellä henkilöstömäärällä nykyisten toimintamenojen puitteissa. Asiamäärien kehittymistä olisi kuitenkin tältäkin osin seurattava.

Esityksessä ehdotetaan, että Valtakunnanvoudinvirasto toimisi turvaamismääräyksen täytäntöönpanoa koskevien asiakirjojen keskitettynä vastaanottajatahona Suomessa. Valtakunnanvoudinviraston tulisi ehdotuksen mukaan vastaanottaa asiakirjat, selvittää kysymykseen tuleva vastaava ulosottomies ja lähettää asiakirjat kyseiselle ulosottomiehelle. Kysymys olisi uudesta tehtävästä, josta aiheutuisi Valtakunnanvoudinvirastolle lisätyötä ja kustannuksia. Asetuksen mukaisten asioiden käsittely saattaa lisäksi edellyttää muutoksia Valtakunnanvoudinviraston ylläpitämään ulosoton Uljas-tietojärjestelmään.

Myös Valtakunnanvoudinvirastolle aiheutuvien kustannusten osalta voidaan kuitenkin viitata tapausten todennäköisesti vähäiseen määrään. Uusi tehtävä myös sopisi Valtakunnanvoudinviraston laissa säädettyihin tehtäviin kehittää ulosottotoimen hallinnon kansainvälistä yhteistyötä ja huolehtia muista ulosottotoimen valtakunnallisista hallintotehtävistä. Valtakunnanvoudinviraston rooli asiakirjojen keskitettynä vastaanottajatahona todennäköisesti vähentäisi asiakirjojen lähettämistä väärälle ulosottomiehelle ja helpottaisi menettelyä.

Asetuksesta aiheutuvat uudet tehtävät saattavat edellyttää erityistä perehdyttämistä tuomareille ja ulosottoviranomaisille. Tällaisesta koulutuksesta aiheutuvat kustannukset ovat kuitenkin todennäköisesti pienet ja kertaluonteiset.

Asetuksesta aiheutuva mahdollinen lisäresurssitarve Helsingin käräjäoikeudelle ja ulosotolle katettaisiin valtiontalouden kehyspäästösten mukaisten määrärahojen puitteissa.

4.2 Yritysvaikutukset ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Asetuksen mukaisesta menettelystä aiheutuu lisätyötä ja kustannuksia myös pankeille, jotka vastaisivat tilitietojen toimittamisesta ja turvaamismääräyksen toteuttamisesta. Pankeilla ei asetuksen 43 artiklan ja kansallisen lainsäädännön nojalla ole oikeutta periä maksuja kyseisistä toimenpiteistä. Turvaamismääräyksen toteuttamisen osalta kustannuksia vähentäisi se, että toteuttaminen muistuttaisi mahdollisimman pitkälti kansallisen lainsäädännön mukaisia turvaamistoimia. Pankin ei tarvitsisi vastaanottaa itse turvaamismääräyslomaketta eikä myöskään antaa 25 artiklan 1 kohdan mukaista ilmoitusta, vaan näistä huolehtisi ulosottomies. Asetus toisaalta parantaa pankkien mahdollisuuksia periä omia saataviaan muista jäsenvaltioista ja voi siten hyödyttää pankkeja velkojina.

Asetuksella ja sitä täydentävällä kansallisella lainsäädännöllä on myös yleisempiä taloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia. Asetuksella parannetaan velkojen asemaa rajat ylittävissä tilanteissa. Turvaamismääräysmenettely vähentää velkojille tilivaroihin kohdistuvan turvaamistoimen hankkimisesta ja täytäntöönpanosta rajat ylittävissä tilanteissa aiheutuvia kustannuksia ja lyhentää niihin kuluva aikaa. Asetuksella korjataan siten nykyistä epätasapainoista tilannetta, jossa velallinen voi sisämarkkinoiden ansiosta helposti vältellä täytäntöönpanoa siirtämällä varansa toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevalle pankkitilille, kun taas velkojalla on vain vähäiset mahdollisuudet saada ulkomaisen pankkitilin varoja turvattua varmistaakseen saatavan-

sa maksamisen. Menettelyn voidaan arvioida hyödyttävän erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä, joiden mahdollisuudet hakea kansallisen lainsäädännön mukaisia turvaamistoimia toisessa jäsenvaltiossa ovat niistä aiheutuvien kustannusten kuten asianajo- ja käänköskulujen vuoksi suur yrityksiä vähäisemmät.

Asetuksen mukainen menettely vähentää siten myös suomalaisille yrityksille rajat ylittävistä kaupasta aiheutuvia riskejä ja voi vähentää luottotappioiden määrää. Tämä tukee pääministeri Juha Sipilän hallituksen strategisessa ohjelmassa mainittua tavoitetta vahvistaa yritysten toimintaedellytyksiä. Turvaamismääräys on kuitenkin yhtä lailla luonnollisten henkilöiden käytettävissä. Menettely voi tehostaa esimerkiksi elatusavun saajien mahdollisuuksia periä elatusapusaataviaan tilanteessa, jossa vastahakoinen velallinen olisi siirtänyt varansa toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevalle pankkitilille.

5 Asian valmistelu

Ehdotus hallituksen esitykseksi on valmisteltu oikeusministeriön 5 päivänä syyskuuta 2014 asettamassa työryhmässä. Työryhmässä ovat oikeusministeriön lisäksi olleet edustettuina Helsingin käräjäoikeus, Suomen Asianajajaliitto, Valtakunnanvoudinvirasto ja Finanssialan Keskusliitto. Työryhmän mietintö ”Eurooppalainen tilivarojen turvaamismääräysmenettely – Täydentävät kansalliset säännökset” (oikeusministeriö, Mietintöjä ja lausuntoja 42/2015) julkaistiin 2 päivänä heinäkuuta 2015.

Työryhmän mietinnöstä pyydettiin lausuntoa 26 taholta (tuomioistuimelta, viranomaiselta, järjestöltä ja asiantuntijalta). Lausuntoja saatiin 13, ja niistä on julkaistu tiivistelmä (oikeusministeriö, Mietintöjä ja lausuntoja 1/2016).

Lausuntopalaute oli varsin myönteistä ja ehdotettuja lainsäädäntöratkaisuja pääosin kannatettiin. Kaikki kantansa ilmoittaneet lausunnonantajat kannattivat turvaamismääräyksen antamista koskevan toimivallan keskittämistä Helsingin käräjäoikeuteen. Myös täytäntöönpanoa koskevia perusratkaisuja, kuten ulosottomiehen keskeistä roolia, tuettiin yleisesti.

Työryhmän keskeisistä ehdotuksista ainoa selkeästi mielipiteitä jakanut kysymys koski muutoksenhaku ulosottomiehen ratkaisemisiin oikeussuojakeinoihin. Työryhmän mietinnössä ehdotettiin, että muutoksenhaku tapahtuisi ulosottovalituksia käsitteleviin käräjäoikeuksiin. Kaksi lausunnon antanutta käräjäoikeutta katsoi, että muutoksenhaku koskeva toimivalta tulisi turvaamismääräyksen antamista koskevan toimivallan tapaan keskittää Helsingin käräjäoikeuteen. Kyseiset käräjäoikeudet eivät pitäneet mietinnössä mainittuja, toimivallan hajauttamista puoltavia argumentteja riittävän painavina keskittämistä saatavaan hyötyyn nähden. Yksi lausunnonantaja puolestaan korosti, että muutoksenhaun tulisi tapahtua työryhmän ehdottamalla tavalla ulosottovalituksia käsitteleviin käräjäoikeuksiin.

Esityksessä ehdotetaan edelleen, että muutoksenhaku ulosottomiehen ratkaisemista oikeussuojakeinoista ei keskitettäisi vaan muutoksenhaku tapahtuisi ulosottovalituksia käsitteleviin käräjäoikeuksiin. Edellä jaksossa 3.7 lausuttuja toimivallan hajauttamista puoltavia argumentteja on pidettävä painavampina kuin keskittämistä puoltavia argumentteja. Esityksen perusteluja on tältä osin täydennetty maininnalla siitä, että ulosottovalituksia käsittelevien käräjäoikeuksien määrää arvioidaan osana käräjäoikeusverkoston uudistamista, jota koskeva hallituksen esitys on tarkoitettu antaa eduskunnalle syksyllä 2016.

Jatkovalmistelussa on lausuntopalautteen johdosta myös harkittu kysymystä siitä, tulisiko ulkomailta toimitettavien asiakirjojen vastaanottajatahoksi nimetä ulosottomiehen sijasta paikallinen ulosottovirasto. Ulosottolaitoksen valmisteilla olevaan rakenneuudistukseen liittyvistä syistä työryhmän ehdotus asiakirjojen vastaanottajatahoista on jatkovalmistelussa päätetty pitää ennallaan.

Muilta osin lausunnoissa tehtyt ehdotukset ja kommentit koskivat lähinnä turvaamismääräysmenettelyn tiettyjä yksityiskohtia kuten esimerkiksi ulosottomiehen roolia vakuuden asettamisessa, resurssikysymyksiä ja oikeussuojakeinoja. Työryhmän ehdottamia perusteluja on tältä osin esityksessä tarkennettu.

Jatkovalmistelussa on lisäksi muutettu työryhmän ehdotusta oikeudenkäyntimaksujen osalta. Työryhmän ehdotuksen mukaan asetuksessa säädetyssä menettelyssä olisi vähäisiä vaatimuksia koskevan asetuksen ja eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä annetun asetuksen tapaan peritty oikeudenkäyntimaksua siten kuin riita-asiassa säädetään. Oikeudenkäyntimaksuja on 1.1.2016 voimaan tulleella tuomioistuinmaksulailla muutettu. Riita-asian käsittelystä vähäisiä vaatimuksia koskevan asetuksen ja eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä annetun asetuksen mukaisessa menettelyssä peritään tuomioistuinmaksulain 2 §:n 6 momentin nojalla oikeudenkäyntimaksua 86 euroa. Maksu on sama kuin eräissä käräjäoikeuteen saapuvissa summaarisissa riita-asioissa, joita vastaaja ei riitauta. Niin sanotun laajan riita-asian oikeudenkäyntimaksu käräjäoikeudessa on nostettu 500 euroon. Kyseinen oikeudenkäyntimaksu peritään myös turvaamistoimista, jos hakijan vaatimusta tai oikeutta koskeva pääasia on laaja riita-asia.

Asetuksen mukaisen asian käsittely aiheuttaa todennäköisesti käräjäoikeudessa selvästi enemmän työtä kuin vähäisiä vaatimuksia koskevan asetuksen ja eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä annetun asetuksen mukainen asia. Työmäärä lienee asetuksen pääasiallisen sisällön yhteydessä lausutusti vähintään samaa luokkaa kuin oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisissa turvaamistoimissa. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että asetuksen mukaisen hakemuksen käsittelystä perittäisiin samansuuruinen oikeudenkäyntimaksu kuin oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1 §:n mukaisista turvaamistoimista.

Asetuksen valmisteluvaiheessa valtioneuvosto on lähettänyt eduskunnalle kirjelmän U 36/2011 vp. Lakivaliokunta on antanut asetuksesta lausunnot 19/2011 vp ja 11/2013 vp.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1 §. Soveltamisala. Pykälään on otettu lain soveltamisalaa koskeva säännös. Siitä ilmenee, että laki sisältää täydentävät säännökset eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräysmenettelyn käyttöön ottamisesta rajat ylittävää velkojen perintää varten siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annetun asetuksen soveltamisesta Suomessa. Lain säännöksiä sovelletaan täydentävästi mainitun asetuksen säännösten tullessa sovellettaviksi.

2 §. Toimivaltainen tuomioistuin. Turvaamismääräyksen antamisvaihetta koskevat täydentävät säännökset otettaisiin lain 2—5 §:ään. Näistä 2 § koskisi toimivaltaista tuomioistuinta. Yleisperusteluissa todetuista syistä ehdotetaan, että pykälään otettaisiin säännös, jonka mukaan asetuksessa tarkoitettu hakemus tutkitaan Suomessa Helsingin kärjäoikeudessa.

Eräitä asetuksen 4 luvussa tarkoitettuja oikeussuojakeinoja haetaan asetuksen sanamuodon mukaan turvaamismääräyksen antaneelta tuomioistuimelta. Näitä oikeussuojakeinoja ovat asetuksen 35 artiklan 1 kohdassa säädetty velallisen tai velkojan mahdollisuus pyytää turvaamismääräyksen antanutta tuomioistuinta muuttamaan määräystä tai peruuttamaan se olosuhteiden muuttumisen perusteella sekä 35 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu velallisen ja velkojan mahdollisuus pyytää yhteisesti turvaamismääräyksen antanutta tuomioistuinta peruuttamaan määräys tai muuttamaan sitä sillä perusteella, että he ovat sopineet asian. Koska Helsingin kärjäoikeus olisi ensimmäisessä oikeusasteessa yksinomaan toimivaltainen tutkimaan eurooppalaista tilivarojen turvaamismääräystä koskevan hakemuksen ja siten antamaan turvaamismääräyksen, Helsingin kärjäoikeus olisi toimivaltainen myös edellä mainittujen oikeussuojakeinojen osalta.

Muiden kuin edellä mainittujen oikeussuojakeinojen osalta toimivalta voi asetuksen sanamuodon mukaan kuulua myös muulle taholle kuin turvaamismääräyksen antaneelle tuomioistuimelle. Toimivaltaisesta tuomioistuimesta ja täytäntöönpanoviranomaisesta näiden oikeussuojakeinojen osalta säädettäisiin 12—13 §:ssä.

3 §. Vakuuden asettaminen. Asetuksen 12 artiklassa säädetään velkojalta vaadittavasta vakuudesta. Tuomioistuimen on artiklan 1 ja 2 kohdassa mainituilla edellytyksillä ennen turvaamismääräyksen antamista vaadittava velkojaa antamaan määrältään riittävä vakuus, jolla estetään menettelyn väärinkäyttö ja turvataan velalliselle määräyksestä mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen korvaaminen. Vakuuden vaatimisesta voidaan artiklassa säädetyillä edellytyksillä myös luopua. Artiklan 3 kohdassa säädetään tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa velkojalle vaaditun vakuuden määrä ja tuomioistuimen sijaintivaltion lainsäädännön nojalla hyväksyttävän vakuuden muodot. Tuomioistuimen on ilmoitettava velkojalle, että se antaa turvaamismääräyksen, kun vakuus on artiklassa mainittujen vaatimusten mukaisesti annettu.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi asetuksen 12 artiklaa täydentävät menettelysäännökset vakuuden antamisesta. Velallisen 38 artiklan mukaisesta oikeudesta antaa vakuus turvaamisen sijasta annettaisiin täydentävät säännökset ehdotetussa 16 §:ssä.

Yleisperusteluissa mainituista syistä 3 §:ssä ehdotetaan, että velkoja ei antaisi vakuutta tuomioistuimelle vaan ulosottomiehelle. Menettely muistuttaisi mahdollisimman pitkälti ulosot-

tokaaren vakuuden asettamista koskevia säännöksiä, joita sovelletaan oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten turvaamistoimien täytäntöönpanossa. Tämän vuoksi täydentävissä säännöksissä käytettäisiin ulosottoaaren mukaista termiä vakuuden asettaminen asetuksessa käytetyn vakuuden vaatimisen tai antamisen sijasta.

Pykälän *1 momentin* mukaan tuomioistuimien päättäisi velkojalta vaadittavasta vakuudesta asetuksen 12 artiklan mukaisesti. Säännös olisi selventävä ja korostaisi sitä, että ainoastaan tuomioistuimella olisi turvaamismääräystä koskevassa menettelyssä toimivalta päättää velkojalta vaadittavasta vakuudesta. Ulosottomies ei siten voisi vaatia velkojalta erillistä vakuutta esimerkiksi turvaamismääräyksen täytäntöönpanovaiheessa, vaan velkojan vakuudenasettamisvelvollisuus perustuisi yksinomaan tuomioistuimen 12 artiklan nojalla tekemään päätökseen.

Tuomioistuimen ratkaisu vakuuden vaatimisesta on menettelyn kannalta merkittävä, sillä vakuuden asettaminen tai asettamatta jättäminen tuomioistuimen vaatimuksen mukaisesti pääsääntöisesti ratkaisee myös sen, annetaanko velkojan vaatima turvaamismääräys vai ei. Vakuuden asettamista koskevan velvollisuuden sisällön pitäisi tämän vuoksi olla selkeästi velkojan ja toisaalta myös 2 ja 3 momentissa mainitun ulosottomiehen todettavissa. Mainituista syistä tuomioistuimen tulisi tehdä vakuuden vaatimisesta erillinen päätös. Tältä osin on kuitenkin huomionarvoista, että turvaamismääräyksen antamisvaihetta koskeva muutoksenhaku rajoittuu asetuksen 21 artiklan mukaan koskemaan tuomioistuimen päätöstä itse turvaamismääräyshakemuksen hylkäämisestä kokonaan tai osittain. Tämän vuoksi 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi selventävä säännös, jonka mukaan tuomioistuimen päätökseen velkojan velvollisuudesta asettaa vakuus ei saisi erikseen hakea muutosta. Muutosta voitaisiin myös vaadittua vakuuden osalta hakea asetuksen 21 artiklan mukaisen muutoksenhaun yhteydessä.

Tuomioistuimen olisi päätettävä velkojalta vaadittavan vakuuden määrästä. Kyse olisi yleisperusteluissa lausutusti uudesta tehtävästä. Vakuuden on 12 artiklan 1 kohdan mukaan oltava määrältään riittävä. Vakuudella estetään menettelyn väärinkäyttö ja turvataan velalliselle määräyksen johdosta aiheutuvien vahinkojen korvaaminen siltä osin kuin velkoja on 13 artiklan nojalla vastuussa tällaisista vahingoista. Johdanto-osan 18 kappaleessa on mainittu tuomioistuimen mahdollisuudesta ottaa turvattavien varojen määrä huomioon vakuuden määrän määrittelyssä. Tältä osin voidaan kiinnittää huomiota myös velallisen 38 artiklan mukaiseen mahdollisuuteen saada turvatut varat vapautettua tai turvaamismääräyksen täytäntöönpano lopetettua antamalla määräyksen määrää vastaava vakuus.

Aineelliset edellytykset vakuuden vaatimiselle määritellään 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa. Tuomioistuin ei siten voisi vakuuden vaatimisen edellytyksiä harkitessaan tukeutua kansallisen lainsäädännön mukaisiin edellytyksiin. Vakuuden tarkoitus on kuitenkin asetuksen mukaisessa menettelyssä samankaltainen kuin oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten turvaamistoimien täytäntöönpanossa, sillä vakuudella varmistetaan, että velallinen voi myöhemmin saada korvausta vahingoista, joita hänelle on mahdollisesti aiheutunut turvaamismääräyksestä. Vakuuden määrän määrittelyssä olisi siten otettava huomioon vahinko, joka velalliselle voi turvaamismääräyksestä aiheutua. Tällaisen vahingon määrän arvioiminen ei ole luonteeltaan laintulkintaa vaan tosiseikkojen arviointia. Tuomioistuin voi siten mahdollisen vahingon määrää arvioidessaan ottaa huomioon samankaltaisia seikkoja kuin ulosottomiehet ottavat arvioidessaan vahingon määrää kansallisten turvaamistoimien täytäntöönpanon yhteydessä.

Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten turvaamistoimien täytäntöönpanossa vahingon ja siten vakuuden määrän arvioinnissa otetaan tavallisesti huomioon ainakin vahinko, joka johtuu turvaamistoimen kohteeksi joutuvaan omaisuuteen kohdistuvasta määräysvallan rajoituksesta, ja toisaalta asianosaiskulut, kuten asianajokulut turvaamistoimimenettelystä ja mahdollisesta vahingonkorvausoikeudenkäynnistä. Varsinkin vahingonkorvausoikeudenkäynnistä ai-

heutuvat kulut voivat olla suuret, mahdollisesti muun vahingon määrää suuremmat. Sen sijaan pääasiasta aiheutuvia oikeudenkäyntikuluja ei oteta huomioon vakuuden määrää arvioitaessa, koska kyseiset kulut aiheutuvat myös siinä tapauksessa, että turvaamistointa ei määrätä.

Omaisuuteen kohdistuvan määräysvallan rajoituksesta aiheutuvaa vahinkoa arvioitaessa on kansallisen lainsäädännön mukaisia turvaamistoimia täytäntöön pantaessa otettu huomioon muun ohella takavarikkoon asetetun omaisuuden laatu ja määrä. Turvaamismääräyksen osalta kyse olisi aina pankkitilillä olevista varoista. Pankkitilin täydellinen tai osittainen takavarikointi voi aiheuttaa varsinkin liike-elämässä suurta vahinkoa liiketoiminnan keskeytymisenä ja johtaa pahimmassa tapauksessa konkurssiin.

Vahingon määrän arviointia vaikeuttaa lisäksi se, että tuomioistuimella ei vakuuden vaatimisesta päättäessään todennäköisesti ole tietoa siitä, kuinka suuren osan velallisen tilivaroista turvaamismääräys tulee kattamaan. Jos turvaamismääräys kattaa kaikki tilillä olevat varat, se voi estää esimerkiksi yrityksen maksuliikenteen kokonaisuudessaan ja aiheuttaa siten potentiaalisesti merkittävämpää vahinkoa kuin tilanteessa, jossa määräyksen kohteena on vain pieni osa tilillä olevista varoista. Jälkimmäisessä tilanteessa olisi enemmän perusteita katsoa, ettei määräysvallan rajoituksesta mahdollisesti aiheutuvan vahingon määrä voisi olla ainakaan turvattua määrää suurempi. Se, kuinka paljon varoja todellisuudessa saadaan turvattua, selviää vasta turvaamismääräyksen täytäntöönpanovaiheessa.

Yksittäisessä soveltamistilanteessa vahingon määrän arvioinnissa olisi otettava huomioon velkojasta, velallisesta ja muista asian kannalta merkityksellisistä seikoista käytettävissä olevat tiedot. Jos hakemuksesta esimerkiksi ilmenisi, että turvaamismääräys on tarkoitus panna täytäntöön useassa jäsenvaltiossa, velalliselle voisi aiheutua myös vahinkoja useassa jäsenvaltiossa.

Edellä mainitun kaltaiset vahingon määrän arviointia koskevat seikat voidaan kuitenkin ottaa huomioon ainoastaan asetuksen sallimissa rajoissa. Vakuudella turvataan 12 artiklan 1 kohdan nojalla velalliselle mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen korvaaminen vain siltä osin kuin velkoja on 13 artiklan nojalla vastuussa tällaisista vahingoista. Velkojan vastuuseen sovelletaan 13 artiklan 4 kohdan nojalla täytäntöönpanojäsenvaltion eli pankkitilin sijaintivaltion lainsäädäntöä. Vakuudesta päätettäessä olisi otettava huomioon myös se, että velallista ei kuulla ennen turvaamismääräyksen antamista. Vakuudella on siten johdanto-osan 17 ja 18 kappaleesta ilmenevästi tärkeä merkitys menettelyn väärinkäytön estämisessä ja velallisen oikeuksien suojelemisessa.

Vakuudesta päätettäessä on vielä otettava huomioon, että päätös on 18 artiklan 4 kohdan nojalla lähtökohtaisesti tehtävä artiklan 1 ja 2 kohdassa mainitussa kymmenen tai viiden työpäivän määräajassa.

Tuomioistuimen on 12 artiklan 3 kohdan nojalla ilmoitettava velkojalle paitsi vaaditun vakuuden määrä, myös tuomioistuimen sijaintivaltion lainsäädännön nojalla hyväksyttävät vakuuden muodot. Suomessa hyväksyttäviä vakuuden muotoja ovat ulosottokaaren 3 luvun 43 §:n 2 momentin nojalla pantti tai takaus. Takauksen on oltava omavelkainen ja, jos takaajia on useita, yhteisvastuullinen. Vakuuden tulee lisäksi olla realisoitavissa ulosottokaaren 3 luvun 46 §:n 2 momentin mukaisesti. Käytännössä vakuudeksi on oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten turvaamistoimien täytäntöönpanossa hyväksytty rahatalletus ulosottomiehelle, pankkitakaus ja asunto-osakkeet. Kiinteistöön kiinnitettyjä panttikirjoja ei sitä vastoin hyväksytä vakuutena, koska niitä ei voida realisoida.

Tuomioistuimen olisi 12 artiklan 3 kohdassa mainittujen tietojen lisäksi ilmoitettava velkojalle vakuuden asettamisessa noudatettavasta tarkemmasta menettelystä, josta säädettäisiin pykälän 2 ja 3 momentissa.

Vakuuden asettaminen ulosottomiehelle edellyttäisi luonnollisesti sitä, että ulosottomies saisi asiasta tiedon. Velallisen oikeusturvaan liittyvistä syistä olisi perusteltua, että tiedon ilmoittaisi tuomioistuin eikä velkoja. Tämän vuoksi 2 momentissa ehdotetaan, että tuomioistuin ilmoittaisi ulosottomiehelle velkojalta vaadittavan vakuuden määrän.

Vakuus voitaisiin asettaa edellä mainittujen tietojen antamisen jälkeen. Vakuus asetettaisiin ehdotetun 2 momentin mukaan ulosottomiehelle ulosottokaaren 3 luvun 45 §:n mukaisesti. Mainitun ulosottokaaren säännöksen mukaan pantti on luovutettava ulosottomiehelle tai talletettava hänen määräyksestään luottolaitokseen tai luotettavan henkilön säilytettäväksi ja hoidettavaksi. Talletuksesta annettu todistus ja takaussitoumus on luovutettava ulosottomiehen säilytettäväksi. Käytännössä velkojan ja ulosottomiehen pitäisi edellä mainitut tarvittavat tiedot saatuaan olla yhteydessä toisiinsa.

Velkojalla on asetuksen mukaisessa menettelyssä oltava pikainen tarve turvaamismääräyksen saamiselle, minkä vuoksi hänen etunsa mukaista on asettaa vakuus mahdollisimman nopeasti. Jos näin ei kuitenkaan kävisi, tarkoituksenmukaista ei myöskään olisi, että asia jäisi pitkäksi aikaa vireille odottamaan velkojan toimenpiteitä. Tuomioistuimen tulisi voida tehdä ratkaisu hakemuksen hylkäämisestä, jos velkoja ei asettaisi vakuutta kohtuullisen ajan kuluessa. Tämän vuoksi tuomioistuimen päätöksessä tulisi ilmoittaa määräaika vakuuden asettamiselle. Asiasta otettaisiin selvyyden vuoksi maininta 2 momenttiin. Määräajan pituutta harkittaessa voitaisiin ottaa huomioon esimerkiksi tuomioistuimen päätöksen tekemiselle 18 artiklassa asetetut määräajat.

Ulosottomies, jolle vakuus asetettaisiin, olisi ulosottokaaren 3 luvun 13 §:ssä tarkoitettu vastaava ulosottomies, jolla olisi toimivalta koko maassa. Perusteista, joiden mukaan vastaava ulosottomies määräytyy, säädetään ulosottokaaren 3 luvun 14 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella. Jos vastaavan ulosottomiehen määräytyminen olisi asiassa epäselvää, tuomioistuin voisi tarvittaessa selvittää asiaa yhteistyössä Valtakunnanvoudinviraston tai paikallisen ulosotoviraston kanssa.

Jotta tuomioistuin voisi ratkaista turvaamismääräystä koskevan hakemuksen, tuomioistuimen tulisi saada tieto vakuuden asettamisesta. Tämän vuoksi 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan ulosottomiehen olisi ilmoitettava tuomioistuimelle, kun velkoja olisi asettanut vakuuden. Ilmoitus tulisi tehdä viipymättä vakuuden asettamisen jälkeen ottaen huomioon asetuksen 18 artiklan 4 kohdan säännös, jonka nojalla tuomioistuimen on tehtävä päätös turvaamismääräystä koskevasta hakemuksesta viipymättä sen jälkeen, kun velkoja on antanut vaaditun vakuuden. Ilmoittaminen voitaisiin tehdä menettelyn kiireellisyys huomioon ottaen tarkoituksenmukaisella tavalla. Jos velkoja kuitenkin kieltäytyisi vakuuden asettamisesta tai ei muuten asettaisi vakuutta tuomioistuimen asettaman määräajan kuluessa, ulosottomies voisi ilmoittaa tuomioistuimelle tästäkin.

Ulosottomiehen tulisi ehdotetun 3 momentin mukaan ottaa ilmoituksen tuomioistuimelle tehdessään kantaa vakuuden hyväksyttävyyteen ja riittävyyteen. Hyväksyttävyyden osalta tämä tarkoittaisi arviota siitä, onko vakuuden muoto kansallisen lainsäädännön eli ulosottokaaren 3 luvun 43 §:n 2 momentin ja muiden sovellettavien kansallisten säännösten nojalla hyväksyttävä. Riittävyydellä taas viitattaisiin vakuuden suuruuteen eli siihen, vastaako asetetun vakuuden arvo tuomioistuimen vaatimaa määrää. Kyse olisi kuitenkin ainoastaan ulosottomiehen

kannanotosta, ei tuomioistuinta sitovasta arviosta. Lopullinen päätösvalta velkojan asettaman vakuuden hyväksymisestä kuuluisi aina tuomioistuimelle.

Tuomioistuimen tulisi asetuksen 12 artiklan 3 kohdan ja 18 artiklan 4 kohdan sanamuodon nojalla lähtökohtaisesti tehdä päätös turvaamismääräystä koskevasta hakemuksesta viipymättä sen jälkeen kun velkoja on antanut vakuuden. Pykälän 4 *momentissa* ehdotetaan tämän mukaisesti, että tuomioistuin ratkaisisi turvaamismääräystä koskevan hakemuksen saatuaan ulosottomieheltä tarvittavat tiedot. Säännöksen sanamuoto antaisi tuomioistuimelle mahdollisuuden pyytää tarvittaessa lisätietoja ulosottomieheltä tai velkojalta.

Jos tuomioistuin ei pitäisi velkojan asettamaa vakuutta muodoltaan hyväksyttävänä tai määrältään riittävänä, se ei voisi antaa velkojan pyytämää turvaamismääräystä. Tällaisissa tilanteissa velkojalle tulisi kuitenkin antaa tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista. Tämä olisi perusteltua varsinkin siksi, että velkoja ei välttämättä olisi tietoinen siitä, että hänen asettamansa vakuus ei olisi tuomioistuimen mielestä hyväksyttävä. Lisäksi velkoja saisi kuulemisen yhteydessä mahdollisuuden vakuutta koskevan puutteen korjaamiseen. Tämä olisi prosessiekonomisesti perusteltua, koska hakemuksen hylkääminen puutteellisen vakuuden perusteella ilman velkojan kuulemistä voisi johtaa siihen, että velkojan pitäisi tehdä uusi hakemus, mistä taas aiheutuisi sekä kustannuksia velkojalle että lisätyötä tuomioistuimelle.

Edellä mainituista syistä 4 momentissa ehdotetaan, että jos tuomioistuin katsoisi, että se ei velkojan asettaman vakuuden perusteella voisi antaa haettua turvaamismääräystä, tuomioistuimen olisi ennen asian ratkaisemista annettava velkojalle tilaisuus tulla kuulluksi. Säännös koskisi siten kaikkia tilanteita, joissa hakemusta ei voitaisi velkojan asettaman vakuuden perusteella kokonaisuudessaan hyväksyä eli jos hakemus olisi vakuuden perusteella hylättävä kokonaan tai osittain. Säännös koskisi toisaalta ainoastaan tilanteita, joissa velkoja olisi asettanut vakuuden, mutta vakuutta pidettäisiin puutteellisena. Säännös ei sen sijaan sanamuotonsa perusteella soveltuisi tilanteessa, jossa velkoja ei olisi lainkaan asettanut vakuutta tuomioistuimen ilmoittamassa määräajassa. Tällaisissa tilanteissa velkojalla ei olisi vastaavaa oikeus-suojan tarvetta, koska jo velkojalle etukäteen ilmoitettujen tietojen perusteella olisi selvää, ettei turvaamismääräystä voitaisi antaa. Näin ollen hakemuksen hylkääminen puuttuvan vakuuden perusteella ei voisi tulla velkojalle yllätyksenä.

4 §. Tilitietojen hankkiminen. Pykälään ehdotetaan otettavaksi asetuksen 14 artiklan mukaista tilitietojen hankintamenettelyä täydentävät säännökset.

Tilitietojen hankintamenettelyn edellytyksistä ja menettelyn alkuvaiheesta alkuperäjäsenvaltiossa säädetään 14 artiklan 1—3 kohdassa. Tältä osin ei siten tarvita täydentävää kansallista lainsäädäntöä. Jos velkoja pyytäisi tilitietojen hankkimista Suomessa sijaitsevalta tuomioistuimelta, kyseinen tuomioistuin, esityksen mukaan Helsingin käräjäoikeus, arvioisi onko menettelylle 14 artiklan 1—3 kohdassa säädetty edellytykset. Jos edellytykset täyttyisivät, tuomioistuin toimittaisi tietopyynnön täytäntöönpanojäsenvaltion nimeämälle tiedonhankintaviranomaiselle siten kuin 14 artiklan 3 kohdassa säädetään.

Täydentävät kansalliset säännökset koskisivat tilitietojen hankkimiseen toimivaltaista viranomaista ja tämän käytettävissä olevia tiedonhankintakeinoja, jotka Suomen on asetuksen 50 artiklan 1 kohdan b ja c alakohdan nojalla ilmoitettava komissiolle. Säännöksiä sovellettaisiin Suomen ollessa täytäntöönpanojäsenvaltio eli silloin kun velkoja olettaisi velallisen pankkitilin tai -tilien olevan Suomessa.

Yleisperusteluissa mainituista syistä pykälän *1 momentissa* todettaisiin, että toimivaltainen viranomainen asetuksen 14 artiklassa tarkoitettujen tilitietojen hankkimiseen olisi Suomessa ulosottomies.

Tarkemmat kansalliset menettelysäännökset otettaisiin pykälän *2 momenttiin*. Yleisperusteluissa mainituista syistä ehdotetaan, että pyyntö tilitietojen hankkimisesta toimitettaisiin Suomessa ulosottomiehelle tai vaihtoehtoisesti Valtakunnanvoudinvirastolle, jonka olisi toimitettava pyyntö edelleen ulosottomiehelle.

Ulosottomiehen tulisi 14 artiklan 4 kohdan mukaan tietopyynnön saatuaan pyrkiä hankkimaan tilitiedot käyttämällä jotakin kansallisen lainsäädäntönsä mukaista, artiklan 5 kohdassa mainittua menetelmää. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi selventävä säännös, jonka mukaan ulosottomiehellä olisi pyynnön perusteella oikeus saada tilitiedot siten kuin ulosottokaaressa 3 luvun 64—68 §:ssä säädetään. Pääasiallisena tiedonhankintamenetelmänä olisi tällöin luvun 66 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetty sivullisen velvollisuus ilmoittaa ulosottomiehelle tilien maksuliike ja velallisella olevan tilin käyttöoikeudet. Tämä vastaisi asetuksen 14 artiklan 5 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdassa mainittua menetelmää, jonka mukaan kaikki jäsenvaltion alueella olevat pankit velvoitetaan ilmoittamaan tiedonhankintaviranomaisen pyynnöstä, onko velallisella tili kyseisessä pankissa.

Ulosottomiehen tulisi heti tilitiedot edellä mainituin tavoin hankittuaan toimittaa ne pyynnön esittäneelle tuomioistuimelle siten kuin 14 artiklan 6 kohdassa säädetään, tai ilmoittaa 7 kohdan mukaisesti, ettei pysty hankkimaan tietoja. Tilitietojen hankkimiselle ei ole 14 artiklassa asetettu varsinaista määräaika, mutta kaikkien tietojen hankkimiseen osallistuvien viranomaisten on artiklan 5 kohdan toisen alakohdan nojalla toimittava ripeästi. Vastaavanlaista riipeää toimintaa olisi edellytettävä myös tilitiedot ilmoittavalta pankilta, jotta turvaamismääräyksen tarkoitus ei vaarannu. Tuomioistuimen pitäisi antaa päätöksensä hakemuksesta 18 artiklan 1 ja 2 kohdassa mainitussa kymmenen tai viiden työpäivän määräajassa hakemuksen jättämisestä, joskin määräajasta voidaan 45 artiklan nojalla poikkeuksellisissa tilanteissa poiketa.

Suomi ilmoittaisi edellä sanotun mukaisesti komissiolle, että toimivaltainen viranomainen tilitietojen hankkimiseen olisi ulosottomies, ja että tilitietojen hankkimista koskevat pyynnot voitaisiin toimittaa myös Valtakunnanvoudinvirastolle. Lisäksi Suomi ilmoittaisi, että tilitietojen hankkimiseen olisi kansallisen lainsäädännön nojalla käytettävissä 14 artiklan 5 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdan mukainen keino.

5 §. Velkojan asettaman vakuuden palauttaminen. Pykälään ehdotetaan otettavaksi asetusta täydentävät säännökset vakuuden palauttamisesta.

Pykälän *1 ja 2 momentti* koskisivat niitä todennäköisesti varsin harvinaisia tilanteita, joissa tuomioistuin hylkäisi velkojan turvaamismääräyshakemuksen vakuuden asettamisen jälkeen. Säännökset täydentäisivät siten asetuksen 14 artiklan 7 kohdassa säädettyä tuomioistuimen velvollisuutta vapauttaa vakuus. Pykälän *3 momentti* taas koskisi velkojan asettaman vakuuden palauttamista muissa tilanteissa, eli esimerkiksi tilanteessa, jossa varoja on saatu turvattua ja turvaaminen on sittemmin päättynyt. Näistä tilanteista ei asetuksessa ole säännöksiä.

Yleisperusteluissa mainituista syistä ehdotetaan, että päätöksen vakuuden vapauttamisesta tekisi kaikissa tapauksissa vakuuden asettamisesta päättänyt taho eli pykälässä tarkoitetuissa tilanteissa tuomioistuin. Tuomioistuimen tulisi ilmoittaa päätöksestään vakuuden säilyttämisestä vastaavalle ulosottomiehelle, joka vastaisi vakuuden vapauttamista koskevista käytännön

järjestelyistä. Pykälässä käytettäisiin ulosottokaaren mukaista termiä vakuuden palauttaminen asetuksessa käytetyn vakuuden vapauttamisen sijasta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tuomioistuimen velvollisuudesta päättää velkojan asettaman vakuuden palauttamisesta, jos velkojan turvaamismääräyshakemus hylätään kokonaisuudessaan. Turvaamismääräyksen hylkäämistä koskevassa päätöksessä olisi siten mainittava myös velkojan mahdollisesti asettaman vakuuden palauttamisesta.

Asetuksen 12 artiklan 3 kohdan mukaan tuomioistuimen on vakuudesta päättäessään ilmoitettava velkojalle, että se antaa turvaamismääräyksen, kun vakuus on vaatimusten mukaisesti annettu. Lisäksi asetuksen 18 artiklan 4 kohdassa säädetään tuomioistuimen velvollisuudesta tehdä päätöksensä hakemuksesta viipymättä sen jälkeen, kun velkoja on antanut vaaditun vakuuden. Tämän vuoksi asetusta sovellettaessa ei pääsääntöisesti pitäisi tulla tilanteita, joissa velkoja ensin asettaisi vakuuden tuomioistuimen vaatimusten mukaisesti ja turvaamismääräyshakemus sen jälkeen hylättäisiin. Poikkeuksena tästä olisi ensinnäkin 14 artiklan 7 kohdassa tarkoitettu tilanne, jossa vakuus olisi asetettu ennen tilitietojen hankintamenettelyn päättymistä, ja menettely päättyisi sittemmin tuloksettomana. Tällaisessa tapauksessa hakemus saatettaisiin hylätä tilitietojen puuttumisen perusteella, vaikka velkojan asettama vakuus vastaisikin tuomioistuimen vaatimuksia.

Pykälän 1 momentti soveltuisi 14 artiklan 7 kohdan mukaisten tapausten lisäksi myös tilanteissa, joissa velkoja olisi asettanut vakuuden, mutta tuomioistuin ei pitäisi vakuutta riittävänä tai hyväksyttävänä. Kysymys voisi olla siitä, että vakuuden arvo ei vastaisi tuomioistuimen vaatimaa määrää, tai että vakuuden laatu ei olisi kansallisen lainsäädännön mukaan hyväksyttävä. Tällaisissa tilanteissa velkojalle olisi ehdotetun 3 §:n 4 momentin mukaan annettava tilaisuus tulla kuulluksi ennen hakemusta koskevan päätöksen tekemistä.

Tuomioistuimen tulisi 1 momentin mukaan toimittaa vakuuden palauttamista koskeva päätös ulosottomiehelle, jonka olisi huolehdittava vakuuden palauttamisesta päätöksen mukaisesti. Kyseessä olisi lähtökohtaisesti sama ulosottomies, jolle tuomioistuin olisi vakuuden asettamisvaiheessa ilmoittanut vakuuden määrän ja jolle velkoja olisi asettanut vakuuden ehdotetun 3 §:n 2 momentin mukaisesti. Päätös vapauttamisesta voitaisiin toimittaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Ulosottomies huolehtisi vakuuden palauttamisesta samalla tavalla kuin kansallisissa tapauksissa ulosottokaaren mukaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vakuuden palauttamisen ajankohdasta 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa, joissa hakemus hylättäisiin kokonaisuudessaan. Tilanteissa, joissa turvaamismääräys hylätään kokonaisuudessaan tilitietojen puuttumisen perusteella, vakuus on asetuksen 14 artiklan 7 kohdan nojalla vapautettava viipymättä. Asiasta ehdotetaan otettavaksi 2 momenttiin selventävä säännös, jonka mukaan tuomioistuimen on mainituissa tilanteissa tehtävä päätös vakuuden palauttamisesta viipymättä. Myös ulosottomiehen tulisi huolehtia vakuuden palauttamisesta viipymättä.

Vakuuden palauttaminen viipymättä on 14 artiklan 7 kohdan tilanteissa loogista, koska tuolin ei ole tiedossa velallisen tiliä eikä siten myöskään varoja, jotka voitaisiin turvata. Tilanteissa, joissa hakemus hylätään kokonaisuudessaan muusta syystä, kuten esimerkiksi sen vuoksi, ettei tuomioistuin pidä velkojan asettamaa vakuutta määrältään riittävänä tai laadultaan hyväksyttävänä, olisi otettava huomioon velkojan mahdollisuus hakea muutosta päätökseen 21 artiklan nojalla. Jos vakuus palautettaisiin välittömästi ensimmäisen asteen tuomioistuimen hylkäävän päätöksen jälkeen, mutta hakemus myöhemmin hyväksyttäisiin velkojan muutoksenhaun tuloksena, tämä voisi johtaa siihen, että velkojan pitäisi asettaa vakuus ulosottomiehelle toistamiseen. Tällaisesta menettelystä voisi aiheutua tarpeettomia kustannuksia.

Tällaisten tilanteiden välttämiseksi 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan muissa kuin 14 artiklan 7 kohdassa tarkoitetuissa hakemuksen hylkäämistilanteissa päätös vakuuden palauttamisesta tehtäisiin hakemuksen hylkäämistä koskevan päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vakuuden palauttamisesta muussa kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa eli muissa kuin niissä tilanteissa, joissa velkojan hakemus on kokonaisuudessaan hylätty. Säännös kattaisi esimerkiksi tilanteet, joissa tuomioistuimien olisi hyväksynyt velkojan hakemuksen kokonaan tai osittain, mutta velallisen varoja ei kuitenkaan pystyttäisi täytäntöönpanojäsenvaltiossa turvaamaan esimerkiksi sen vuoksi, ettei määräyksessä mainitulla velallisen tilillä ole varoja. Tuomioistuin saisi turvaamismääräyksen täytäntöönpanon epäonnistumisesta tiedon vastaanottaessaan pankin tai muun täytäntöönpanosta vastaavan elimen antaman 25 artiklan 1 kohdan mukaisen ilmoituksen. Säännös kattaisi myös tilanteet, joissa velkojan turvaamismääräyshakemus olisi hyväksytty ja velallisen varoja saatu turvattua. Tällaisessa tilanteessa vakuutta tulisi säilyttää ulosottomiehen hallussa ainakin turvaamisen päättymiseen asti. Turvaamisen kesto määräytyy asetuksen 20 artiklan mukaisesti.

Tarkempaa vakuuden palauttamisajankohtaa harkittaessa on otettava huomioon, että vakuuden yhtenä tarkoituksena on turvata velalliselle turvaamismääräyksestä mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen korvaaminen. Turvaamisen päättyessä ei välttämättä ole vielä tietoa siitä, onko turvaamismääräyksestä aiheutunut velalliselle vahinkoa ja aikooko velallinen vaatia vahingon korvaamista. Tällainen korvauskanne voidaan nostaa turvaamisen päätyttyäkin.

Edellä mainituista syistä ehdotetaan, että tuomioistuin päättäisi 3 momentin tilanteissa vakuuden palauttamisesta vastaavilla edellytyksillä kuin ulosottomiehet ulosottokaaren 3 luvun 45 §:n nojalla. Pantti tai takaussitoumus on mainitun säännöksen mukaan palautettava antajalleen, kun se oikeus tai vaatimus, jonka turvaamiseksi vakuus on annettu, on toteutettu taikka tuomiolla hylätty tai muuten lakannut. Samanlainen sanamuoto otettaisiin selvyiden vuoksi ehdotettuun 3 momenttiin. Turvaamismääräysmenettelyssä vakuus annettaisiin velalliselle määräyksestä mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen korvaamisen turvaamiseksi. Tuomioistuin voisi siten määrätä vakuuden palautettavaksi siinä vaiheessa, kun velallisen sanottu vahingonkorvausoikeus olisi toteutettu taikka tuomiolla hylätty tai muuten lakannut.

Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisista turvaamistoimista aiheutuvien vahinkojen korvaamisesta säädetään luvun 11 ja 12 §:ssä. Hakijan vastapuolen on luvun 12 §:n 2 momentin nojalla puhevallan menettämisen uhalla nostettava kanne vahingon ja kulujen korvaamisesta vuoden kuluessa päivästä, jona turvaamistoimi peruutettiin, taikka jos toimenpidettä koskeva päätöksestä tehty valitus on silloin vielä ratkaisematta, siitä lukien, kun asia on lopullisesti ratkaistu. Kanteen vireillepanosta on kantajan viipymättä annettava ulosottomiehelle todisteellinen tieto. Käytännössä ulosottomies tekee tavallisesti päätöksen hakijan asettaman vakuuden palauttamisesta edellä mainitun vuoden määräajan päättymisen jälkeen, jos todistetta vahingonkorvauskanteen vireillepanosta ei ole määräajassa esitetty.

Velkojan vastuuseen sovelletaan asetuksen 13 artiklan 4 kohdan nojalla täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädäntöä. Tuomioistuin voisi tämän vuoksi ottaa huomioon edellä mainitun vuoden määräajan vahingonkorvauskanteen nostamiselle, jos turvattava tili sijaitsi Suomessa. Vakuuden palauttamisen ajankohta ei sen sijaan olisi yhtä yksiselitteinen tilanteessa, jossa turvattava pankkitili sijaitsi toisessa jäsenvaltiossa. Tällöin velkojan vastuuseen sovellettaisiin kyseisen jäsenvaltion lainsäädäntöä, joten oikeudenkäymiskaaren mukaisella määräajalla vahingonkorvauskanteen nostamiselle ei olisi asiassa merkitystä.

Palauttamisen edellytyksiä harkittaessa voitaisiin ottaa huomioon tapauksen olosuhteet. Jos velallisen varoja ei olisi saatu lainkaan turvattua, velalliselle tuskin olisi voinut aiheutua vahinkoa turvaamismääräyksen johdosta. Tällaisessa tilanteessa päätös vakuuden palauttamisesta voitaisiin todennäköisesti tehdä varsin pian sen jälkeen, kun tuomioistuimien olisi vastaanottanut 25 artiklan 1 kohdan mukaisen ilmoituksen siitä, ettei varoja ole saatu turvattua. Jos varoja taas olisi saatu turvattua, palauttamisen edellytyksiä harkittaessa voitaisiin ottaa huomioon turvaamisen päättymisen peruste. Jos turvaaminen olisi päättynyt esimerkiksi sen vuoksi, että velkojan turvattavaksi tarkoitettua vaatimusta koskeva tuomio olisi pantu täytäntöön, eikä velkoja olisi muutenkaan tehnyt menettelyssä virheitä, edellytykset velkojan vahingonkorvausvastuulle olisivat todennäköisesti varsin vähäiset. Vakuuden palauttamisesta voitaisiin tällöin lähtökohtaisesti päättää aikaisemmin kuin esimerkiksi tilanteessa, jossa turvaaminen olisi päättynyt velallisen hakeman oikeussuojakeinon johdosta.

Tuomioistuimen päätös vakuuden palauttamisesta edellyttäisi 3 momentin tilanteissa velkojan vaatimusta. Tämä olisi perusteltua, koska turvaamismääräys olisi annettu velkojan hakemuksesta ja asetuksen mukaisessa menettelyssä edellytetään useissa kohdin asianosaisten aktiivisuutta. Käytännössä velkojalla olisi voimakas intressi pyytää antamansa vakuuden palauttamista. Estettä ei sinänsä olisi sille, että tuomioistuin tai ulosottomies ilmoittaisi velkojalle mahdollisuudesta pyytää vakuuden palauttamista esimerkiksi turvaamismääräyksen antamisen tai turvaamisen päättymisen yhteydessä.

Jos tuomioistuin katsoisi, että sillä ei olisi riittäviä tietoja vakuuden palauttamista koskevan päätöksen tekemiseksi, se voisi tarvittaessa pyytää velkojalta lisätietoja täydentävästi sovellettavien kansallisten menettelysäännösten mukaisesti. Jos tuomioistuin esimerkiksi katsoisi tarvitsevana palautuspäätöksen tekemistä varten tietoa täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännöstä, se voisi kehottaa velkojaa esittämään siitä näyttöä siten kuin oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 3 §:n 1 momentissa säädetään. Estettä ei olisi myöskään sille, että velallista kuultaisiin velkojan pyynnöstä ennen palauttamista koskevan ratkaisun tekemistä.

Tuomioistuimen päätös vakuuden palauttamisesta olisi myös 3 momentin tilanteissa toimitettava ulosottomiehelle, jonka olisi huolehdittava vakuuden palauttamisesta päätöksen mukaisesti.

6 §. *Asiakirjojen toimittaminen turvaamismääräyksen täytäntöönpanoa varten.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi asetuksen 23 artiklan 3 kohdan toista alakohtaa täydentävä säännös, joka koskisi Suomessa annetun turvaamismääräyksen toimittamista täytäntöönpanojäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle. Täytäntöönpanossa tarvittavien asiakirjojen toimittamisen suorittaa mainitun alakohdan mukaan määräyksen antanut tuomioistuin tai velkoja riippuen siitä, kuka alkuperäjäsenvaltion lainsäädännön mukaan on vastuussa täytäntöönpanomenettelyn vireille saattamisesta.

Ilman täydentävää lainsäädäntöä vastuu vireille saattamisesta ja siten asiakirjojen toimittamisesta täytäntöönpanojäsenvaltioon kuuluisi velkojalle, sillä oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten turvaamistoimien täytäntöönpano tapahtuu ulosottokaaren säännösten nojalla turvaamistoimen hakijan aloitteesta. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että vastuu täytäntöönpanossa tarvittavien asiakirjojen toimittamisesta annettaisiin tuomioistuimelle eli Helsingin käräjäoikeudelle. Tämä olisi selkeä ratkaisu ja voisi myös säästää aikaa, koska Helsingin käräjäoikeus voisi turvaamismääräyksen annettuaan toimittaa määräyksen sekä velkojalle että täytäntöönpanojäsenvaltion ilmoittamalle täytäntöönpanoviranomaiselle. Lisäksi ratkaisu olisi perusteltu ajatellen asetuksen 28 artiklan 3 kohdan toisessa alakohtassa tarkoitettuja, todennäköisesti varsin tavanomaisia tilanteita, joissa turvaamismääräyksen tiedoksiantoon liittyvät asiakirjat on toimitettava täytäntöönpanojäsenvaltioon samaan aikaan turvaamismääräyksen

toimittamisen kanssa 23 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Ehdotetun 9 §:n nojalla Suomessa annetun turvaamismääräyksen tiedoksiantoon liittyvien asiakirjojen toimittamisesta vastaisi Helsingin käräjäoikeus. Tämän vuoksi olisi selkeintä, että myös samaan aikaan toimitettavien, täytäntöönpanoon liittyvien asiakirjojen toimittamisesta vastaisi Helsingin käräjäoikeus eikä velkoja.

7 §. *Turvaamismääräyksen täytäntöönpanoa koskeva menettely.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi asetuksen 23—25 artiklaa täydentävät säännökset turvaamismääräyksen täytäntöönpanoa koskevasta menettelystä. Säännöksiä sovellettaisiin Suomessa tapahtuvaan täytäntöönpanoon eli tilanteessa, jossa turvattava pankkitili sijaitsee Suomessa.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin turvaamismääräyksen täytäntöönpanoon toimivaltaisesta viranomaisesta, joka Suomen on asetuksen 50 artiklan 1 kohdan f alakohdan nojalla ilmoitettava komissiolle. Ehdotuksen mukaan kyseinen viranomainen olisi Suomessa ulosottomies, joka on toimivaltainen viranomainen myös oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten turvaamistoimien täytäntöönpanossa. Ulosottomiehellä olisi siten keskeinen rooli Suomessa tapahtuvassa turvaamismääräyksen täytäntöönpanossa.

Täytäntöönpanossa tarvittavien asiakirjojen toimittamisesta Suomeen säädettäisiin pykälän *2 momentissa*. Yleisperusteluissa mainituista syistä ehdotetaan, että asetuksen 23 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut asiakirjat toimitettaisiin Suomessa ulosottomiehelle tai vaihtoehtoisesti Valtakunnanvoudinvirastolle, joka toimittaisi asiakirjat edelleen ulosottomiehelle. Mahdollisuus asiakirjojen toimittamiseen keskitetylle viranomaistaholle olisi tarpeen erityisesti tilanteessa, jossa turvaamismääräys toimitettaisiin Suomeen toisesta jäsenvaltiosta, mutta se koskisi yhtä lailla tilanteita, joissa turvaamismääräys on annettu Suomessa. Näin ollen tuomioistuin, joka olisi ehdotetun 6 §:n nojalla vastuussa Suomessa annetun turvaamismääräyksen täytäntöönpanossa tarvittavien asiakirjojen toimittamisesta, voisi toimittaa mainitut asiakirjat suoraan vastaavalle ulosottomiehelle tai Valtakunnanvoudinvirastolle.

Yleisperusteluissa mainituista syistä ehdotetaan, että ulosottomies täytäntöönpanossa tarvittavat asiakirjat vastaanotettuaan antaisi pankille asetuksen 24 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kansallisen lainsäädännön mukaisen määräyksen turvaamismääräyksen toteuttamisesta. Pankille ei siten toimitettaisi itse turvaamismääräyslomaketta, joka jäisi ulosottomiehelle. Ulosottomiehen pankille antama määräys voisi lähtökohtaisesti olla samanlainen kuin oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten turvaamistoimien täytäntöönpanossa. Määräyksen sisällön tulisi luonnollisesti vastata turvaamismääräyslomakkeen sisältöä ja asetuksen 24 artiklan vaatimuksia turvaamismääräyksen toteuttamisesta. Määräyksessä pitäisi siten ottaa huomioon esimerkiksi asetuksen 24 artiklan 7 kohdan mukainen turvattavien tilien etusijajärjestys.

Pankin tulisi ulosottomiehen määräyksen vastaanotettuaan toteuttaa varojen turvaaminen asetuksen 24 artiklan mukaisesti. Käytännössä turvaaminen tapahtuisi ulosottomiehen ja pankin yhteistyönä. Esimerkiksi 24 artiklan 4 kohdassa tarkoitetusta velallisen tilin tunnistamisesta vastaisi ulosottomies eli säännöksessä tarkoitettu määräyksen täytäntöönpanosta vastaava muu elin. Kuten asetuksen pääasiallisen sisällön yhteydessä on todettu, kansallinen lainsäädäntö mahdollistaa molemmat 24 artiklan 2 kohdassa mainitut turvaamistavat.

Pykälän *3 momentissa* annettaisiin täydentävät säännökset asetuksen 25 artiklan 1 kohdan mukaisen varojen turvaamista koskevan ilmoituksen antamiseen liittyvästä menettelystä. Yleisperusteluissa mainituista syistä ehdotetaan, että ilmoitusta ei antaisi pankki vaan ulosottomies, joka olisi asetuksen 25 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu muu määräyksen täytäntöönpanosta täytäntöönpanojäsenvaltiossa vastaava elin.

Ilmoituksen antaminen ulosottomiehen toimesta edellyttäisi luonnollisesti sitä, että ulosottomies saisi pankilta ilmoitukseen tarvittavat tiedot turvaamisen toteuttamisesta. Kansallisessa lainsäädännössä ei ole erityisiä säännöksiä siitä, miten pankin tulisi ilmoittaa ulosottomiehelle oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten turvaamistoimien täytäntöönpanosta.

Pankin ulosottomiehelle tekemästä ilmoituksesta ehdotetaan edellä lausutuista syistä otettavaksi säännös pykälän 3 momenttiin. Ehdotuksen mukaan pankin olisi viipymättä ilmoitettava määräyksen antaneelle ulosottomiehelle, onko velallisen tiliä tai tilejä turvattu, ja jos on, missä määrin, sekä minä päivänä määräys on toteutettu. Ulosottomies tarvitsisi kyseiset tiedot varojen turvaamisesta 25 artiklan 1 kohdan mukaan annettavaa ilmoitusta varten.

Pankin pitäisi ilmoittaa tiedot viipymättä turvaamismääräyksen toteuttamisen jälkeen, jotta ulosottomies voisi noudattaa ilmoituksen antamiselle 25 artiklan 1 kohdassa asetettua kolmen tai kahdeksan työpäivän määräaika. Kyseisestä määräajasta ei ole 45 artiklan mukaan mahdollista poiketa. Säännöksessä ei mainittaisi erikseen ilmoittamistavasta, vaan pankki voisi ilmoittaa tiedot tarkoituksenmukaisella tavalla ottaen huomioon edellä mainitun tiukan määräajan. Ulosottomies ja pankki voisivat mahdollisuuksien mukaan sopia ilmoittamistavasta etukäteen, esimerkiksi siinä vaiheessa, kun ulosottomiehen määräys turvaamismääräyksen toteuttamisesta toimitetaan pankille.

Ehdotetun 3 momentin mukaan ulosottomiehen olisi pankin ilmoittamat tiedot vastaanotettuaan annettava asetuksen 25 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu ilmoitus varojen turvaamisesta ja toimitettava se turvaamismääräyksen antaneelle tuomioistuimelle ja velkojalle siten kuin artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkemmin säädetään. Artiklassa säädettyjä toimittamistapoja ja niiden soveltuvuutta kansallisen lainsäädännön mukaan on kuvattu tarkemmin asetuksen pääasiallisen sisällön yhteydessä.

8 §. Liiallisesti turvatun määrän vapauttamista koskeva menettely. Asetuksen 27 artiklassa säädetään velkojan velvollisuudesta pyytää liiallisesti turvatun määrän vapauttamista. Velkojalle asetettu velvollisuus on varsin ankara, sillä pyyntö on artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla esitettävä varojen turvaamista koskevan ilmoituksen vastaanottamista seuraavan kolmannen työpäivän loppuun mennessä, eikä määräajasta ole mahdollista poiketa.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi artiklaa täydentävä menettelyllinen säännös siitä, mille taholle velkojan tulisi pyyntönsä Suomessa toimittaa. Ehdotuksen mukaan pyyntö toimitettaisiin 25 artiklassa tarkoitettujen varojen turvaamista koskevan ilmoituksen antaneelle ulosottomiehelle. Kyseinen ulosottomies ilmenisi velkojan vastaanottamasta 25 artiklan mukaisesta ilmoituksesta. Varmuuden vuoksi kuitenkin ehdotetaan, että pyyntö voitaisiin muiden täytäntöönpanoon liittyvien asiakirjojen tapaan toimittaa myös Valtakunnanhovioverivirastolle, joka toimittaisi pyynnön edelleen ulosottomiehelle.

Muilta osin velkojan velvollisuudet ja vapauttamisessa noudatettava menettely perustuisivat suoraan asetuksen 27 artiklaan. Ulosottomiehen olisi artiklan 2 kohdan toisen alakohdan nojalla velkojan pyynnön vastaanotettuaan viipymättä määrättävä pankkia toteuttamaan liiallisesti turvatun määrän vapauttaminen. Jos turvaaminen olisi toteutettu 24 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti siirtämällä turvattavat varat ulosottomiehen hallussa olevalle sulkutilille, pankki ei voisi toteuttaa vapauttamista vaan ulosottomiehen tulisi itse huolehtia varojen palauttamisesta velallisen tilille.

9 §. Suomessa annetun turvaamismääräyksen tiedoksianto velalliselle. Asetuksen 28 artiklassa säädetään turvaamismääräyksen ja siihen liittyvien asiakirjojen tiedoksiannosta velalliselle. Useat tiedoksiantomenettelyn yksityiskohdat jäävät jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön

vara. Asetusta täydentävään lakiin olisi yleisperusteluissa mainituista syistä otettava 28 artiklaa täydentävät säännökset, jotka ehdotetaan selkeyssyistä jaettavaksi kolmeen pykälään. Ehdotettu 9 § koskisi tilanteita, joissa turvaamismääräys olisi annettu Suomessa, ja 10 § taas tilanteita, joissa turvaamismääräys olisi annettu toisessa jäsenvaltiossa, mutta se toimitettaisiin tiedoksiantoa varten Suomeen. Ehdotettu 11 § taas koskisi tiedoksiantotapoja eli sitä, miten tiedoksianto Suomessa käytännössä toimitettaisiin.

Tiedoksiantomenettelyn käynnistämisestä alkuperäjäsenvaltiossa säädetään asetuksen 28 artiklan 2—4 kohdassa. Näistä 2 kohta koskee tilanteita, joissa velallisen kotipaikka on alkuperäjäsenvaltiossa, 3 kohta tilanteita, joissa velallisen kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa ja 4 kohta tilanteita, joissa velallisen kotipaikka on kolmannessa valtiossa eli unionin ulkopuolella. Täydentäviä kansallisia säännöksiä tarvitaan tältä osin ennen kaikkea siitä, onko Suomessa annetun turvaamismääräyksen tiedoksiantamisen vireille saattamisesta 2 ja 3 kohdan mukaisesti vastuussa määräyksen antanut tuomioistuin vai velkoja. Yleisperusteluissa mainituista syistä ehdotetaan, että vastuu vireille saattamisesta kuuluisi Suomessa määräyksen antaneelle tuomioistuimelle eli esityksen mukaan Helsingin kärjäoikeudelle. Pykälä koskisi kaikkia tilanteita, joissa turvaamismääräys on annettu Suomessa.

Muita uusia kansallisia säännöksiä tiedoksiantomenettelyn käynnistämisen osalta ei tarvittaisi, vaan menettely perustuisi suoraan asetukseen ja voimassa olevaan kansalliseen lainsäädäntöön. Jos velallisen kotipaikka olisi Suomessa, Helsingin kärjäoikeuden olisi 28 artiklan 2 kohdan nojalla saatettava tiedoksiantaminen vireille kolmannen työpäivän loppuun mennessä varojen turvaamisesta annetun 25 artiklan mukaisen ilmoituksen vastaanottamisesta. Turvaamismääräys annettaisiin tiedoksi Suomen lainsäädännön mukaisesti. Tältä osin noudatettavista tiedoksiantotavoista säädettäisiin ehdotetussa 11 §:ssä.

Jos velallisen kotipaikka taas olisi toisessa jäsenvaltiossa, Helsingin kärjäoikeuden olisi vastaavassa kolmen työpäivän määräajassa toimitettava tiedoksi annettavat asiakirjat kyseisen jäsenvaltion nimeämälle toimivaltaiselle viranomaiselle 28 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti. Toimittaminen tapahtuisi 29 artiklan mukaisesti. Velallisen kotipaikan jäsenvaltion viranomainen vastaisi tämän jälkeen tiedoksiannon toimittamisesta kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti ja ilmoittaisi myöhemmin tiedoksiantamisen tuloksesta Helsingin kärjäoikeudelle 28 artiklan 3 kohdan kolmannen alakohdan mukaisesti.

Tiedoksi annettavat asiakirjat luetellaan 28 artiklan 5 kohdassa.

Tiedoksiannon vireille saattamista koskevan vastuun antaminen tuomioistuimelle tarkoittaisi sitä, että turvaamismääräyshakemusta Suomessa käsittelevän tuomioistuimen pitäisi määräyksen antamisen yhteydessä varautua myös määräyksen tiedoksiantoa koskeviin toimiin siten, että kaikki tarvittavat asiakirjat ja niiden käännökset olisivat saatavilla siinä vaiheessa kun tiedoksiantomenettely on aloitettava. Käännösten toimittamisesta vastaisi asetuksen pääasiallisen sisällön yhteydessä selostetusti velkoja lukuun ottamatta turvaamismääräystä, jonka käännöksen laatii vakiolomakkeen avulla tuomioistuin siten kuin 23 artiklan 4 kohdassa säädetään.

Erityistä huomiota olisi vielä kiinnitettävä 28 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuun tilanteeseen, jossa tiedoksi annettavat asiakirjat pitäisi toimittaa velallisen kotipaikan jäsenvaltion viranomaiselle jo aikaisemmassa vaiheessa eli välittömästi turvaamismääräyksen antamisen jälkeen. Säännös koskee niitä todennäköisesti varsin tavanomaisia tilanteita, joissa velallisen kotipaikan jäsenvaltio on ainoa täytäntöönpanojäsenvaltio eli kaikki turvaamisen kohteena olevat tilit sijaitsevat velallisen kotipaikan jäsenvaltiossa. Tällaisessa tilanteessa tiedoksi annettavat asiakirjat pitäisi toimittaa velallisen kotipaikan jäsenvaltioon samaan aikaan turvaamismääräyksen toimittamisen kanssa 23 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Tuomioistuin ei

siten voi näissä tilanteissa jäädä odottamaan 25 artiklan mukaisen ilmoituksen vastaanottamista tiedoksiantomenettelyn aloittamiseksi vaan sen tulisi turvaamismääräyksen antamisen jälkeen viipymättä toimittaa täytäntöönpanojäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle sekä täytäntöönpanossa että tiedoksiannossa tarvittavat asiakirjat. Tuomioistuimien voisikin jo velkojan hakemusta tutkiessaan tarkistaa, onko velallisen kotipaikan jäsenvaltio velkojan antamien tietojen perusteella ainoa täytäntöönpanojäsenvaltio. Jos vastaus olisi myönteinen, tuomioistuin voisi varmistaa, että kaikki täytäntöönpanoon ja tiedoksiantoon tarvittavat asiakirjat mahdollisine käännöksineen olisivat saatavilla siten, että ne voitaisiin toimittaa täytäntöönpanojäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle viipymättä turvaamismääräyksen antamisen jälkeen.

Jos velallisen kotipaikka olisi kolmannessa valtiossa, tiedoksianto toimitettaisiin 28 artiklan 4 kohdan nojalla Suomessa sovellettavien kansainvälistä tiedoksiantoa koskevien sääntöjen mukaisesti. Suomessa yleissäännös kansainvälisistä tiedoksiannoista sisältyy oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 8 §:ään, jonka mukaan jos tiedoksiannon vastaanottaja oleskelee ulkomailla ja hänen osoitteensa on tiedossa, eikä tiedoksiantoa ole 2 §:n mukaan uskottu asianosaisen huolehdittavaksi, tuomioistuimen tulee huolehtia tiedoksi annettavien asiakirjojen lähettämisestä siten kuin siitä on erikseen säädetty tai asianomaisen vieraan valtion kanssa sovittu. Ehdotuksen mukaan tiedoksiantamisen vireille saattamisesta vastaisi myös 28 artiklan 4 kohdan tilanteissa turvaamismääräyksen antanut tuomioistuin, mikä tarkoittaisi, että tiedoksiantoa ei voitaisi uskoa asianosaisen huolehdittavaksi. Muilta osin kansainvälisessä tiedoksiannossa voitaisiin soveltaa oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 8 §:ää, mistä otettaisiin selventävä säännös tiedoksiantotapoja koskevaan 11 §:ään.

10 §. *Toisessa jäsenvaltiossa annetun turvaamismääräyksen tiedoksianto Suomessa.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi asetuksen 28 artiklan 3 kohtaa täydentävät säännökset tilanteista, joissa turvaamismääräys on annettu toisessa jäsenvaltiossa ja velallisen kotipaikka on Suomessa. Tällöin joko turvaamismääräyksen antanut tuomioistuin tai velkoja, alkuperäjäsenvaltion lainsäädännöstä riippuen, toimittaisi tiedoksi annettavat asiakirjat Suomen 50 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti ilmoittamalle toimivaltaiselle viranomaiselle. Kyseisen viranomaisen olisi 28 artiklan 3 kohdan mukaan toteutettava viipymättä tarpeelliset toimet tiedoksiannon toimittamiseksi velalliselle Suomen lainsäädännön mukaisesti. Lisäksi toimivaltaisen viranomaisen olisi ilmoitettava velalliselle suoritettujen tiedoksiantamisen tulokset turvaamismääräyksen antaneelle tuomioistuimelle tai velkojalle riippuen siitä, kumpi toimitti tiedoksi annettavat asiakirjat.

Täydentävät kansalliset säännökset koskisivat siten tiedoksiantoon toimivaltaisten viranomaisten valintaa. Kyseisten viranomaisten olisi noudatettava 28 artiklan 3 kohdan vaatimuksia ja muilta osin kansallista lainsäädäntöä. Tiedoksiannossa noudatettavista tiedoksiantotavoista säädettäisiin 11 §:ssä.

Pykälän *1 momenttiin* otettaisiin selventävä säännös siitä, missä tilanteissa pykälää sovellettaisiin. Kysymys olisi edellä lausutusti toisessa jäsenvaltiossa annetusta turvaamismääräyksestä, joka olisi annettava tiedoksi velalliselle, jonka kotipaikka on Suomessa. Tiedoksiannossa olisi noudatettava asetuksen 28 artiklaa ja pykälän täydentäviä säännöksiä. Pykälä ei siten koskisi tilanteita, joissa turvaamismääräys olisi annettu Suomessa ja velallisen kotipaikka olisi Suomessa. Tällöin sovellettaisiin edellä lausutusti asetuksen 28 artiklan 2 kohtaa ja ehdotettua 9 §:ää.

Tiedoksiantoon Suomessa toimivaltaisesta viranomaisesta, jolle tiedoksi annettavat asiakirjat toisesta jäsenvaltiosta toimitettaisiin, säädettäisiin 2 ja 3 momentissa. Yleisperusteluissa mainituista syistä ehdotetaan, että toimivaltainen viranomainen riippuisi siitä, olisiko Suomessa ennen tiedoksiantoa toteutettu tilin turvaaminen. Jos jokin turvaamisen kohteena olevista

pankkitileistä sijaitsisi Suomessa, tiedoksi annettavat asiakirjat toimitettaisiin *2 momentin* mukaan ulosottomiehelle tai Valtakunnanvoudinvirastolle, jonka olisi toimitettava asiakirjat edelleen ulosottomiehelle. Ulosottomies antaisi asiakirjat vastaanotettuaan ne tiedoksi velalliselle 28 artiklan 3 kohdan sekä ehdotetun 11 §:n 2 momentin mukaisesti.

Ehdotettua 2 momenttia sovellettaisiin, jos vähintään yksi turvaamisen kohteena olleista tileistä sijaitsisi Suomessa. Tiedoksiannon toimittaisi ensisijaisesti se ulosottomies, joka olisi aikaisemmin toteuttanut turvaamisen ja antanut 25 artiklan mukaisen ilmoituksen varojen turvaamisesta.

Ehdotettua 2 momenttia sovellettaisiin myös tilanteessa, jossa Suomi olisi 28 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan mukaisesti sekä velallisen kotipaikan jäsenvaltio että ainoa täytäntöönpanojäsenvaltio. Tällöin tiedoksi annettavat asiakirjat toimitettaisiin ulosottomiehelle tai Valtakunnanvoudinvirastolle samaan aikaan turvaamismääräyksen toimittamisen kanssa 23 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Tiedoksi annettavat asiakirjat jäisivät tämän jälkeen turvaamismääräyksen täytäntöönpanosta huolehtivan ulosottomiehen haltuun odottamaan varojen turvaamista ja siitä annettavaa ilmoitusta. Toimivaltaisen viranomaisen olisi 28 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan sanamuodon mukaan saatettava asiakirjojen tiedoksiantaminen vireille kolmannen työpäivän loppuun mennessä 25 artiklan mukaisen ilmoituksen vastaanottamisesta. Ehdotetun 7 §:n mukaan ulosottomies kuitenkin antaisi 25 artiklan mukaisen ilmoituksen itse. Edellä mainittu kolmen päivän määräaika tiedoksiantamisen vireille saattamiselle voitaisiin tämän vuoksi laskea 25 artiklan mukaisen ilmoituksen antamisesta.

Jos mikään turvaamisen kohteena olevista pankkitileistä ei sijaitsisi Suomessa, tiedoksi annettavat asiakirjat toimitettaisiin *3 momentin* nojalla Helsingin käräjäoikeudelle. Helsingin käräjäoikeuden olisi annettava asiakirjat tiedoksi velalliselle 28 artiklan 3 kohdan sekä ehdotetun 11 §:n 1 momentin mukaisesti. Säännöstä sovellettaisiin tilanteessa, jossa turvaamismääräysmenettelyllä ei olisi muuta kiinnekohtaa Suomeen kuin velallisen kotipaikka, eikä Suomessa lähtökohtaisesti olisi suoritettu menettelyyn liittyviä toimia ennen tiedoksiantoa. Turvaamismääräys olisi annettu ja myös pantu täytäntöön Suomen ulkopuolella.

Sekä ulosottomiehen että Helsingin käräjäoikeuden tulisi toimittaa tiedoksianto 28 artiklan 3 kohdan vaatimusten mukaisesti. Tämä tarkoittaisi muun muassa velvollisuutta toteuttaa tiedoksiantoon liittyvät toimet viipymättä ja ilmoittaa tiedoksiantamisen tuloksesta turvaamismääräyksen antaneelle tuomioistuimelle tai velkojalle siten kuin 28 artiklan 3 kohdan kolmannessa alakohdassa tarkemmin säädetään. Asiasta otettaisiin selvyyden vuoksi säännös 2 ja 3 momentin loppuun. Noudatettavista tiedoksiantotavoista säädettäisiin ehdotetussa 11 §:ssä.

Suomi ilmoittaisi edellä sanotun mukaisesti komissiolle, että toimivaltaisia viranomaisia turvaamismääräyksen tiedoksiantamiseen olisivat ulosottomies ja Helsingin käräjäoikeus siitä riippuen, sijaitseeko jokin turvaamisen kohteena olevista pankkitileistä Suomessa vai ei. Jos toimivaltainen viranomainen olisi ulosottomies, tiedoksi annettavat asiakirjat voitaisiin toimittaa myös Valtakunnanvoudinvirastolle.

11 §. Tiedoksiantotavat. Pykälässä säädettäisiin tiedoksiantotavoista eli siitä, miten turvaamismääräyksen tiedoksianto Suomessa toimitettaisiin. Yleisperusteluissa mainituista syistä tiedoksianto tulisi toimittaa todisteellisesti. Tiedoksiannon toimittaisi 9 ja 10 §:n mukaisesti joko Helsingin käräjäoikeus tai ulosottomies. Pykälässä mainittaisiin erikseen ne oikeudenkäymiskaaren 11 luvun ja ulosottokaaren 3 luvun tiedoksiantotavat, jotka tulisivat kysymykseen turvaamismääräyksen tiedoksiannossa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Helsingin käräjäoikeuden toimittamassa tiedoksiannossa noudatettavista tiedoksiantotavoista. Säännös koskisi siten 28 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tilannetta, jossa turvaamismääräys olisi annettu Suomessa ja velallisen kotipaikka olisi Suomessa. Tiedoksiannon toimittaisi tällöin turvaamismääräyksen antanut tuomioistuim eli Helsingin käräjäoikeus. Lisäksi säännös soveltuisi 28 artiklan 3 kohdassa ja ehdotetun 10 §:n 3 momentissa tarkoitettussa tilanteessa, jossa turvaamismääräys olisi annettu toisessa jäsenvaltiossa ja velallisen kotipaikka olisi Suomessa, mutta turvaamisen kohteena oleva pankkitili ei sijaitisi Suomessa. Tällöinkin tiedoksiannon toimittaisi Helsingin käräjäoikeus. Vielä säännös soveltuisi 28 artiklan 4 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa, jossa turvaamismääräys olisi annettu Suomessa ja velallisen kotipaikka olisi kolmannessa valtiossa. Tiedoksiannon toimittaisi ehdotetun 9 §:n nojalla näissäkkin tilanteissa Helsingin käräjäoikeus.

Ehdotuksen mukaan tuomioistuim toimittaisi tiedoksiannon todisteellisesti oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 3, 4, 7 tai 8 §:ssä säädettyä tiedoksiantotapaa noudattaen. Tuomioistuimen käytettävissä olevia tiedoksiantotapoja olisivat siten asiakirjojen lähettäminen postitse saantitodistusta vastaan tai kirjeellä tai sähköisenä viestinä vastaanottotodistusta vastaan (3 §), haastemiestiedoksianto (4 §), sijaistiedoksianto (7 §) ja kansainvälinen tiedoksianto (8 §). Viimeksi mainittu tulisi kysymykseen ainoastaan 28 artiklan 4 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa, jossa velallisen kotipaikka olisi kolmannessa valtiossa.

Tiedoksiantotavan valinnassa olisi otettava huomioon turvaamismääräysmenettelyn erityispiirteet. Turvaamismääräys annetaan *ex parte* -menettelyssä, jossa velallisen oikeusturvaan on kiinnittävä korostettua huomiota. Lisäksi tiedoksianto tulisi toimittaa nopeasti. Velallisella on asetuksen 33 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla oikeus hakea turvaamismääräyksen peruuttamista tai muuttamista, jos 28 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuja asiakirjoja ei anneta hänelle tiedoksi 14 päivän kuluessa tilin turvaamisesta. Vaikka tällainen tiedoksiannon toimittamatta jättäminen onkin mahdollista korjata 33 artiklan 3 kohdan nojalla, tiedoksiantotavan valinnassa olisi kiinnitettävä erityistä huomiota menettelyn kiireellisyyteen.

Valittavan tiedoksiantotavan tulisi luonnollisesti täyttää myös oikeudenkäymiskaaren 11 luvussa säädetty edellytykset. Esimerkiksi asiakirjojen lähettäminen kirjeellä edellyttäisi oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 3 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan sitä, että voitaisiin olettaa, että velallinen saisi tiedon asiakirjasta ja määräpäivään mennessä palauttaisi todistuksen tiedoksiannon vastaanottamisesta. Jos sen sijaan voitaisiin pitää ilmeisenä, ettei tiedoksiantoa saada toimitetuksi 3 §:ssä mainitulla tavalla, tiedoksiannon voisi toimittaa haastemies 4 §:n mukaisesti. Vastaavasti 7 §:ssä tarkoitettua sijaistiedoksiannon tekeminen edellyttäisi kyseisessä pykälässä mainittujen edellytysten täyttymistä. Käytännössä haastemiestiedoksiannolla tulisi todennäköisesti olemaan turvaamismääräyksen tiedoksiannossa keskeinen rooli muun muassa menettelyn edellä selostetun kiireellisyyden vuoksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ulosottomiehen toimittamassa tiedoksiannossa noudatettavista tiedoksiantotavoista. Säännöstä sovellettaisiin siten asetuksen 28 artiklan 3 kohdassa ja ehdotetun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa, jossa turvaamismääräys olisi annettu toisessa jäsenvaltiossa, velallisen kotipaikka olisi Suomessa ja myös jokin turvaamisen kohteena olevista pankkitileistä sijaitisi Suomessa. Ehdotuksen mukaan ulosottomies toimittaisi tiedoksiannon ulosottokaaren 3 luvun 41 §:ssä säädettyä todisteellista tiedoksiantotapaa noudattaen. Näin ollen kaikki mainitussa säännöksessä säädetty tiedoksiantotavat tulisivat kysymykseen. Tiedoksiantotavan valinnassa olisi tältäkin osin otettava huomioon edellä selostetut asetuksen vaatimukset ja tiedoksiantotavoille ulosottokaaren edellä mainitussa säännöksessä asetetut edellytykset.

12 §. *Velallisen oikeussuojakeinot turvaamismääräystä vastaan.* Velallisen oikeussuojakeinoista turvaamismääräystä vastaan säädetään asetuksen 33 artiklassa. Velallinen voi artiklassa säädetyillä edellytyksillä hakea alkuperäjäsenvaltion toimivaltaiselta tuomioistuimelta turvaamismääräyksen peruuttamista tai muuttamista sekä vakuutta koskevan päätöksen uudelleentarkastelua.

Pykälässä säädettäisiin 33 artiklan oikeussuojakeinojen myöntämiseen Suomessa toimivaltaisesta tuomioistuimesta, josta Suomen on asetuksen 50 artiklan 1 kohdan 1 alakohdan nojalla ilmoitettava komissiolle. Muita täydentäviä säännöksiä ei 33 artiklan osalta tarvittaisi, sillä artiklassa säädetään tyhjentävästi oikeussuojakeinojen edellytyksistä. Oikeussuojakeinojen hakemista koskevasta menettelystä taas säädetään 33 artiklan lisäksi 36 artiklassa, jota täydentävistä säännöksistä säädettäisiin ehdotetussa 19 §:ssä.

Kuten yleisperusteluissa on todettu, velallista kuullaan asetuksen mukaisessa menettelyssä ensimmäisen kerran tämän vedotessa johonkin asetuksen 4 luvun oikeussuojakeinoon. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että asetuksen 33 artiklassa tarkoitettua oikeussuojakeinoa koskevan hakemuksen tutkisi se tuomioistuin, joka olisi antanut turvaamismääräyksen eli esityksen mukaan Helsingin kärjäoikeus. Kyseisen tuomioistuimen toimivalta kattaisi kaikki 33 artiklassa mainitut oikeussuojakeinot eli myös artiklan 2 kohdan mukaisen velallisen hakemuksen vakuutta koskevan päätöksen uudelleentarkastelusta.

Artiklan 3 kohdassa säädetään mahdollisuudesta korjata 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu tiedoksiannon toimittamatta jättäminen. Säännöksessä mainitaan alkuperäjäsenvaltion lainsäädännön mukaan tiedoksiannosta vastaava elin (3 kohdan toisen alakohdan a alakohta ja kolmas alakohta). Suomen ollessa alkuperäjäsenvaltio kyseinen tiedoksiannosta vastaava elin olisi ehdotetun 9 §:n mukaisesti turvaamismääräyksen antanut tuomioistuin.

Pykälässä säädetty toimivalta koskisi toisaalta vain 33 artiklassa mainittuja oikeussuojakeinoja. Toimivaltaisesta viranomaisesta tai tuomioistuimesta 34 artiklan ja joidenkin 35 artiklan oikeussuojakeinojen osalta säädettäisiin 13 §:ssä. Kuten 2 §:n perusteluissa todetaan, eräät 35 artiklassa mainitut oikeussuojakeinot käsittelee suoraan artiklan sanamuodon nojalla turvaamismääräyksen antanut tuomioistuin. Erillisiä täydentäviä säännöksiä toimivaltaisesta tuomioistuimesta ei siten kyseisten oikeussuojakeinojen osalta tarvita.

13 §. *Oikeussuojakeinot turvaamismääräyksen täytäntöönpanoa vastaan.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi asetuksen 34 ja 35 artiklan oikeussuojakeinoja täydentävät säännökset. Kysymys olisi turvaamismääräyksen täytäntöönpanoon kohdistuvista oikeussuojakeinoista. Pykälä koskisi siten tilanteita, joissa Suomi olisi täytäntöönpanojäsenvaltio eli jokin turvaamisen kohteena olevista pankkitileistä sijaitisi Suomessa. Pykälä ei sen sijaan koskisi 35 artiklan alkuperäjäsenvaltiosta haettavia oikeussuojakeinoja, joiden osalta toimivalta kuuluu suoraan artiklan sanamuodon nojalla turvaamismääräyksen antaneelle tuomioistuimelle.

Pykälässä säädettäisiin edellä mainittujen oikeussuojakeinojen myöntämiseen toimivaltaisesta tuomioistuimesta tai täytäntöönpanoviranomaisesta. Suomen on 34 artiklan osalta ilmoitettava mainitut tiedot komissiolle 50 artiklan 1 kohdan 1 alakohdan nojalla.

Toimivalta 34 artiklan 1 kohdassa sekä 35 artiklan 3 ja 4 kohdassa mainittujen täytäntöönpanoon kohdistuvien oikeussuojakeinojen myöntämiseen voidaan asetuksen mukaan antaa täytäntöönpanojäsenvaltiossa joko tuomioistuimelle tai täytäntöönpanoviranomaiselle. Yleisperusteluissa mainituista syistä ehdotetaan, että toimivalta olisi täytäntöönpanoviranomaisella eli ulosottomiehellä.

Pykälän 1 momentissa todettaisiin, että ulosottomies olisi toimivaltainen viranomaisen 34 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua oikeussuojakeinoa koskevassa asiassa. Kyseessä olisi ensisijaisesti se ulosottomies, joka olisi pannut turvaamismääräyksen täytäntöön.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin toimivaltaisesta tuomioistuimesta 34 artiklan 2 kohdan oikeussuojakeinon osalta. Kyseisestä *ordre public* -perustetta koskevasta oikeussuojakeinosta voi asetuksen mukaan päättää ainoastaan tuomioistuin. Yleisperusteluissa mainituista syistä ehdotetaan, että kyseinen tuomioistuin olisi Suomessa tapahtuvan täytäntöönpanon osalta Helsingin käräjäoikeus.

Pykälän 3 momentin mukaan ulosottomies olisi toimivaltainen 35 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua oikeussuojakeinoa koskevassa asiassa siltä osin kuin pyyntö koskee turvaamismääräyksen täytäntöönpanon lopettamista tai rajoittamista. Sanamuoto perustuisi siihen, että velallinen ja velkoja voivat 35 artiklan 3 kohdan nojalla pyytää turvaamismääräyksen antanutta tuomioistuinta peruuttamaan määräyksen tai muuttamaan sitä, tai täytäntöönpanojäsenvaltion tuomioistuinta tai viranomaista lopettamaan määräyksen täytäntöönpanon tai rajoittamaan sitä. Ulosottomiehen toimivalta koskisi siten ainoastaan jälkimmäisiä tilanteita, joissa velallinen ja velkoja hakisivat täytäntöönpanon lopettamista tai rajoittamista Suomen ollessa täytäntöönpanojäsenvaltio.

Ulosottomies olisi ehdotetun 3 momentin mukaan toimivaltainen myös 35 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua oikeussuojakeinoa koskevassa asiassa. Asetuksen 35 artiklan 4 kohdan nojalla velkoja voi pyytää turvaamismääräyksen täytäntöönpanon muuttamista 31 artiklan mukaisesti sovellettavan vapautuksen mukauttamiseksi sillä perusteella, että muita vapautuksia on jo sovellettu riittävässä määrin yhdessä tai useammassa muussa jäsenvaltiossa sijaitsevaan yhteen tai useampaan tiliin liittyen. Kysymys on siten käytännössä turvaamisesta 31 artiklan nojalla vapautettavan määrän alentamisesta sillä perusteella, että muissa jäsenvaltioissa sijaitsevien velallisen tilien osalta on jo tehty riittävässä määrin vapautuksia.

Turvaamisesta 31 artiklan nojalla vapautettavat määrät perustuvat täytäntöönpanojäsenvaltion kansalliseen lainsäädäntöön ulosotosta vapautettavista määristä. Suomessa turvaamisesta vapautettavat määrät perustuisivat ulosotokaaren 4 luvun 21 §:n 1 momentin 6 kohdan säännöksen ulosmittauksesta erotettavasta määrästä. Vapautuksen mukauttaminen Suomessa 35 artiklan 4 kohdan nojalla edellyttäisi siten sitä, että turvaamisesta olisi muussa jäsenvaltiossa tai muissa jäsenvaltioissa vapautettu vähintään ulosotokaaren edellä mainitun säännöksen mukainen ulosmittauksesta erotettava määrä.

Velkojan 35 artiklan 4 kohdan mukaisen pyynnön edellytyksiä harkittaessa olisi siten otettava huomioon turvaamisesta muissa jäsenvaltioissa vapautetut määrät. Mukautus ei voisi olla asianmukainen, jos turvaamisesta vapautettava kokonaismäärä olisi sen tuloksena pienempi kuin ulosotokaaren 4 luvun 21 §:n 1 momentin 6 kohdassa edellytetty määrä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta toimittaa 1 ja 3 momentissa tarkoitettua oikeussuojakeinoa koskeva hakemus myös Valtakunnanvoudinvirastolle, joka toimittaisi hakemuksen edelleen ulosottomiehelle.

14 §. Muutoksenhaku tuomioistuimen ratkaisuun. Pykälään ehdotetaan otettavaksi asetuksen 21 ja 37 artiklaa täydentävä säännös tuomioistuimen ratkaisusta tehtävästä muutoksenhausta. Tällaisia tuomioistuimen ratkaisuja olisivat 21 artiklassa tarkoitettu turvaamismääräyksen hylkääminen kokonaan tai osittain sekä oikeussuojakeinoja koskevien päätösten osalta tuomioistuimen 33 artiklan, 34 artiklan 2 kohdan sekä 35 artiklan 1 ja 3 kohdan nojalla tekemät päätökset turvaamismääräyksen peruuttamisesta tai muuttamisesta sekä vakuutta koskevan pää-

töksen uudelleentarkastelusta tai täytäntöönpanon lopettamisesta. Muutoksenhausta ulosottomiehen 34 artiklan 1 kohdan sekä 35 artiklan 3 ja 4 kohdan nojalla tekemiin päätöksiin säädettäisiin ehdotetussa 15 §:ssä.

Yleisperusteluissa mainituista syistä ehdotetaan, että asetuksen mukaisessa menettelyssä annettuun käräjäoikeuden ratkaisuun haettaisiin muutosta hovioikeudelta tyytymättömyyttä ilmoittamatta siten kuin asetuksen 21 ja 37 artiklassa säädetään. Muilta osin muutoksenhaussa noudatettaisiin, mitä oikeudenkäymiskaaressa säädetään, jollei asetuksessa toisin säädetä. Viittaus asetukseen olisi selventävä ja korostaisi sitä, että muutoksenhaussa olisi ensisijaisesti otettava huomioon asetuksen vaatimukset.

Asetuksen 21 artiklan osalta voidaan kiinnittää huomiota ensinnäkin siihen, että artiklassa säädetty muutoksenhakuoikeus koskee vain velkojaa. Velallisella ei sen sijaan ole varsinaista muutoksenhakuoikeutta turvaamismääräyksen antamista koskevaan päätökseen. Tämän vuoksi velallinen ei voisi tehdä myöskään oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 14 a §:n mukaista vastavalitusta velkojan 21 artiklan mukaisen valituksen johdosta.

Velallinen voi turvaamismääräyksestä tiedon saatuaan riitauttaa turvaamismääräyksen antamisen tai sen täytäntöönpanon hakemalla asetuksen 4 luvussa mainittuja oikeussuojakeinoja. Oikeussuojakeinon hakemista ei yleisperusteluissa mainituista syistä kuitenkaan voida rinnastaa muutoksenhakuun vaan pikemminkin ensimmäisessä asteessa käytävän menettelyn yhteydessä tapahtuvaan velallisen kuulemiseen. Velallisen ensimmäinen varsinainen muutoksenhakuoikeus kohdistuu oikeussuojakeinoa koskevaan päätökseen 37 artiklan mukaisesti.

Velkojan 21 artiklan mukainen muutoksenhakuoikeus koskee artiklan 1 kohdan nojalla vain päätöstä, jolla turvaamismääräyshakemus on kokonaan tai osaksi hylätty.

Muutosta on 21 artiklan 2 kohdan mukaan haettava 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona päätöksestä ilmoitettiin velkojalle. Kyseinen 30 päivän määräaika tulisi Suomessa laskea tuomioistuimen päätöksen antamispäivästä. Tämä olisi asetuksen 17 artiklan 5 kohdan nojalla mahdollista, koska päätöksen antamisajankohta olisi ilmoitettu velkojalle oikeudenkäymiskaaren 24 luvun 8 §:n 3 momentin mukaisesti ennen päätöksen antamista.

Muutoksenhaussa olisi edelleen otettava huomioon 21 artiklan 3 kohdan säännös, jonka mukaan muutosta on käsiteltävä 11 artiklan mukaisessa *ex parte* -menettelyssä, jos turvaamismääräys on hylätty kokonaan. Hovioikeus ei siten tällaisessa tilanteessa voisi pyytää velallista vastaamaan velkojan valitukseen tai muutenkaan ilmoittaa velalliselle muutoksenhausta.

Jos hovioikeus 21 artiklan mukaisen muutoksenhaun johdosta muuttaisi käräjäoikeuden ratkaisua eli katsoisi, että turvaamismääräyshakemus on kokonaan tai osittain hyväksyttävä, asia olisi perusteltua palauttaa käräjäoikeuteen turvaamismääräyksen antamista varten 19 artiklan mukaisesti. Tämä johtuu menettelyn *ex parte* -luonteesta ja oikeussuojakeinoja koskevista säännöksistä. Kuten edellä on todettu, velallisen hakema oikeussuojakeino rinnastuu velallisen kuulemiseen. Tämän vuoksi oikeussuojakeinoa turvaamismääräystä vastaan tulisi hakea turvaamismääräyksen antaneelta tuomioistuimelta. Jos hovioikeus asian palauttamisen sijaan antaisi turvaamismääräyksen itse, tämä johtaisi siihen, että velallisen kuuleminen eli oikeussuojakeinon hakeminen turvaamismääräystä vastaan tapahtuisi hovioikeudessa eli suoraan muutoksenhakuasteessa. Samalla 37 artiklan mukainen muutoksenhaku oikeussuojakeinoa koskevasta päätöksestä tapahtuisi hovioikeudesta korkeimpaan oikeuteen. Tätä ei voitaisi pitää perusteltuna.

Muutoksenhaussa 33—35 artiklan mukaisesta oikeussuojakeinoa koskevasta päätöksestä on 37 artiklan mukaan käytettävä erityistä muutoksenhakulomaketta. Muilta osin 37 artiklassa ei ole muutoksenhakumenettelyä koskevia säännöksiä. Muutosta haettaisiin ehdotuksen mukaan hovioikeudelta tyytymättömyyttä ilmoittamatta. Määräaika muutoksenhaulle olisi oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 12 §:n 1 momentin mukaisesti 30 päivää käräjäoikeuden ratkaisun antamispäivästä. Suomi ilmoittaisi mainitun määräajan ja sen alkamisajankohdan komissiolle 50 artiklan 1 kohdan m alakohdan mukaisesti.

Sekä 21 että 37 artiklan nojalla tapahtuvassa muutoksenhaussa tarvittaisiin jatkokäsittelylupa oikeudenkäymiskaaren 25 a luvun 5 §:n 1 momentin (386/2015) mukaisesti.

Toimivaltainen tuomioistuin pykälässä tarkoitettujen, muutoksenhaun kohteena olevien ratkaisujen antamiseen olisi ensimmäisessä oikeusasteessa Helsingin käräjäoikeus. Tämän vuoksi muutoksenhakutuomioistuimena olisi Helsingin hovioikeus, jonka ratkaisusta voitaisiin hakea valituslupaa korkeimmalta oikeudelta oikeudenkäymiskaaren säännösten mukaisesti. Suomi ilmoittaisi edellä mainitut tuomioistuimet komissiolle 50 artiklan 1 kohdan d ja m alakohdan mukaisesti.

15 §. *Muutoksenhaku ulosottomiehen ratkaisuun.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi asetuksen 37 artiklaa täydentävä säännös ulosottomiehen ratkaisusta tehtävästä muutoksenhausta. Muutoksenhaku koskisi ulosottomiehen 34 artiklan 1 kohdan sekä 35 artiklan 3 ja 4 kohdan oikeussuojakeinoista tekemiä päätöksiä.

Yleisperusteluissa mainituista syistä ehdotetaan, että asetuksen mukaisessa menettelyssä tehtyyn ulosottomiehen päätökseen haettaisiin muutosta käräjäoikeudelta siten kuin asetuksen 37 artiklassa säädetään. Viittaus 37 artiklaan tarkoittaisi, että pykälässä säädetty muutoksenhakumenettely koskisi ulosottomiehen 34 ja 35 artiklan oikeussuojakeinoista tekemiä ratkaisuja. Muilta osin muutoksenhaussa noudatettaisiin, mitä ulosottokaaren 11 luvussa säädetään, jollei asetuksessa toisin säädetä. Pykälän sanamuoto muistuttaisi ehdotettua 14 §:ää tuomioistuimen ratkaisuihin tapahtuvasta muutoksenhausta. Viittaus asetukseen olisi myös 15 §:ssä selventävä ja korostaisi sitä, että muutoksenhaussa olisi ensisijaisesti otettava huomioon asetuksen vaatimukset.

Asetuksen vaatimusten osalta on syytä mainita erikseen, että pykälässä säädetty muutoksenhaku ei koskisi ulosottomiehen turvaamismääräyksen täytäntöönpanossa asetuksen 3 luvun nojalla suorittamia toimia. Jos velallinen tai velkoja haluaisi riitauttaa tällaisen täytäntöönpanoratkaisun, hänen tulisi hakea jotain 34 tai 35 artiklassa mainittua oikeussuojakeinoa. Oikeussuojakeinoihin vetoaminen voidaan yleisperusteluissa lausutusti rinnastaa pikemminkin kuulemiseen kuin muutoksenhakuun. Ulosottomieheltä haettavia oikeussuojakeinoja voidaan verrata myös ulosottokaaren 10 luvun 1—5 §:ssä säädettyyn itseoikaisuun. Varsinainen 37 artiklassa ja pykälässä tarkoitettu muutoksenhaku tapahtuisi siten vasta ulosottomiehen edellä mainituista oikeussuojakeinoista tekemistä päätöksistä.

Toinen suoraan asetuksesta johtuva poikkeus ulosottokaaren 11 luvun säännöksiin on se, että muutoksenhaussa on 37 artiklan nojalla käytettävä erityistä muutoksenhakulomaketta.

Ulosottokaaren 11 luvun täydentävä soveltaminen tarkoittaisi yleisperusteluissa lausutusti sitä, että toimivalta pykälässä tarkoitettujen muutoksenhaun osalta kuuluisi jollekin ulosottovalituksia ulosottokaaren 11 luvun 2 §:n 2 momentin nojalla käsittelevälle käräjäoikeudelle. Muutosta haetaan mainitun pykälän 3 momentin mukaan siltä käräjäoikeudelta, jonka tuomiopiirissä täytäntöönpanotoimi on suoritettu.

Jäsenvaltioiden on 50 artiklan 1 kohdan m alakohdan nojalla ilmoitettava komissiolle paitsi 37 artiklan mukaisen muutoksenhaun käsittelevä tuomioistuin, myös muutoksenhaulle kansallisen lainsäädännön mukaan asetettu määräaika ja määräajan alkamisajankohta. Tältä osin voidaan soveltaa ulosottoaaren 11 luvun 5 ja 6 §:n säännöksiä määräajasta ja määräajan laskemisesta. Määräaika 37 artiklan mukaisen valituksen tekemiseen olisi siten mainitun 5 §:n mukaisesti kolme viikkoa. Määräaika laskettaisiin 6 §:n 1 momentin mukaisesti päivästä, jona päätös tehtiin, jos siitä on asianomaiselle etukäteen ilmoitettu tai hän on ollut toimituksessa läsnä. Muussa tapauksessa valituksen määräaika laskettaisiin 6 §:n 2 momentin mukaan siitä päivästä, jona asianomainen on saanut tiedon päätöksestä. Ulosottoaaren 3 luvun 39 §:n 2 momentissa säädetään siitä, milloin vastaanottajan katsotaan saaneen tiedon postitse tai sähköisesti lähetetystä päätöksestä.

16 §. *Velallisen oikeus asettaa vakuus turvaamisen sijasta.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi asetuksen 38 artiklaa täydentävät säännökset velallisen oikeudesta asettaa vakuus turvaamisen sijasta.

Asetuksen 38 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään velallisen mahdollisuudesta hakea turvausmääräyksen antaneelta tuomioistuimelta turvattujen varojen vapauttamista antamalla määräyksen määrää vastaava vakuus tai arvoltaan vähintään vastaava vaihtoehtoinen vakuus. Menettely muistuttaisi siten velkojan 12 artiklan nojalla antamaa vakuutta. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan tämän vuoksi otettavaksi säännös, jonka mukaan ehdotetussa 3 §:ssä mainittua menettelyä velkojan vakuuden asettamisesta sovellettaisiin myös velallisen asettaessa vakuuden asetuksen 38 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla. Tämä tarkoittaisi ehdotetussa 3 §:ssä mainitun menettelyn noudattamista soveltuvin osin eli siinä määrin kuin se on mahdollista velallisen asettaessa vakuuden. Näin ollen vakuus asetettaisiin myös näissä tilanteissa ulosottomiehelle, vaikka päätösvalta asiasta kuuluisikin tuomioistuimelle.

Vakuudesta päättäminen olisi 38 artiklan 1 kohdan a alakohdan tilanteissa todennäköisesti 12 artiklan tilanteita helpompaa, koska asiaan ei liittyisi mahdollisen vahingon määrän arviointia vaan vakuuden määrä tai arvo vastaisi turvausmääräyksessä mainittua määrää. Jos tuomioistuin katsoisi, että velallisen hakemus varojen vapauttamisesta voitaisiin hyväksyä, tuomioistuimen tulisi ilmoittaa ulosottomiehelle vakuuden määrästä ja ohjata velallinen asettamaan vakuus kyseiselle ulosottomiehelle 3 §:n 2 momentissa säädetyn menettelyn mukaisesti. Ulosottomiehen tulisi ilmoittaa tuomioistuimelle, kun velallinen olisi asettanut vakuuden, ja ottaa samalla kantaa vakuuden hyväksyttävyyteen ja riittävyys samaan tapaan kuin velkojan asettaman vakuuden osalta 3 §:n 3 momentissa säädetään. Tuomioistuin voisi ratkaista velallisen hakemuksen turvattujen varojen vapauttamisesta saatuaan ulosottomieheltä tarvittavat tiedot.

Turvattujen varojen vapauttamiseen sovelletaan 38 artiklan 2 kohdan nojalla tarvittaessa 23 ja 24 artiklaa. Tuomioistuimen päätös varojen vapauttamisesta tulisi siten toimittaa täytäntöönpanojäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle. Varojen vapauttaminen tapahtuisi pankissa. Vakuuden antamisesta turvaamisen sijasta tulisi 38 artiklan 2 kohdan mukaan ilmoittaa velkojalle kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Myös velallisen asettama vakuus tulisi voida palauttaa sen jälkeen kun vakuuden säilyttämiselle ei olisi enää tarvetta. Tämän vuoksi pykälän *2 momenttiin* ehdotetaan otettavaksi ehdotetun 5 §:n 3 momentin kaltainen yleissäännös velallisen asettaman vakuuden palauttamisesta. Palauttaminen edellyttäisi näissäkin tilanteissa vakuuden asettajan eli velallisen vaatimusta, ja se voitaisiin tehdä ulosottoaaren 3 luvun 45 §:ssä mainituilla edellytyksillä. Tuomioistuin voisi tarvittaessa informoida velallista mahdollisuudesta pyytää vakuuden palauttamista esi-

merkiksi velallisen 38 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesta hakemuksesta tehtävän päätöksen yhteydessä.

Asetuksen 38 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään velallisen mahdollisuudesta hakea turvaamismääräyksen täytäntöönpanon lopettamista vakuutta vastaan. Hakemus voidaan täytäntöönpanojäsenvaltiossa tehdä joko toimivaltaiselle tuomioistuimelle tai kansallisesta lainsäädännöstä riippuen täytäntöönpanoviranomaiselle.

Ulosottomiehellä olisi edellä sanotusti keskeinen rooli turvaamismääräyksen Suomessa tapahtuvassa täytäntöönpanossa. Tämän vuoksi olisi perusteltua, että ulosottomies turvaamismääräyksen täytäntöönpanoon toimivaltaisena viranomaisena päättäisi myös 38 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua turvaamismääräyksen täytäntöönpanon lopettamisesta. Asiasta ehdotetaan otettavaksi säännös pykälän 3 momenttiin. Vakuuden asettamisessa noudatettavat menettelysäännökset, samoin kuin vakuuden palauttamista koskevat säännökset perustuisivat ulosottokaareen, joten niistä ei tarvitsisi pykälässä säätää erikseen.

17 §. *Maksu hakemuksen käsittelystä tuomioistuimessa.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi asetuksen 42 artiklaa täydentävä säännös maksusta, joka perittäisiin turvaamismääräystä koskevan hakemuksen käsittelystä tuomioistuimessa.

Asetuksen oikeudenkäyntimaksuja koskevan 42 artiklan mukaan menettelyssä, joka koskee turvaamismääräyksen hakemista tai oikeussuojakeinon käyttämistä turvaamismääräystä vastaan, ei saa periä suurempia oikeudenkäyntimaksuja kuin vastaavan kansallisen määräyksen hakemisesta tai oikeussuojakeinon käyttämisestä tällaista kansallista määräystä vastaan. Jäsenvaltioiden on 50 artiklan 1 kohdan n alakohdan nojalla ilmoitettava komissiolle 42 artiklan mukaisista oikeudenkäyntimaksuista.

Asetuksen pääasiallisen sisällön yhteydessä mainituista syistä esityksessä ehdotetaan, että turvaamismääräystä koskevan hakemuksen käsittelystä tuomioistuimessa perittäisiin samansuuruinen maksu kuin oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1 §:ssä tarkoitetun saamistakavarikkoa koskevan hakemuksen käsittelystä peritään tuomioistuinmaksulain nojalla. Maksun suuruus riippuisi siten tuomioistuinmaksulain sisällöstä.

Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisten turvaamistoimien käsittelystä tuomioistuinmaksulain mukaan perittävät maksut perustuvat tällä hetkellä hakijan vaatimusta tai oikeutta koskevasta pääasiasta perittävään maksuun. Jos pääasia on esimerkiksi niin sanottu laaja riita-asia, turvaamistoimiasian käsittelystä peritään käräjäoikeudessa oikeudenkäyntimaksua tuomioistuinmaksulain 2 §:n 1 momentin nojalla 500 euroa. Jos turvaamistoimi ja pääasia laitetaan viereille erillisinä, molemmista peritään erillinen oikeudenkäyntimaksu. Jos turvaamistointa sen sijaan haetaan pääasian vireillepanon yhteydessä, pääasiasta ja turvaamistoimesta peritään yhteinen oikeudenkäyntimaksu.

Turvaamismääräyshakemuksen käsittelystä perittävä maksu riippuisi siten pääasiaa koskevista tiedoista. Asetusta sovelletaan sen 2 artiklan mukaan rahallisiin vaateisiin siviili- ja kauppaoikeudellisissa rajat ylittävissä asioissa. Jos pääasia tulkittaisiin niin sanotuksi laajaksi riitaasiaksi, turvaamismääräyshakemuksesta perittävä maksu olisi 500 euroa. Jos pääasia olisi jokin muu tuomioistuinmaksulain 2 §:n 1 momentissa mainittu käräjäoikeudessa käsiteltävä asia, maksu olisi alhaisempi. Suomi ilmoittaisi mainitun 500 euron oikeudenkäyntimaksun ja muut tuomioistuinmaksulain 2 §:n 1 momentin nojalla mahdolliset maksut komissiolle 50 artiklan 1 kohdan n alakohdan mukaisesti.

Oikeussuojakeinon käyttämisestä turvaamismääräystä vastaan ei asetuksen pääasiallisen sisällön yhteydessä sanotusti perittäisi oikeudenkäyntimaksua. Oikeussuojakeinon käyttäminen rinnastuu tosiasiallisesti asian käsittelyn yhteydessä annettuun vastaukseen tai lausumaan, josta ei oikeudenkäymiskaaren mukaisessa menettelyssä voida periä oikeudenkäyntimaksua.

18 §. Käännökset. Pykälään ehdotetaan otettavaksi asetuksen 49 artiklan 2 kohtaa täydentävä säännös asiakirjojen käännöksistä.

Velalliselle tiedoksi annettaviin, asetuksen 28 artiklan 5 kohdan a ja b alakohdassa mainittuihin asiakirjoihin on asetuksen 49 artiklan 1 kohdan nojalla tarvittaessa liitettävä käännös tai translitteraatio velallisen kotipaikan jäsenvaltion viralliselle kielelle tai jollekin muulle kielelle, jota velallinen ymmärtää. Tuomioistuimelle tai toimivaltaiselle viranomaiselle osoitettavat asiakirjat voivat sen sijaan 49 artiklan 2 kohdan mukaan olla myös muulla asianomaisen jäsenvaltion hyväksymällä unionin toimielinten virallisella kielellä. Jäsenvaltioiden on 50 artiklan 1 kohdan o alakohdan mukaan ilmoitettava komissiolle asiakirjojen käännöksissä 49 artiklan 2 kohdan nojalla hyväksymänsä kielet.

Yleisperusteluissa mainituista syistä ehdotetaan, että Suomi ilmoittaisi hyväksyvänsä käännöksissä käytettäväksi kieleksi suomen ja ruotsin kielen ohella englannin kielen. Koska Suomen viranomaiset ovat pääsääntöisesti velvollisia ottamaan vastaan vain suomen- ja ruotsinkielisiä asiakirjoja, pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös, josta ilmenee, että tuomioistuimelle, Valtakunnanvoudinvirastolle tai ulosottomiehelle osoitettaviin asiakirjoihin on liitettävä käännös suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi.

Velvollisuus asetuksessa vaadittujen käännösten toimittamisesta kuuluisi yleisperusteluissa sanotusti asiakirjat toimittavalle velkojalle tai velalliselle, joka vastaisi myös käännösten kustannuksista. Poikkeuksena tästä olisi asetuksen 23 artiklan 4 kohdassa mainittu turvaamismääräyksen antaneen tuomioistuimen velvollisuus laatia määräyksestä käännös tai translitterointi käyttäen vakiolomakkeen asianmukaista kieliversiota.

19 §. Täydentävästi sovellettavat kansalliset menettelysäännökset. Kaikkiin menettelyllisiin kysymyksiin, joista ei erikseen säädetä asetuksessa, sovelletaan asetuksen 46 artiklan 1 kohdan mukaan sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jossa menettely tapahtuu. Kansallisten säännösten täydentävästä soveltamisesta säädetään myös turvaamismääräyksen täytäntöönpanoa koskevan 23 artiklan 1 ja 5 kohdassa.

Eurooppalainen tilivarojen turvaamismääräys on rajat ylittävä turvaamistoimi. Asetuksen mukaisista menettelyä voidaan siten verrata kansallisen lainsäädännön mukaisiin turvaamistoimiin, joista säädetään oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa. Turvaamistoimien täytäntöönpanosta taas säädetään ulosottokaaren 8 luvussa. Mainittuja säännöksiä tulisi edellä sanotusti soveltaa asetuksen mukaisessa menettelyssä täydentävästi eli siinä määrin kuin ne eivät ole ristiriidassa asetuksen kanssa. Asiasta olisi selvyiden vuoksi säädettävä asetusta täydentävässä laissa.

Kaikki kansallisia turvaamistoimia koskevat menettelysäännökset eivät sisälly oikeudenkäymiskaaren 7 lukuun ja ulosottokaaren 8 lukuun. Tämän vuoksi säännöksessä viitattaisiin yleisesti oikeudenkäymiskaaren säännöksiin turvaamistoimista ja ulosottokaaren säännöksiin turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanosta.

Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että turvaamistoimiasiassa noudatetaan soveltuvien osien normaaleja riita-asian oikeudenkäyntisääntöjä siltä osin kuin asiasta ei säädetä oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa tai luvun 5 §:n 3 momentissa viitatuissa oikeudenkäyntiä koskevan kysymyksen käsittelyä koskevissa säännöksissä. Turvaamistoimiasia ei ole oikeudenkäymiska-

ren 8 luvussa tarkoitettu hakemusasia, vaikka oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa puhutaankin turvaamistoimen hakemisesta.

Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanon osalta ulosottokaaren 8 luvun 7 ja 12 §:ssä säädetään ulosottokaaren muiden lukujen säännösten noudattamisesta soveltuvien osin.

Oikeudenkäymiskaaren ja ulosottokaaren täydentävä soveltaminen koskisi lähtökohtaisesti ainoastaan menettelyä. Aineellisten edellytysten soveltaminen edellyttää, että tämä nimenomaisesti sallitaan asetuksessa, kuten esimerkiksi velkojan vastuuta koskevassa 13 artiklan 3 kohdassa on tehty. Täydentävässä soveltamisessa olisi myös jatkuvasti kiinnitettävä huomiota asetuksen säännöksiin, jotka ovat kansalliseen lainsäädäntöön nähden ensisijaisia. Asetuksen säännöksiä ei myöskään voida tulkita kansallisen lainsäädännön sisällön perusteella.

20 §. *Voimaantulo.* Pykälässä on tavanomainen voimaantulosäännös.

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 18 päivänä tammikuuta 2017, jolloin asetus tulee täysimääräisesti sovellettavaksi.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eurooppalaisesta tilivarojen turvaamismääräysmenettelystä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa annetaan eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräysmenettelyn käyttöön ottamisesta rajat ylittävää velkojen perintää varten siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 655/2014, jäljempänä *asetus*, täydentävät säännökset.

2 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Asetuksessa tarkoitettu turvaamismääräystä koskeva hakemus tutkitaan Suomessa Helsingin käräjäoikeudessa.

3 §

Vakuuden asettaminen

Velkojalta vaadittavasta vakuudesta päättää tuomioistuin asetuksen 12 artiklan mukaisesti. Tuomioistuimen päätökseen velvollisuudesta asettaa vakuus ei saa erikseen hakea muutosta.

Tuomioistuimen on ilmoitettava ulosottomiehelle vakuuden määrä. Velkojan on asetettava vakuus ulosottomiehelle tuomioistuimen päätöksessä ilmoitetussa määräajassa ulosottokaaren (705/2007) 3 luvun 45 §:n mukaisesti.

Ulosottomiehen on ilmoitettava tuomioistuimelle, kun velkoja on asettanut vakuuden. Ulosottomiehen on ilmoituksen tehdessään otettava kantaa vakuuden hyväksyttävyyteen ja riittävyyteen.

Tuomioistuin ratkaisee turvaamismääräystä koskevan hakemuksen saatuaan ulosottomieheltä tarvittavat tiedot. Jos tuomioistuin katsoo, että se ei velkojan asettaman vakuuden perusteella voi antaa haettua turvaamismääräystä, tuomioistuimen on ennen asian ratkaisemista annettava velkojalle tilaisuus tulla kuulluksi.

4 §

Tilitietojen hankkiminen

Toimivaltainen viranomainen asetuksen 14 artiklassa tarkoitettujen tilitietojen hankkimiseen on Suomessa ulosottomies.

Pyyntö tilitietojen hankkimisesta toimitetaan Suomessa ulosottomiehelle tai Valtakunnantoudivirastolle, jonka on toimitettava pyyntö edelleen ulosottomiehelle. Ulosottomiehellä on pyynnön perusteella oikeus saada tilitiedot siten kuin ulosottokaaren 3 luvun 64—68 §:ssä säädetään.

5 §

Velkojan asettaman vakuuden palauttaminen

Jos tuomioistuin hylkää hakemuksen kokonaisuudessaan, sen on tehtävä päätös velkojan asettaman vakuuden palauttamisesta ja toimitettava päätös ulosottomiehelle, jonka on huolehdittava vakuuden palauttamisesta päätöksen mukaisesti.

Jos hakemus hylätään kokonaisuudessaan tilitietojen puuttumisen perusteella asetuksen 14 artiklan 7 kohdan nojalla, päätös vakuuden palauttamisesta on tehtävä viipymättä. Jos hakemus hylätään kokonaisuudessaan muulla perusteella, päätös vakuuden palauttamisesta on tehtävä hakemuksen hylkäämistä koskevan päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

Muussa kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa tuomioistuimen on velkojan vaatimuksesta määrättävä velkojan asettama vakuus palautettavaksi, kun se oikeus tai vaatimus, jonka turvaamiseksi vakuus on annettu, on toteutettu taikka tuomiolla hylätty tai muuten lakannut. Tuomioistuimen on toimitettava päätös ulosottomiehelle, jonka on huolehdittava vakuuden palauttamisesta päätöksen mukaisesti.

6 §

Asiakirjojen toimittaminen turvaamismääräyksen täytäntöönpanoa varten

Suomessa annetun turvaamismääräyksen täytäntöönpanossa tarvittavien asetuksen 23 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen asiakirjojen toimittamisesta vastaa Helsingin käräjäoikeus.

7 §

Turvaamismääräyksen täytäntöönpanoa koskeva menettely

Asetuksen 3 luvussa tarkoitettu toimivaltainen täytäntöönpanoviranomainen on Suomessa ulosottomies.

Kun pankkitili sijaitsee Suomessa, asetuksen 23 artiklan 3 kohdassa tarkoitettut asiakirjat toimitetaan ulosottomiehelle tai Valtakunnantoudivirastolle, jonka on toimitettava asiakirjat edelleen ulosottomiehelle. Ulosottomiehen on asiakirjat vastaanotettuaan annettava asetuksen

24 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu määräys turvaamismääräyksen toteuttamisesta ja toimitettava se pankille.

Pankin on viipymättä ilmoitettava määräyksen antaneelle ulosottomiehelle, onko velallisen tiliä tai tilejä turvattu, ja jos on, missä määrin, sekä minä päivänä määräys on toteutettu. Ulosottomiehen on pankin ilmoituksen vastaanotettuaan annettava asetuksen 25 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu ilmoitus varojen turvaamisesta ja toimitettava se turvaamismääräyksen antaneelle tuomioistuimelle ja velkojalle 25 artiklan mukaisesti.

8 §

Liiallisesti turvatus määrän vapauttamista koskeva menettely

Velkojan on toimitettava asetuksen 27 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu pyyntö liiallisesti turvatus määrän vapauttamisesta Suomessa 25 artiklassa tarkoitettujen varojen turvaamisesta koskevan ilmoituksen antaneelle ulosottomiehelle tai Valtakunnanvoudinvirastolle, jonka on toimitettava pyyntö edelleen ulosottomiehelle.

9 §

Suomessa annetun turvaamismääräyksen tiedoksianto velalliselle

Helsingin käräjäoikeus vastaa Suomessa annetun turvaamismääräyksen tiedoksiantamisen vireille saattamisesta asetuksen 28 artiklan 2—4 kohdan mukaisesti.

10 §

Toisessa jäsenvaltiossa annetun turvaamismääräyksen tiedoksianto Suomessa

Toisessa jäsenvaltiossa annettu turvaamismääräys annetaan tiedoksi velalliselle, jonka kotipaikka on Suomessa, siten kuin asetuksen 28 artiklassa ja tässä pykälässä säädetään.

Jos jokin turvaamisen kohteena olevista pankkitileistä sijaitsee Suomessa, tiedoksi annettavat asiakirjat toimitetaan ulosottomiehelle tai Valtakunnanvoudinvirastolle, jonka on toimitettava asiakirjat edelleen ulosottomiehelle. Ulosottomiehen on annettava asiakirjat tiedoksi velalliselle asetuksen 28 artiklan 3 kohdan sekä 11 §:n 2 momentin mukaisesti.

Jos mikään turvaamisen kohteena olevista pankkitileistä ei sijaitse Suomessa, tiedoksi annettavat asiakirjat toimitetaan Helsingin käräjäoikeudelle. Helsingin käräjäoikeuden on annettava asiakirjat tiedoksi velalliselle asetuksen 28 artiklan 3 kohdan sekä 11 §:n 1 momentin mukaisesti.

11 §

Tiedoksiantotavat

Helsingin kärjäoikeus toimittaa tiedoksiannon todisteellisesti oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 3, 4, 7 tai 8 §:ssä säädettyä tiedoksiantotapaa noudattaen.

Ulosottomies toimittaa tiedoksiannon todisteellisesti ulosottokaaren 3 luvun 41 §:ssä säädettyä tiedoksiantotapaa noudattaen.

12 §

Velallisen oikeussuojakeinot turvaamismääräystä vastaan

Asetuksen 33 artiklassa tarkoitettua oikeussuojakeinoja koskeva hakemus tutkitaan Suomessa Helsingin kärjäoikeudessa.

13 §

Oikeussuojakeinot turvaamismääräyksen täytäntöönpanoa vastaan

Toimivaltainen viranomainen asetuksen 34 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua oikeussuojakeinoja koskevassa asiassa on ulosottomies.

Asetuksen 34 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua oikeussuojakeinoja koskeva hakemus tutkitaan Suomessa Helsingin kärjäoikeudessa.

Ulosottomies on toimivaltainen viranomainen asetuksen 35 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua oikeussuojakeinoja koskevassa asiassa siltä osin kuin pyyntö koskee turvaamismääräyksen täytäntöönpanon lopettamista tai rajoittamista, sekä 35 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua oikeussuojakeinoja koskevassa asiassa.

Edellä 1 ja 3 momentissa tarkoitettua oikeussuojakeinoja koskeva hakemus voidaan toimittaa myös Valtakunnanvoudinvirastolle, jonka on toimitettava hakemus edelleen ulosottomiehelle.

14 §

Muutoksenhaku tuomioistuimen ratkaisuun

Asetuksen mukaisessa menettelyssä annettuun kärjäoikeuden ratkaisuun haetaan muutosta hovioikeudelta tyytymättömyyttä ilmoittamatta siten kuin asetuksen 21 ja 37 artiklassa säädetään. Muutoksenhaussa noudatetaan, mitä oikeudenkäymiskaassa säädetään, jollei asetuksessa toisin säädetä.

15 §

Muutoksenhaku ulosottomiehen ratkaisuun

Asetuksen mukaisessa menettelyssä tehtyyn ulosottomiehen päätökseen haetaan muutosta käräjäoikeudelta siten kuin asetuksen 37 artiklassa säädetään. Muutoksenhaussa noudatetaan, mitä ulosottokaaren 11 luvussa säädetään, jollei asetuksessa toisin säädetä.

16 §

Velallisen oikeus asettaa vakuus turvaamisen sijasta

Velallisen oikeuteen asettaa vakuus asetuksen 38 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla sovelletaan 3 §:ssä tarkoitettua menettelyä.

Tuomioistuimen on velallisen vaatimuksesta määrättävä velallisen asetuksen 38 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla asettama vakuus palautettavaksi, kun se oikeus tai vaatimus, jonka turvaamiseksi vakuus on annettu, on toteutettu taikka tuomiolla hylätty tai muuten lakannut. Tuomioistuimen on toimitettava päätös ulosottomiehelle, jonka on huolehdittava vakuuden palauttamisesta päätöksen mukaisesti.

Ulosottomies on toimivaltainen viranomainen asetuksen 38 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetussa vakuuden asettamista koskevassa asiassa.

17 §

Maksu hakemuksen käsittelystä tuomioistuimessa

Turvaamismääräystä koskevan hakemuksen käsittelystä tuomioistuimessa peritään samanlainen maksu kuin oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1 §:ssä tarkoitetun turvaamistoimiasian käsittelystä. Maksusta säädetään tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015).

18 §

Käännökset

Tuomioistuimelle, Valtakunnanvoudinvirastolle tai ulosottomiehelle asetuksen 49 artiklan 2 kohdan mukaisesti osoitettaviin asiakirjoihin on liitettävä käännös suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi.

19 §

Täydentävästi sovellettavat kansalliset menettelysäännökset

Asetuksen mukaisessa menettelyssä noudatetaan, mitä oikeudenkäymiskaaressa säädetään turvaamistoimista ja mitä ulosottokaaressa säädetään turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanosta, jollei asetuksessa tai tässä laissa toisin säädetä.

20 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 29 päivänä kesäkuuta 2016

Pääministerin sijainen, ulkoasiainministeri

Timo Soini

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner